

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Bilim Dalı

**1926 TARİHLİ TOPÇU TA'LİMNAME Sİ İŞİĞİNDA
CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA
TOPÇU EĞİTİMİ**

Hikmet ÇOLAK

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Galip EKEN

Sivas
Ekim-2013

**1926 TARİHLİ TOPÇU TA'LİMNAMEŚİ İŐİŐİNDA
CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA
TOPÇU EŐİTİMİ**

Hikmet ÇOLAK

Cumhuriyet Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Tarih Anabilim Dalı
Yakınçağ Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Sivas
Ekim-2013

KABUL VE ONAY

Hikmet ÇOLAK'ın hazırlamış olduğu “1926 Tarihli Topçu Ta’limnamesi Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarında Topçu Eğitimi” başlıklı bu çalışma 4 Ekim 2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yakınçağ Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Galip EKEN (Başkan)

Prof. Dr. Adnan GÜRBÜZ(Üye)

Prof. Dr. Ömer DEMİREL(Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım./..../...

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Alim YILDIZ

ÖN SÖZ

Silahların tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir. Sadece insan için değil, bitki ve hayvanlar için de korunma ve hayatını devam ettirme içgüdüleri canlıların yaratılışından beri var olan bir durumdur. Taşlardan, ağaçlardan, kemiklerden ve diğer nesnelere yapılan ilkel silahlar, insanlığın gelişimiyle değişim ve dönüşüme uğramış, ateşin insan hayatına girmesiyle de silahlar mahiyet değiştirmiştir. Barutun bulunması, ateşli silahların icadını da beraberinde getirmiştir. Çin’de başlayan bu gelişme yirmi otuz yıl içinde hem İslam dünyasında hem de Hıristiyan dünyasında yerini almıştır.

Ateşli silahların Osmanlılar tarafından ne zamandan beri kullanıldığı bilinmemekle beraber Yıldırım Bayezit zamanında beri topun Osmanlı ordusunda var olduğunu biliyoruz. Osmanlı devletinin yükselme döneminde top başarıyla kullanılmıştır. Ancak duraklama, gerileme ve dağılma döneminde askeri mağlubiyetler Osmanlı’yı rakipleri karşısında geri duruma düşürmüştür. Bunu engellemek isteyen devlet ricali Avrupa modelinde sistemler ve ordular kurarak çöküntüyü engellemeye çalışmışlardır.

Osmanlı devletini yıkılışıyla kurulan Türkiye Cumhuriyeti ise bu modernleşme hamlelerini devam ettirerek bu günkü gücüne ulaşmayı başarmıştır.

Transkriptini yaptığımız 2 Mayıs 1926 tarihli Topçu Ta’limnâmesi ile Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin genelde askeri gelişiminin başlangıç dönemini, özel de topçuluk eğitiminin gelişimi ortaya konmuştur.

Tezimize öncelikle genel olarak dünyada ateşli silahların gelişimi ele alınmış, daha sonra Türk tarihi içerisinde askeri gelişimler hakkında genel bilgiler verilir, Osmanlı devletini kuruluş, yükseliş, duraklama, gerileme ve dağılma dönemlerinde askeri eğitim ve teknolojik gelişmeleri özetlemiştir. Ardından ta’limnameden hareketle topçuluğun muharebelerde önemi, topçunun ta’lim ve terbiyesi, muharebeye hazırlık, taarruz ve müdafaası hakkında değerlendirme yapılmıştır.

Bu tezi hazırlarken gerek lisans döneminde gerekse yüksek lisans eğitimi sırasında ders vererek ufukumuzu açan sonra da yüksek lisan danışmanlığı ile bana yön veren değerli hocam Tarih Bölüm Başkanı Sayın Doç. Dr. Galip EKEN’e saygılarımı ve şükranlarımı sunmayı borç bilirim.

ÖZET

ÇOLAK, Hikmet, 1926 Tarihli Topçu Ta'limnâmesi Işığında Cumhuriyetin İlk Yıllarında Topçu Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2013.

Tarihi kayıtlarda ilk kurulan Türk devleti olan Hun'lardan itibaren Türk ordusu dünya orduları içerisinde en başarılı ordular içerisinde yer almıştır. Osmanlı Devleti'ne gelinceye kadar askeri sistemler gerek günün şartlarına uygun olarak gerekse komşu kültürlerden etkilenecek kendini geliştirmiştir.

Barutun icadıyla yepyeni bir devreye giren silah teknolojisiyle icat edilen top, hem kara hem de deniz devleti olma özelliğini bünyesinde barındıran Osmanlı Devleti tarafından Yıldırım Bayezit devrinden itibaren ordu envanteri içerisinde yer almıştır. İstanbul'un fethiyle topun savaşlarda ki belirleyici özelliği daha da ön plana çıkmıştır. Zamanla gelişen top teknolojisini zaman zaman takip etmekte zorlana Osmanlı Devleti, son döneminde hızlı bir teknoloji takibine girse de yıkılmaktan kurtulamamıştır.

Transkriptini yapıp değerlendirmeye çalıştığımız 5 Mayıs 1926 tarihli bu ta'limnâme Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarında yayımlanmıştır ve daha önce yayımlanmış olan tüm topçu talimnamelerin yerini almıştır. Bu talimnamede Genç Türkiye Cumhuriyetinin Topçu birliklerinde istihdâm edilecek olan askerlerin vasıflarından, emir ve komuta sistemine, keşif faaliyetlerinden muharebe sistemine kadar topçu birliklerinin ve topçunun eğitimi ele alınmıştır. Konunun ele alınış yönteminde Osmanlı Devletinin kuruluş döneminden itibaren topçuluğun tarihsel gelişimi aşamaları takip edilmiş olup, klasik dönem Osmanlı ordusu ve topçuluğu kısa olarak ele alınmıştır. Türkiye Cumhuriyetinde yapılan modernleşmenin temelini oluşturan Osmanlı Devleti'nin son dönemi ele alınarak değerlendirme yapılmıştır.

ABSTRACT

ÇOLAK, Hikmet, Gunner Education in The First Years of the Republic in the Light of 1926 dated Gunner Field Manuel, Master Thesis, Sivas, 2013

Turkish army has taken place among the most successful armies in the World since Huns that the first established Turkish state in historical records.

Military systems developed itself both accordance with conditions of the day and by influencing from neighbouring cultures until Ottoman Empire. Artillery that discovered with weapons technology coming to a new period with the invention of gunpowder took place in the army inventory by The Ottoman Empire that incorporating feature of being both land and sea state since period of Yıldırım Bayezid. The determinant characteristic of the artillery come into prominence in wars along with the conquest of Istanbul. Ottoman Empire that had difficulty with following artillery technology can't escape the collapsing even though it pursued technology quickly in the last period.

5 May 1926 dated that field manual that we try to asses was published in the early years of the Republic of Turkey and replaced all gunner field manual that was published earlier. In this field manual, gunner education has been discussed that including qualities of soldiers that will be employed in the artillery units of young Republic of Turkey, control and command system, discovery activities, and combat system.

In the method of handling the issue is followed that the stages of the historical development of gunnery since foundation of the Ottoman Empire and classical period Ottoman army and its gunnery is observed shortly. The last period of the Ottoman Empire that form the basis of the modernization of the Republic of Turkey is observed and evaluated.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	vii
1. GENEL TOPÇULUK TARİHİ.....	2
2. OSMANLI DEVLETİNDE TOPÇULUK	5
3. MİLLİ MÜCADELE VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE TOPÇULUK.....	15

I. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNİN TA'LİM VE TERBİYESİ

1.1. İLK DÖNEM TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNİN MUHAREBE TA'LİM VE TERBİYESİNİN AMACI VE USULÜ	16
1.2. TALİMNAME İÇERİSİNDE BULUNAN BAZI TERİMLERİN ANLAMLI	17
1.2.1. Hazırlık Mevzii	17
1.2.2. Ateş Mevzii	17
1.2.3. Mestur Mevzii.....	17
1.2.4. Açık Mevzi.....	17
1.2.5. Gözleme Mevzii	17
1.2.6. Değişirme Mevzii.....	17
1.2.7. Takviye Mevzii	18

1.2.8. Sahte Mevzii.....	18
1.2.9. Yer Gözetlemesi	18
1.2.10. Ölçüm Kıt'ası Gözetlemesi	18
1.2.11. Hava Gözetlemesi	18
1.2.12. Gözetleme Yerleri	18
1.2.13. Asıl Gözetleme Yeri	18
1.2.14. Yardımcı Gözetleme Yeri	18
1.2.15. Yakın Gözetleme Yeri	18
1.2.16. Durdurma Ateşi	19
1.2.17. İmha Ateşi	19
1.2.18. Taciz Ateşi	20
1.2.19. Tahrip Ateşi	20
1.2.20. Ateş Baskınları	20
1.2.21. Ateş Silindiri	20
1.3. TOPÇUNUN HİZMETE ALINMASI VE MUHAREBEYE ETKİSİ.....	20
1.3.1. Topçu	20
1.3.2. Topçunun Görevi	20
1.3.3. Topçunun Maddi ve Manevi Etkisi	21
1.4. HAFİF TOPÇU TOPLARI	21
1.4.1. Hafif Sahra Obüsü	21
1.4.2. Dağ Topu	22
1.4.3. Uçakların Geri Püskürtülmesine Yarayan Top	22

1.4.4. Piyade Topları	23
1.5. AĞIR TOPÇUNUN TOPLARI	23
1.5.1. Ağır Sahra Obüsü	23
1.5.2. Havanlar	24
1.5.3. Orta ve Ağır Toplar	24
1.5.4. En Ağır Dik Ateşli Toplar	24
1.5.5. En Ağır Yatık Ateşli Toplar	24
1.6. TOPÇUNUN BÖLÜMLERİ, EMİR VE KOMUTA	24
1.6.1. Bölümler	24
1.6.2. Emir ve Komuta	27
1.7. KEŞİF VE EMNİYET	29
1.7.1. Keşif	29
1.7.2. Emniyet	32
1.8. YÜRÜYÜŞ	33
1.8.1. Toplanma	33
1.8.2. Yürüyüşte Hareket Şekilleri	33
1.8.3. Yürüyüş Kâbiliyeti	34
1.9. YÜRÜYÜŞ SIRASI	35
1.10. KUMANDANLAR VE KONUMLARI	36

II.BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE MUHAREBEYE HAZIRLIK

2.1.	MUHAREBE İÇİN HAZIRLIKLAR	38
2.1.1.	Gözetleme ve Gözetleme Yerleri	38
2.1.2.	Muharebe İdare Yerleri	39
2.1.3.	Ateş Mevziileri	40
2.1.4.	Muharebe Araçları ve Haberleşme	42
2.1.5.	Muharebe İçin Yayılma	44
2.1.6.	Takip	49
2.1.7.	Muharebeyi Kesmek	50

III. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE TAARRUZ HAREKETİ

3.1.	MEVZİİLERE KARŞI TAARRUZ	51
3.1.1.	Hareket Harbinde Taarruz	51
3.1.2.	Mevzii Harbinde Taarruz	53
3.1.3.	Özel Durumlarda Muharebe	57
3.2.	HEDEFLER VE HEDEFLERLE MUHAREBE.....	64

IV. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA

TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE

MÜDÂFAA

4.1. HAREKET HARBİNDE MÜDAFAA	68
4.2. MEVZİİ HARBİNDE MÜDAFAA	69
4.2.1. Mevziilerin İşgali ve Düşman Taarruzuna Karşı Hazırlık	69
4.2.2. Yakın Müdafaa	74
4.2.3. Müdafaanın Yapılması	74
4.3. MEVZİİ İNŞASI	77
4.4. HARİTA VE PLAN MALZEMESİ	79
4.5. ATEŞ İDARESİ	80
SONUÇ	83

V. BÖLÜM

1926 TARİHLİ TOPÇU TA'LİM NÂMESİNİN

TRANSKRİPTİ

KAYNAKÇA	171
----------------	-----

KISALTMALAR

Bkz	: Bakınız
Vs.	: Vesair
Ta'limnâme	: 1926 Tarihli Topçu Ta'limnâmesi, İstanbul 1926.
Çev.	: Çeviren
TDVİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
C.	: Cilt
MEBİA.	: Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi

GİRİŞ

Asker bir millet olarak adını duyurmuş olan Türkler, tarih sahnesinde var oldukları tarihten itibaren günün koşullarına göre gerekli olan silahları başarıyla kullanmayı bilmişlerdir.

Askeri harekâtların başlıca destek silahı olan top, Türkler tarafından başarıyla kullanılan bir silah olmuştur. Osmanlı Devleti'nde Yıldırım Bâyezit devrinden beri kullanılan top, özellikle II. Mehmet (Fatih) devrinde İstanbul'un fethi sırasında geliştirilmiş ve başarıyla kullanılmıştır.

Her çağda o günün koşullarına göre ordusunu modernize etmeye çalışan Osmanlı Devleti, bu çabasını her türlü iç ve dış muhalefet ve engellemeye rağmen yıkılışına kadar devam ettirmeyi başarabilmiştir.

Biz bu tezimizle kuruluş ve yükselme döneminde başarıyla kullanılan topun, Osmanlının son döneminde dahi başarıyla kullanılabildiğini, hatta genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde başarılı bir eğitim sistemiyle topçu sınıfının askeri birlikler içerisinde gerekli ve yeterli donanıma sahip olduğunu gözler önüne sermeye çalıştık.

1. GENEL TOPÇULUK TARİHİ

Ağır mermileri barut gazı gücüyle uzak mesafelere atan silah olarak tanımlanan top (Erendil, 1988: 5) ateşli silahlar tarihi içerisinde en etkili silahlardan biri olarak tarihteki yerini almıştır.

İlk ateşli silahlar güherçile, kükürt ve odun kömürü karışımından meydana gelen barutun icadıyla 1280'lerden itibaren Çin'de kullanılmaya başlanmıştır.(Agoston, 2012: 240)

Ateşli silahların ortaya çıkışı ve bunların muharebelerde, kuşatmalarda ve donanmalarda kullanılmaya başlanması imparatorlukların ve devletlerin savaşma biçimlerini önemli ölçüde değiştirdi. (Agoston, 2006: 19) Yüzyıllar boyunca Çin'de kullanılan ateşli silahlar 1300'lerin ilk yarısında Avrupa'da yayılmaya başladı. Bu silahlara Araplar 1300'lerde; Türkler, İranlılar ve Hintliler ise 1400'lerden önce sahip olmuşlardır. (Chase, 2008: 2)

Avrupa'da ateşli silahlara ait en eski kayıt 1326 tarihli bir İngiliz el yazmasında yer alan ilkel top çizimidir. Ancak ilk ateşli silahlar bu tarihten biraz daha sonra 1331 tarihinde Kuzeydoğu İtalya'da bir kuşatma sırasında kullanılmıştır. (Chase, 2008: 73) Top ateşiyle yıkılan ilk surlar da Fransa'da bulunmaktaydı. Bu tarihlerde kullanılan ateşli silahlar tek tek kişilerin kullandığı tipten ziyade daha çok arabalara yerleştirilmiş çok namlulu silahlar olup, savaş sırasında fiziksel etkiden ziyade çıkardıkları ses ve dumandan ötürü psikolojik etkiye sahip silahlardı.

1400'lerden itibaren büyük, dövme demirden, taş atabilen bombardıman topu Avrupa'da kendini göstermiş, 1415-1422 Normandiya kuşatmasında İngilizler topu başarıyla kullanmışlardır. Fransızlar ise yine topu Normandiya'nın geri alınması için 1449-1451 tarihleri arasında başarıyla kullanmışlardır. (Chase, 2008: 75) Tüm bu toplar kuşatma topu olup savaş sırasında kullanılacak toplar ancak Çek'ler tarafından 1430'larla 1440 arasında ateşli silahları arabalarla birleştirerek hem süvari ve piyade saldırısından korumuş oluyorlar hem de bu ağır silahların taşınması kolaylaşmış oluyordu. Yine de Avrupalı devletlerde topçuluğun zanaatkârlardan profesyonel askerliğe dönüşümü ancak 1500 ila 1700 arasında gerçekleşmiştir. (Agoston, 2012: 240)

Avrupa'da XV. Yüzyılda gemi topçuluğu da gelişme göstermeye başlamıştır. İlk toplar ciddi şekilde fiziki bir hasara neden olacak kadar güçlü değillerdi. Ancak XV. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren etkili bir silaha dönüşebilmişlerdir. (Agoston, 2006: 36)

Dikkate değer menzili ve gücü olan, gerçekte taşınabilir ve askerler tarafında atışlenebilir toplar ancak barutun saflaştırılmasının başarılmasıyla mümkün olabilecekti.

Avrupa’da topçuluk tarihinde Fransızların önemli bir yeri vardır. XVI. Yüzyıldan başlayarak topların çapları, atım mesafeleri ve taşınması noktasında Fransızlar önemli başarılar elde ettiler. 1765’te Gribeauval’ın getirdiği yenilikler diğer Avrupa ülkelerinde geniş yankı uyandırmıştır. Gribeauval çeki hayvanlarını çift yapmak, hareket kabiliyetini artırmak ve topların çaplarıyla menzillerini arttırma alanında çok önemli başarılar imza atmıştır. Bu durum Napolyon’un Avrupa’da değişik ülkelerle yaptığı savaşlarda başarı kazanmasında çok etkili olmuştur. Topçunun mümkün oldukça düşmana en yakın mesafeye yanaştırılarak, düşman muharebe hatlarında topçu ateşinden yararlanılarak bir gedik açılması ve açılan bu gediklerden piyade ve süvarinin daldırılmasıyla elde edilen başarılı savaş taktiği Napolyon dönemi savaş taktiklerinin en önemli özelliği idi. (Erendil, 1988: 34)

İngiltere’de 1455’ten 1515’e kadar toplar kalelerin güçlendirilmesi ve savunulmasında kullanılmış, daha sonra XVI. Yüzyılın başlarında uzun ve ağır olup 25 kadar atla çekilebilen hantal toplar kullanılmıştır. 1716’lardan itibaren topçuluk İngiltere’de alay seviyesine yükselmiştir. Bir deniz devleti olan İngiltere, topu denizcilik alanında da başarıyla kullanmıştır. 1784’te İngiliz topçu subaylarından Hanry Shrapnel personele karşı etkili ve içi misketlerle doldurulmuş mermiyi buldu. 1855’te yivli topu yapan İngilizler topun tesirini ve savaşlarda etkisini daha da arttırmış oluyordı. (Erendil, 1988: 37)

İspanya’da ise Araplarla kurulan yakın ilişki nedeniyle ateşli silahlar ilk kez 1118’de kullanılmaya başlanmıştır. XVI. Yüzyılın ünlü matematikçisi Collodo’nun topçuluk hakkında verdiği bilgiler ve yaptığı çalışmalar topçuluk tarihine geçmiştir. Yine İspanyollar Osmanlı ile yaptıkları savaşlarda topçuluğa gereken önemi vermişler ve geliştirmişlerdir. (Erendil, 1988: 37)

İtalya’da, XV. Yüzyılda Bartalemeo Colleoni, hafif topları piyade vb. askeri birliklerin gerisine yerleştirerek gerektiğinde verilecek bir işaretle ileri alınıp menzil ve ateş tesirinden yararlanmayı öngören bir tabiyenin uygulanmasını bulmuştur. Yine Niccola Tartagliada, topçuluk ve top yapımında ileri sürdüğü ilklerle hem İtalya hem

de dünya topçuluk tarihinde ün yapmıştır. Binbaşı Cavelli ise yivli top yapımına öncülük etmiştir. (Erendil, 1988: 38)

Japonlar siyasi birliklerini tamamladıktan sonra 1868'den itibaren topa gereken önemi vermeye başlamışlar, 1904'te başlayan Japon- Rus savaşında Fransız mühendislerin öncülüğünde oluşturdukları 650 adetlik top filosu Japonya'nın savaşı kazanmasında önemli rol oynamıştır.

Rus tarihinde ise topçu birlikleri Çar IV. İvan tarafından kurulmuştur. Ruslar topçulukta Alman ve İskoç teknisyenlerden faydalanarak bin ton gülle atabilen "büyük havanlar" yapmayı başarmışlardır. 1721'den itibaren ordu içerisinde topçu birliklerinin sayısı arttıran Ruslar 1812 yılına geldiğinde ordudaki mevcut top sayısı 1.600'ü bulmuştu. Ruslar Birinci Dünya Savaşında da topu Almanlara karşı kullanmışlarsa da Alman askeri sisteminin sevk ve idaresinin ve topçuluğunun üstünlüğü dolayısıyla başarılı olamamışlardır. İkinci Dünya Savaşında ise önceleri Almanların üstünlüğü ile devam eden savaş 360.000 topla desteklenen Rus ordusunun lehine dönmüş ve bu kez mücadeleyi Ruslar kazanmıştır. (Erendil, 1988: 40)

Sonuç olarak Rönesans ile başlayan bilimsel uygulamalar topçu tekniğinin gelişmesini de büyük ölçüde etkilemiştir. Bu değişiklikler asırlar boyunca gelişerek devam etmiştir. Özellikle XX. Yüzyılda değişim ve gelişim baş döndürücü bir hal almış, yüzyılın başında ve ortasında meydana gelen iki büyük dünya savaşı askeri birliklerin mücadelesi yanında teknolojik bir muharebeyi de beraberinde getirmiştir. Milyonlarca insanın öldüğü, sistemlerin ve devletlerin parçalanıp yeniden kurulduğu bir döneme girilmiştir. İlk başlarda taş güller atabilen topçuluk bu gelişimin içerisinde gereken payı almış, önce çapı ve menzili üzerinde meydana gelen değişiklik daha sonra nükleer ve kimyasal başlık taşıyabilen tesiri son derece yüksek silahlara dönüşmüş, bu dönüşüm ve gelişim günümüz dünyasında da hızla devam etmektedir.

2. OSMANLI DEVLETİ'NDE TOPÇULUK

Avrupa'da XIV. Yüzyılda kullanılmaya başlanan ateşli silahlar, Osmanlı İmparatorluğuna yaklaşık yarım yüzyıl bir gecikmeyle gelmiştir. Bunda beylikten

devlete geçiş döneminde yaşanan askeri, siyasi ve toplumsal olaylar etkili olmuştur. (Eralp, 1993:111)

Osmanlı Devleti'nde bilinen ilk askeri kuvvet Osman Gazi'ye bağlı aşiretlerden oluşan atlı kuvvetlerdi.(Göyünç, 1999:588) Bunun akabinde ilk düzenli birlikler Bursa'nın fethinden sonra Orhan Gazi tarafından kurulmuştur. (zcan, 2002: 107-121) Biner kişilik birliklerden oluşan ve yaya ve atlı (müsellem) denilen bu askerler sadece savaş halinde iken ücret alırlar, barış zamanında kendi işleriyle uğraşırlardır.

Zamanla sınırları genişleyen Osmanlı Devleti, geçici askerlerle ihtiyacın karşılayamayınca daimi bir ordunun kurulması kararlaştırılmıştır. (zcan, 1999: 551-557) İlk hamle I. Murat zamanında yapılmış, Kapıkulu Ocakları kurulmuştur. Asker ihtiyacı ilk başlarda savaşlarda esir alınanların beşte birinden, daha sonra ise buna ilaveten elebi Mehmet ve II. Murat zamanında Hristiyan tebaadan belirli şartlara sahip ailelerden alınan ve fiziken ve zihnen askerliğe elverişli çocuklardan Türkçe ğretilip, İslamlaştırıldıktan sonra acemi eğitimini tamamlayanlar Yeniçeri olarak Osmanlı ordusuna alınırlardı. İlk defa Edirne'de kurulan bu orduya Yeniçeri Ağası komuta ederdi. (Petrosyan, 2002: 129-135)

Ordunun büyümesi ve gelişmesine paralel olarak ordunu levazımâtını sağlamak ve muhafaza etmek, sefer zamanı silahları nakletmek, silahları orduya dağıtmak ve bozuk silahları onarmak gibi görevleri olan Cebeci Ocağı kurulmuştur. (Uzunçarşılı, 1944: 3) Bunları top yapımı, dökümü ve atımı ile görevlendirilen Topçu Ocağı, XV. yüzyıldan itibaren topları cepheye nakletmekle görevli Top Arabacıları Ocağı, XVI. yüzyılda mermiyi havan topu vasıtasıyla kullanan ve bir çeşit el bombası özelliği taşıyan bombaları atan humbaracılar ve Humbaracı Ocağı kuruldu. (Halaçoğlu, 2000: 349-350) Yine bunları tākiben kale muhasaralarında toprak altında açtıkları tünellere (lağım) patlayıcı yerleştirerek surlarda gedik açılmasını ve kalelerin fethedilmesini sağlayan Lağımcı Ocağı kuruldu.

Osmanlı ordusunda bu sayılanların dışında Silahtar, Sipahtar, Sağ Ulufeci, Sol Ulufeci, Sağ Garip, Sol Garip isimleriyle bilinen Altı Blk Halkı diye adlandırılan Kapıkulu Süvarileri de mevcuttu. (zcan, 2002: 107-121; zcan, 1999: 551-557)

Osmanlı Devleti'nin asıl savaş gücünü oluşturan Eyalet askerlerini ise Tımarlı Sipahiler, Yaya, Müsellem, Yörük, Cerahor, Canbaz, Akıncı, Deli, Azep, Gönüllü, Beşli, Şatır, Tatar ve Garip denilen kuvvetler oluşturuyordu. Bu kuvvetlerden Akıncılar, Deliler ve Müsellemeler atlı birlik yani süvari, geriye kalanlar ise geri hizmet erbabı içerisinde yer alıyordu. (Keser, 1999: 598-602)

Ateşli silahların Osmanlılar tarafından ne zamandan beri kullanıldığı bilinmemektedir. Ancak yinede Osmanlı Devleti'nde topçuluğu mantıksal bir değerlendirmeye XIV. Yüzyılın son yarısına oturtmak uygun olur. Osmanlılarda ilk top tarihsel olaylara göre I. Murat zamanında ve I. Kosova Meydan Muharebesinde kullanıldığı ve Haydar adında bir topçunun var olduğu Neşri'nin Kitâb-ı Cihannûma'sında yazılıdır.(Uzunçarşılı, 1944:36) Yine 1386'da meydana gelen Osmanlı- Karamanoğlu mücadelesi sırasında da Osmanlı ordusunda Bursa'da dökülmüş olan bir demir toptan bahsedilir.(Danişmend, 1947: 73) Yıldırım Bâyezid zamanında(1389-1402) yaşamış bir tımar sahibi olan Topçu Ömer'den bahseden II. Murat devri tımar icmal defterindeki kayıt Osmanlılarda topçuluğun Yıldırım Bâyezid döneminde bir kurum halinde teşekkül ettiğine işaret diye eder. (Agoston, 2012: 240) Osmanlılar İstanbul'un 1392, 1402 ve 1422 yıllarındaki kuşatmalarında top kullanmayı denemişler fakat bunlardan bir netice alamamışlardır. Ancak konu ile ilgili Osmanlı kaynaklarında kesin bir bilgi ve kaynak verilmemekle beraber ateşli silahların Osmanlılara balkan fetihleri sırasında gelmiş olma ihtimali ağırlık kazanmaktadır. (Eralp, 1993:112)

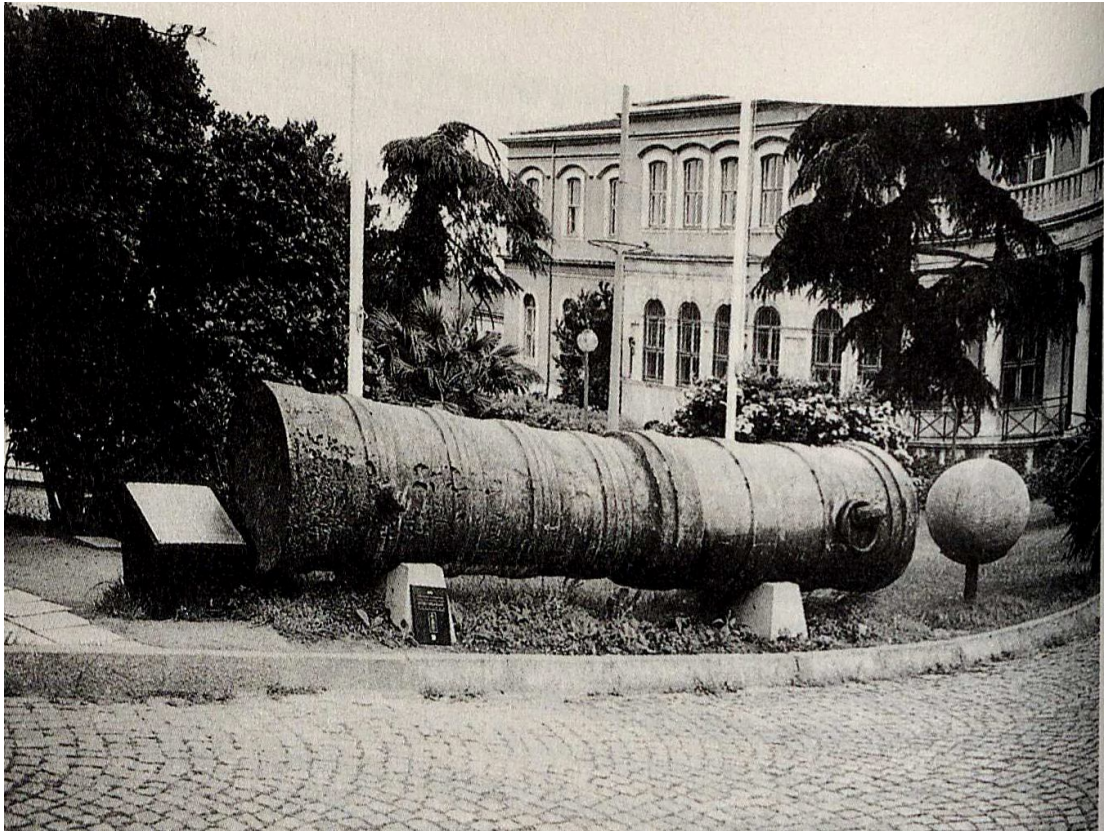
1389 yılında meydana gelen Birinci Kosova Meydan Muharebesinde I. Murat komutasındaki Osmanlı ordusu birleşik haçlı ordusunu Kosova sahrasında karşılıklı topların kullanıldığı bir mücadelede bozguna uğratmayı başarmıştır. Böylece Osmanlı Devleti'nde topun kullanışı I. Murat dönemine yakıştırılmakla beraber Sultan II. Murat döneminde geliştiği kabul edilmektedir.

Birinci Kosova Meydan Muharebesi'nden sonra da Osmanlılar top kullanmaya devam etmişlerdir. Yıldırım Bâyezid Niğbolu Muharebesinde ve 1440 tarihinde Semendire kuşatmasında yine top kullanmıştır. II. Murat Mora Yarımadası civarındaki Germehisar kuşatmasında bakır toplar döktürmüştür. (Uzunçarşılı, 1944:35) 1444 yılında Osmanlı topçuları Çanakkale boğazından Avrupa'ya geçen Osmanlı askerlerini engellemeye çalışan Burgundiya gemilerine zor anlar

yaşatmıştır. Bu durum Osmanlı topçularının sadece kale kuşatma ve savunmasında değil aynı zamanda kadırgalar gibi hareketli hedeflere karşı da başarılı olduklarını göstermektedir. (Agoston, 2006: 39)

Top dökümünde sayısal artışın yanı sıra sağlam, ağır gülleleri çok uzaklara atan, isabetli ve tesir gücü yüksek topların yapılması düşüncesi Türk topçuluğunun gelişmesinde temel fikir olmuştur. Bu fikrin uygulanması muhtemelen II. Murat devrinde topçu ocağı teşekkül etmişti. Topların ve top mühimmatının taşınması ve top arabalarının imal edilmesiyle görevli Top Arabacıları Ocağının ise XV. Yüzyılın ikinci yarısında oluştuğu tahmin edilir. (Agoston, 2012: 240)

Topçuluğun en hızlı geliştiği dönem Fatih Sultan Mehmet dönemi olmuştur. O Bizans'ın başkentini fethetmekle bir çağı kapatıp diğerini açmıştır. O bu büyük hayalini gerçekleştirirken topçuluk alanında yerli ve yabancı uzmanlardan yararlanmış ve kendisi de yapılacak toplar için çalışmıştır. Osmanlının başarısında önemli etkenlerden biri olan top, XV. Yüzyıl ortalarından itibaren önce Fatih'in sonra da Kanuni'nin gayretleriyle en yüksek dereceye çıkmıştır. (Uzunçarşılı, 1944:36)

Şekil 1: 15.yüzyıl Osmanlı Topu. 424 cm uzunluğunda ve 15 ton ağırlığındaki bu top 285 kg ağırlığında güller atabilmekteydi. İstanbul kuşatması sırasında kullanılan en büyük toplardan biridir. Askeri Müze- İstanbul

Topçuluğun gelişime paralel olarak ilk verimli top dökümhaneleri Edirne’de kurulmuştur. Daha sonra Anadolu ve Rumeli’nde top dökümhaneleri, gülle dökümhaneleri ve baruthaneler teşkil edilerek ülkedeki bakır, kükürt, kalay, demir ve güherçile kaynakları işletilmeye başlanmıştır. (Eralp, 1993:113) Barut ihtiyacın karşılamak maksadıyla İstanbul içinde Atmeydanı Baruthanesi, Kâğıthane Baruthanesi, Şehremini Baruthanesi, Baruthane-i Âmire, Azadlu Baruthanesi; İstanbul dışında ise Gelibolu Baruthanesi, Selanik Baruthanesi, Bağdat Baruthanesi, Mısır Baruthanesi, Bor Baruthanesi ve Budin Baruthanesi açılarak öncelikle kendi imkânlarıyla ihtiyacı olan barutu elde etmeye çalışmıştır. Ancak özellikle uzun süren seferler sırasında barut sıkıntısı çekildiğinde baruthaneler kapasite artırımına gitmişler gerektiğinde ise az da olsa barut ithali yapmışlardır.

1790’lara kadar barut üretimi kendine yeten Osmanlı Devleti, 1695’ten itibaren İngiliz tüccarlarından barut satın almaya başlamışlardır.(Gölen, 2000:136-144)

Ancak barutun ehemmiyetini bilen Osmanlı idarecileri bu maddenin üretimini devam ettirebilmek için ciddi tedbirler almışlardır. Gerek yeni baruthanelerin ihdâsı gerekse karşılaşılan güçlükleri aşmak için mali kaynak ihdâsı ciddi krizleri önlemiş, çok küçük dönemler haricinde barut temini için dışarıya bağımlı olunmamıştır.(Sezgin, 2000:146)

Topçuluk II. Bayezit devrinde de önemini korumuş ve gelişimini devam ettirmiştir. Fransa kralı VII. Şarl’ın İtalya’dan çekilişi esnasında ordusunda bulunan birçok topçu ustası bu dönemde Osmanlı sultanının hizmetine girmiştir. Yavuz Sultan Selim ve Kanuni sultan Süleyman dönemlerinde de mükemmel toplar döktürülmüştür. Kutsal beldelerin alınışı bir bakıma bu toplar sayesinde gerçekleşmiştir. Kanuni döneminde Osmanlı ordusu zirve dönemini yaşadığı gibi topçuluk alanında da önemli gelişmeler olmuştur. Kanuni, Fatih ve Bâyezit zamanında yaptırılan tophaneyi yıktırarak yerine yenisini yaptırmış, buraya ülkedeki topçu ustalarını getirttiği gibi Avrupa ülkelerinden de ücretli topçu ustaları getirtmiştir. (Eralp, 1993:115)

XV. yüzyılın ikinci yarısından XVI. Yüzyıl sonuna kadar olan dönem Osmanlı topçuluğunun etkili ve teknolojik açıdan en verimli bir şekilde kullanıldığı

dönem olmuştur. XVI. Yüzyıldan itibaren savaş ilişkileri yoluyla Avrupa'ya yayılan askeri teknoloji gelişmelerine gösterilen kayıtsızlık Osmanlı topçuluğunu XVII. Yüzyılda duraklama dönemine sokmuş, takip eden yüzyıllarda ise tamamen gerileterek imparatorluğu askeri teknoloji yönünden Avrupa'nın gelişmiş ülkelerine bağımlı hale getirmiştir. (Eralp, 1993:116)

Osmanlı ordusundaki sarsılmaların I. Süleyman zamanında başladığı ve III. Murat zamanında kendini gösterdiği kabul edilmektedir. (Polat, 2002: 145) Bunda sadece Avrupa'da ki gelişmelere kayıtsız kalmak değil aynı zamanda kanunun aksine hareket ederek kapıkulu sistemine ve eyalet orduları içerisine liyakatsiz kişilerin alınması da eklenebilir. (Petrosyan, 1999:673-683) Gücü elinde bulunduran ordu yapılan ıslahatlara her zaman karşı çıkmış, kimi zaman padişah katledilmiş (Hammer, 1985:227), kimi zaman da birçok devlet adamı idam edilmiştir. (Uzunçarşılı, 1995:290-293)

Devlet XVI ve XVII. Yüzyıllarda ıslahat yapmak yerine sert tedbirlerle ocakları susturmaya çalışmışlardır. 1699 Karlofça Anlaşması ile başlayan ve büyük toprak kayıplarıyla devam eden süreçte Osmanlı batı üstünlüğünü kabul etmek zorunda kalmıştır. Bununla beraber ıslahat yapmanın zarureti ortaya çıkmış, ilk defa I. Mahmut zamanında (1730-1754) askeri ıslahat girişiminde bulunulmuştur.

Osmanlı Devleti genel olarak silah teknolojisini batıdan birkaç yolla transfer etmiştir. Bunlar:

1. Yabancı Personel İstihdamı.
2. Yeni teknolojileri ithal yoluyla, yani parayla satın alarak.
3. Teknoloji casusluğu yoluyla, bu ise yabancı ülkelere gönderilen devlet görevlilerinin sundukları raporlarla gerçekleşmiştir. (Çetin, 2000: 812-821)

Osmanlı hizmetinde bulunan Cont de Bonneval (Humbaracı Ahmet Paşa), (Göncüoğlu,1998:351-353; Erdemir, 2002:641-646) Humbaracı Ocağını; III. Mustafa zamanında (1757-1774) yine Fransız asıllı Baron de Totth, Topçu Ocağı'nı ıslah etmeye çalışmışlarsa da tam anlamıyla başarılı olamamışlardır. Bununla beraber 1775 yılında açılan Mühendishâne-i Bahrî Hümayûn (Beydilli, 2006; 514) bu yüzyılın en kalıcı ıslahatı olarak kabul edilebilir.

XVIII. yüzyılda yapılan ıslahatlar yukarıda da görüldüğü üzere daha çok askeri alandaki askeri ve teknik eğitimi modern bilgilerle arttırmak şeklinde olmuştur. Bunun için çoğunluğunu Fransızların oluşturduğu Humbaracı Ahmet Paşa (Cont de Bonneval), Muhtedi Osman, Campell Resmî Mustafa gibi uzmanlar istihdâm edilmiştir. (Yalçınkaya, 1999: 684-685) 1768-1774 Osmanlı- Rus savaşının büyük bir hezimetle sonuçlanması III. Selim’i ciddi ve köklü ıslahatlar yapmaya sevk etmiştir.

III. Selim öncelikle devletin ileri gelenlerini toplayarak yapılacak ıslahatlarla ilgili “layihalar” hazırlattı. (Koloğlu, 2003: 116-117) Bu layihalar ışığında günümüz modern Türk ordusunun ilk prototipi olan ilk ordu kuruldu. Sivil ve askeri tüm kurumları kapsayan ve Nizâm-ı Cedîd (Kutluer, 2007: 175) adı verilen yenileşme çabalarından topçuluk da nasibini almış Humbaracı, Lağımcı ve Topçu Ocaklarının dönemin gereksinimlerine göre yenileştirilmesine çalışılmış, Fransa, İngiltere ve İsveç’ten mühendisler ve ustalar getirtilerek tophanede önemli düzenlemeler yapılmıştı. Topçu askerinin eğitim ve öğretimine de önem verilmiştir.(Çadırcı, 2000: 804) Bundan başka III. Selim, günümüz Kara Harp Okulunun çekirdeğini oluşturan Mühendishâne-i Berrî Hümayûn’u (Beydilli, 2006; 518) 1795’te kurarak ordunun modernize edilmesini sağlamaya çalışmıştır. Ancak tüm bu ıslahat çalışmaları 1808 Kabakçı Mustafa isyanıyla sona ermiştir.

III. Selim’in tahttan indirilmesinden sonra yeniçeriler tarafından IV. Mustafa tahta çıkarılmış, IV. Mustafa aynı yıl Alemdâr Mustafa Paşa (Karal, 1970: 87-88) tarafından tahttan indirilerek yerine II. Mahmut tahta çıkarılmıştır. II. Mahmut ilk iş olarak Alemdâr Mustafa Paşa’nın öncülüğünde Nizâm-ı Cedîd’in isim değiştirilmiş hali olan Sekbân-ı Cedîd ocağını kurmuş, ancak yeniçeriler bu değişime Alemdâr’ı katledip ocağı ortadan kaldırarak karşı çıkmışlardır. Devamında kurulan Eşkinçi Ocağı da yeniçerilerin ciddi muhalefetiyle karşılanmış bunun üzerine II. Mahmut 1826 yılında Yeniçeri Ocağını lağvetmiştir.

Yeniçeri Ocağının lağvedilmesi üzerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye (İpşirli, 1991: 457-458) adlı yeni bir ordu teşkil edildi. Bu yeni ordu içerisinde Prusya’dan piyade, süvari ve topçu subayları getirtilerek ciddi ve sağlıklı bir eğitim sistemi oluşturulmaya çalışıldı .(Çadırcı, 2000: 805) 1834 yılında subay yetiştirmek amacıyla Harp Okulu açıldı. Bu dönemde yüksek eğitim kurumlarını geliştirilmesi

amacıyla büyük gayretler sarf edilmiştir. Özellikle Mühendishâne, Tıbbiye ve Harbiye okulları geliştirilmiştir. (Köksal, 2007: 9)Yine aynı yıl taşrada iç güvenliği sağlamak amacıyla “ Redif-i Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye” adıyla bir askeri güç teşkil edildi. (Albayrak, 2007: 524)

3 Kasım 1839’ da ilan edilen Gülhane Hatt-ı Hümâyunu (Eyice, 1996: 239) ile toplumsal alanda olduğu gibi askeri alanda da birçok değişim ve gelişim yaşandı. Bu fermanla tebaanın hayatı, namus ve mülkiyet güvenliğinden silahlı kuvvetlere sürekli ve düzenli asker alınması, adil muhakeme hakkı ve her dindeki kişilerin eşitliği gibi düzenlemeler yapıldı.(Lewis, 1996:107) Ancak daha sonra Hıristiyan tebaanın özellikle Rumeli’de askere gitmemek için direnmeleri üzerine sınır bölgelerindeki Hıristiyanların askere alınması uygulaması kaldırıldı. (Tunalı, 2003: 81-85)

Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılmasından 1844 yılına kadar geçen sürede asker almada uygulanan kaba ve sert yöntemler bu fermanla birlikte çağa uygun ve modern bir şekle bürünmüştür. (Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, 1978: 143-144) Buna paralel olarak 1846 tarihinde “Zabtiye Teşkilatı”, kurulmuştur. Müslüman erkeklerin kura usulü ile askere alınması kararlaştırılmıştır. (Özden, 1986:45)

I. Abdülmecit döneminde kurulan I. Ordu ve III. Ordu bünyesinde birer topçu alayı teşekkül ettirilmişti. Bu durum 1877-1878 Osmanlı- Rus savaşına kadar devam etmiş, bu savaşta elde edilen başarısız sonuçtan sonra 1879’da uygulamaya konulan bir kararla topçu birlikleri tümenlerin emrine verilmeyerek ayrı birlikler halinde teşkil edilmişti. (Çadırcı, 2000: 808)

Osmanlı ordusunda teşkilatlanma ile başlayan yenileşme girişimlerinin ayrılmaz bir parçası olan eğitimde de bir takım düzenlemeler yapılmıştır. Deniz ve kara mühendishanelerinin açılmasıyla başlatılan bu girişim II. Mahmut ve Tanzimat döneminde hız kazanarak yeniden yapılanmaya paralel olarak gelişmiştir.

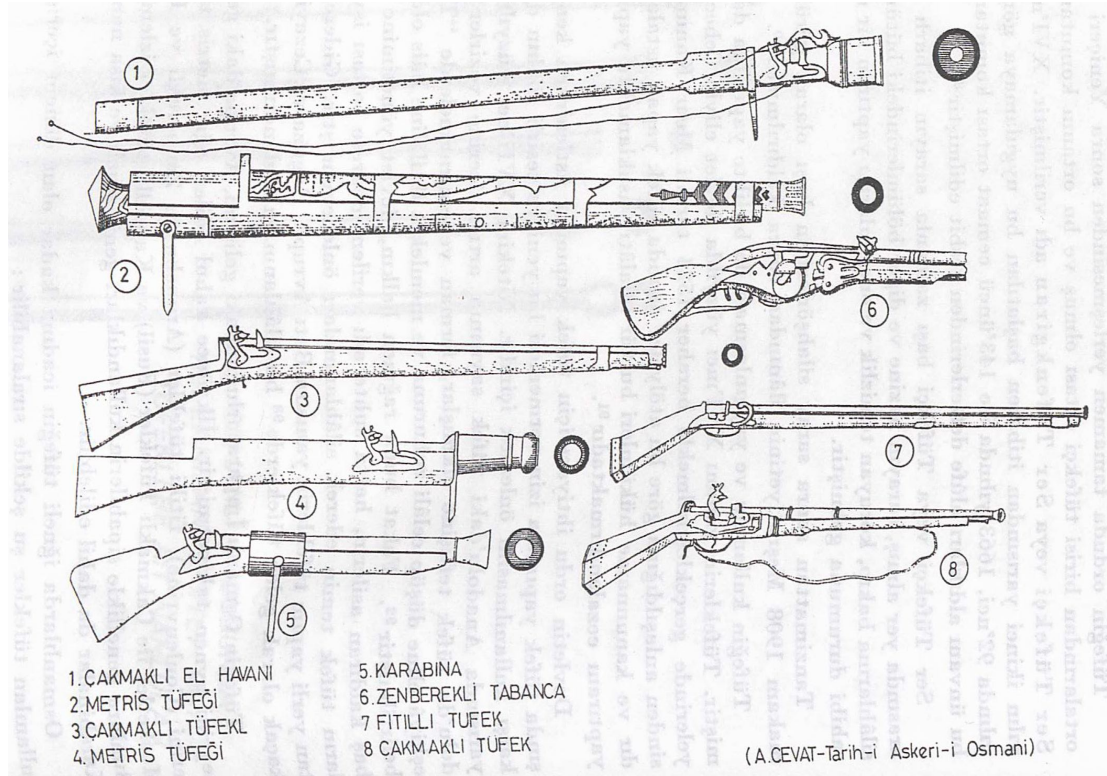
Düzenli bir ordunun temel ihtiyacı olan eğitim- öğretim için başlangıçta Avrupa’dan getirtilen subaylardan yararlanılmış, bir süre sonra kalıcı önlemler alınarak çağın gereklerine uygun her kademedede subay yetiştirebilecek askeri okullar açılmıştır. Bu okulların ilki ve en kalıcısı 1834’te açılan Harp Okuludur. Mühendishâne-i Berrî Hümayûn’un diğer adı Topçu Mektebi idi. Öğretim süresi üç

yıl olup mühendis, seyyar ve kale topçularına mahsus mülazim-i sâni rütbesinde subay yetiştirilirdi.

II. Abdulhamid dönemi Osmanlı Devleti'nin askeri anlamda değişimlerin son dönemini oluşturmaktadır. III. Selim ile başlayan yenileşme ve çağdaşlaşma girişimleri Tanzimat ile birlikte geniş boyutlar kazanmış, I. Meşrutiyetin ilanı ile doruğa ulaşmıştır. (Turan, 2012:14)

Çağın gereklerine uygun bir eğitim ve öğretim için gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, ders kitaplarıyla diğer malzemelerin temini için çalışmalar hızla tamamlanmış, Harp okulu bünyesinde matbaa kurularak ders kitapları basılmıştır. Askeri alandaki değişimleri ve gelişimleri takip için gazeteler çıkarılmış, kıyafette değişimler yapılarak modernize edilmeye çalışılmıştır. Osmanlı Devleti'nde bu değişimler olurken Avrupa'da da ordular teknik gelişmelerden hemen faydalanma yoluna gitmişlerdir. Osmanlı da bu gelişmeleri takip ederek yeni teknolojileri askeri envanterinde geçirmekte geç kalmamıştır.

Top sisteminde olduğu gibi tüfek imalinde de ilerlemeler kendini göstermiş. İlk başlarda kullanılan doldurmalı maşalı tüfekler XVI. yüzyıldan itibaren çakmaklı tüfeklere yerini bırakmış, daha sonra ise çakmaklı, fitilli, kundaklı ve kundaksız tüfekler kullanılmıştır. (Erdoğan, 1999:664-665) XIX. yüzyıldan itibaren ise kapsüllü tüfekler daha sonra yivli tüfekler ve iğneli tüfekler icat edilerek kullanılmaya başlanmıştır.(İlgürel, 1999: 609)

Şekil 2: Osmanlı Ordusunda kullanılan 16. ve 17.yüzyıla ait ateşli silahlar

Prusya'dan son model kapsüllü ve uzun menzilli tüfekler alınmıştır. Alman fabrikatörü Krup'un yaptırdığı toplar her bakımdan mevcut toplardan üstün çıkınca bunlardan alınarak sahra bataryaları oluşturulmuştur. Bununla birlikte Tophane'ye bağlı fabrikalarda yeni modelde tüfek, top, mermi yapabilecek değişiklikler yapıldı. Böylece silah bakımından çağın ordularının düzeyi yakalanmış oluyordu. (Çadırcı, 2000: 810)

Alman Krupp firmasına ilk top siparişi 1860'larda başlamış, 1863'te 48, 1864'te 64 batarya sahra topu siparişi verilmiştir. 1773 yılında Osmanlı, Alman Krupp firmasına 1.000.000 Osmanlı Lirası (18.5 milyon mark) değerinde 500 top siparişi vermiştir. (Beşirli, 2004: 123)

II. Abdulhamid Almanya İmparatorundan askeri eğitimin geliştirilmesi için Van der Goltz'un Türkiye'ye gönderilmesini istemiştir. 1883'te Türkiye'ye gelen Van der Goltz'a mirliva rütbesi verilerek Askeri Mektepler Müfettişliğine getirilmişti. Goltz Fransız etkisindeki Türk askeri eğitimini Alman etkisine sokmaya çalışmıştır. Goltz'un çabaları sadece Harbiye ile sınırlı kalmamış, bütün askeri sistemi Alman sistemi üzerine oturtmaya çalışmıştır. (Zeyrek, 2012: 277)

II. Abdulhamid'in saltanatının ilk yıllarında orduda daha çok Amerikan silahları kullanılıyordu. Hatta iki ülke arasındaki ticaretin %90'ını silah ve malzeme satışı oluşturmaktaydı. (Sander, 1977: 26) Bu durum daha sonra Almanlar lehine dönmüştür.

Osmanlılar Batı ile temasa geçtiklerinden itibaren batıda kullanılan her türlü ateşli silahı kullanmışlardır. Ateşli silahların tarihsel gelişimine paralel olarak top, tüfek, tabanca ve bunlarla beraber gelişen bütün ateşli silahlar orduda kullanılmıştır. (Eralp, 1993:112)

3. MİLLİ MÜCADELE VE CUMHURİYET DÖNEMİNDE TOPÇULUK

Milli mücadeleyi hazırlayan nedenler Mondros Ateşkes Antlaşmasının hükümlerinin uygulanmasına dayanır. Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandıktan sonra ülke yer yer işgal edilmiş, Osmanlı topraklarından çekilen ordu Anadolu'da toplanarak dokuz kolordu şeklinde yeniden teşkilatlanmıştı. 14 Mayıs 1919 tarihinde Anadolu ve İstanbul bölgesindeki toplam 1180 ağır top, (sahil ve kale topu) 806 sahra ve dağ topu ve 1.519.918 topçu cephanesi bulunmaktaydı. (Erendil, 1988: 123)

Mondros Ateşkes Antlaşması hükümlerine göre işgal kuvvetleri komutanına verilen plan göre tümenler, kolordular ve topçu okulu da dahil bulunması gereken top sayısını 632 olarak tasarlamışlardı. Ancak İngilizler bu top mevcudunu 256 olarak düzeltmişlerdir.

Milli Mücadele'de genel olarak çeşitli sahra topları, çeşitli çabuk ateşli sahra topları, çeşitli dağ obüs topları, kudretli dağ topları ve mantelli toplar kullanılmıştır.

I. İnönü Muharebesinde (6-11 Ocak 1921) 28 toptan ibaret bir topçu birliği, II. İnönü Muharebesinde ise 104 top ateş destek faaliyetinde bulunmuştur. Kütahya-Eskişehir Muharebelerinde muharip birlikleri destekleyen top adedi 165 idi. Sakarya Meydan Muharebesinde ise 196 top bulunmaktaydı. Büyük Taarruz'da Türk kuvvetlerini ateşiyle destekleyen top sayısı 309 idi. (Erendil, 1988: 131-135)

1923'te Cumhuriyetin ilanından sonra Türk ordusu yeniden teşkilatlandırılmıştı. Belli başlı kritik bölgelerde bulunan müstahkem mevkiiler teşkil edilmişti. Bunlar Erzurum, Kars, İzmir; daha sonra ise Çatalca, Çanakkale, İstanbul boğazı ve Kırklareli müstahkem mevkiileri idi.

Milli Mücadele'nin bitiminden sonra bu savaşta kullanılan toplar, topçu sınıfının esas silahını oluşturdu. Bunlara Yunan ordusundan ele geçirilen toplarda eklenerek topçu sınıfı hem koşulu hem de motorlu olarak teşkilatlandırıldı. Top yapımı ülke içerisinde gerçekleştirilemediğinden dışarıdan Bofors, Skoda, Krupp ve Rheinmetall toplarının ithali yapılmıştır.

VI. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNİN TA'LİM VE TERBİYESİ

6.1. İLK DÖNEM TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNİN MUHAREBE TA'LİM VE TERBİYESİNİN AMACI VE USULÜ

02-05-1926 tarihinde ilan edilen topçu ta'limnâmesi, Mareşal Fevzi Paşa tarafından Kolordu, fırka ve mevk'î müstahkem kumandanlıklarıyla ordu ve sınıf müfettişlikleri ve Genelkurmay Başkanlığına bağlı okul idarelerince uygulanması; uygulama esnasında elde edilecek tecrübelerin raporlandırılarak ve delillendirilerek iki yıl sonunda elde edilen tecrübeler, görülen noksanlıklar ve lazım görülen durumlar Genelkurmay Başkanlığı'na bildirmek üzere yayımlanmıştır.

Yine bu raporlara topçu, piyade ve süvari liva ve alay kumandanlıklarının ve topçu tabur kumandanlıklarının ve faydalı görülecek batarya kumandanlıklarının görüşleri de eklenecektir.(Ta'limnâme, 1926: emirname)

Bu talimname ile topçu daimi surette toplu halde hareket etmek durumundadır. Fırka topçusunun ve kolordu topçusunun takviyesiyle beraber büyük topçu kitleleriyle eğitim ve tatbikatlar yapması, topçu kumandanlarının büyük topçu kitlelerinin sevk ve idare etme noktasında yetişmiş olmaları ana amaçlardan birini teşkil etmektedir. Yine topçunun piyadeye ayrılması halinde bütün piyade

topçusunun yapması gereken görevleri de tamamıyla yapabilecek şekilde yetişmiş olması gerekmektedir. (Ta'limnâme, 1926: emirname)

Askeri Harekâtın başarıya ulaşmasında ana faktör, birliklerin bir emir ve komuta içerisinde bulunmaları, harekâttan beklenen amacı tam ve açık olarak kavramış olmaları gerekmektedir.(Türk Silahlı Kuvvetler Tarihi, 1978: 277-278)

Topçunun savaş sırasında düşman hava gözetleme ve keşfine karşı kendini gizlemeyi bilmesi, hava kuvvetleriyle başarılı bir şekilde mukavemette bulunması görevlerinden birisidir. (Ta'limnâme, 1926: emirname)

Topçu her çeşit bilimsel vasıtaları kullanarak, özellikle de uçak gözetleme raporları doğrultusunda eldeki bütün imkânları kullanarak azami derecede başarı göstermek durumundadır.

6.2. TALİMNAME İÇERİSİNDE BULUNAN BAZI TERİMLERİN ANLAMLI

Mevziler:

Mevziiler her zaman düşmanın havadan ve yerden keşfine karşılık doğal ve yapay vasıtalardan yararlanarak ve inşaatı tamamlanmış olarak gizlenmelidir. Mevziiler yapılacak görevin çeşidine göre değişik adlar alırlar.

6.2.1. **Hazırlık mevzi;** yürüyüş halinde olan topçunun savaş sırasında zaman kaybetmeden hemen mevziye girecek halde hazır bulunduğu yerdir.

6.2.2. **Ateş Mevzi:** Topların savaş sırasında ateş vaziyetinde tutuldukları mevzidir. (Ta'limnâme, 1926: 1)

6.2.3. **Mestur mevzi;** atış esnasında dahi düşmanın yerden gözetlemesine karşı gizlenmiş olan mevzidir.

6.2.4. **Açık mevzi;** düşmanın yerden gözetlemesine maruz kalınabilecek ve görerek nişan alınabilecek noktada bulunan mevzidir.

Ta'biye maksadına göre;

6.2.5. **Gözleme mevzi;** çoğu zaman belirli bir süre için işgal edilen bu mevzidir. Bu mevzide hedefe, müsait bir anda ateş etmek üzere hazır vaziyette beklenilir.

6.2.6. **Değiştirme mevzi;** Mevzide bulunan bir topçu bataryasının ihtiyaç durumunda işgal etmek amacıyla hazırlanmış ikinci bir mevzidir.

6.2.7. **Takviye mevzi,** Mevziye yeni sokulacak bir batarya için hazırlanmış bir mevziidir. (Ta'limnâme, 1926: 2)

6.2.8. **Sahte mevzi;** bu mevzi, top maketleri, toprakla kazı yapılmış şekilde çalışma görüntüsü, araba izi ve ateş çıkarılarak top atışı yapılmış görüntüsü ile düşmanı aldatmak maksadıyla açılan mevzidir.

Gözetleme ve Gözetleme Yerleri :

6.2.9. **Yer gözetlemesi,** yerden, ağaçlardan ve binalardan yararlanılarak yapılan gözetlemedir.

6.2.10. **Ölçüm kıtası gözetlemesi,** düşman hedeflerinin ve ya kendi top atışımızın ölçüm mevkilerimizden tespitini yapmak amacıyla özel yardımcı araçlarla yapılan değerlendirmedir.

6.2.11. **Hava gözetlemesi,** uçak ve hava balonlarından yapılan gözetleme faaliyetidir.

6.2.12. **Gözetleme yerleri,** yerden gözetleme için hazır edilmiş yüksek noktalardır. (Ta'limnâme, 1926: 3)

6.2.13. **Asıl gözetleme yeri,** tabur kumandanı veya vekili tarafından devamlı olarak işgal edilmiş bulunan gözetleme yetidir.

6.2.14. **Yardımcı gözetleme yeri,** Bir subay veya lüzumu kadar personel tarafından sınırlı bir savaş maksadıyla daimi ve ya geçici olarak tutulan tabura ait gözetleme yeridir.

6.2.15. **Yakın gözetleme yeri,** asıl gözetleme yeri uzak mesafede olması durumunda bataryanın hemen düzenlenmesi ve devamlı olarak ve lüzumu halinde işgal edilmiş olan gözetleme yeridir. Burada bataryadan yakından yapılacak olan bir düşman taarruzunu önlemede yararlanılır.

Ateş Şekilleri ve Kullanımı:

Topçunun ateş çeşitlerinin kullanımı, ateş süratinin düzenlenmesi tahsis olunacak cephanenin tertibi mevcut olan duruma göre düzenlenir. Sabit bir kaide altına alınamazlar. Ateş metalibatını ve emir i'tasını kolaylaştırmak için muayyen ıstılahlı bazı ateş şekilleri vardır. (Ta'limnâme, 1926: 4-5)

6.2.16. **Durdurma ateşi**, düşman piyade hücumunu bastırmak için en ileride bulunan savaş hattımızın önüne yapılan ateş himayesidir. 2-3 dakika süren bu ateşte azami derecede istifade etmek gerekmektedir. Ateşin süresi duruma göre değişiklik gösterebilir. Bu ateş gözetleme yerlerinden, ışıklandırma işaretlerinden yahut telsiz ile yapılan taleplerden sonra yapılır. İleri hattımızda bulunan savaş gürültüsü de bu ateşin yapılmasını gerektirir. Bir ateş dalgasından sonra ışıklandırma işareti, gözetleme yerlerinden gelen talep ve ya telsizden yapılan çağrı üzerine tekrarlanabilir. Atış sırasında malzemenin aşırı derecede yıpranmış olması ve ya muharebe faaliyetinde bulunması durumunda topçu kumandanının ve ya yüksek makamların emriyle ateş sürâtini azaltılabilir. (Ta'limnâme, 1926: 5)

6.2.17. **İmha ateşi**, düşman piyadesinin hazırlanan hücumundan önce yapılan ve düşman hücumunu sonuçsuz bırakmak için yapılan ateştir. Bu ateş düşman piyadesinin gerçekten hazırlandığı ve ya hazırlanması muhtemel olan yerlerin önüne yapılır. Aynen durdurma ateşinde olduğu gibi yapılır. Ancak süresi daha uzundur.

Tevkif ve imha ateşleri, mevzii savaşında kural olarak, hareket savaşında da piyademiz muhtemelen uzun süre düşmanı durdurmaya mecbur olduğu zaman, eğer düşman piyadesiyle savaş temasında bulunuyor ise ve geceleyin ilerlememek kararlaştırılmış ise, karanlık bir zamandan önce devalı olarak düzenli bir şekilde bulunmalıdır. Bu gibi haller karşısında ilk görev, kendi mıntıkamız önüne durdurma ateşi “ tekmil cepheye tevkif ateşi” , ikinci vazife de imha ateşi düzenlemektir. İmha ateşinin durumu durdurma ateşininkinden az sabittir.

Durdurma ve imha ateşleri kendi bölgemizin ilerisine düzenlenmiş ise, elde yeterli zaman ve cephane bulunduğu takdirde hareket savaşında ancak nadiren ve mevzii savaşında çoğunlukla en önemli civar bölgelerin ilerisinde de ateş tanzim olunur.

Kendi mevziimizi vaktinden önce ortaya çıkarmamak ve cephaneyi tasarruf etmek için durdurma ve imha ateşini yalnız plana göre düzenlemek için durumu kontrol etmek maksadıyla hazır ateşlerden büsbütün vazgeçmek veya sapmaları

kontrol etmek için birkaç mermi atmakla yetinmek gerekmektedir.. İleri arazide postalarımız veya keşif kollarımız bulunduğu zamanlarda bunlara zarar vermemek için durdurma ve imha ateşini daimi veya geçici olarak yalnız plana göre düzenlemek gerekir. Bunun için plan malzemesinin mümkün merteye hatasız olması şart olur.

Top atışlarında özellikle hava değişimlerine dikkat edilmelidir. Özellikle durdurma ateşlerinde rüzgârın durumuna bakılmalı ve topların geceleyin gündüzden daha kısa attıkları unutulmamalıdır. (Ta'limnâme, 1926: 5-6-7)

6.2.18. **Taciz ateşi**, düşmanı geri arazide mevziilerinde, ikametgâhlarında ve ordugâhlarında ta'ciz ve rahatsız etmek amacıyla yapılan ateştir. Atışın gayr-i mu'in zamanlarda gayr-i muntazam suret de icrası başarının birinci şartıdır. Ateş sür'ati için hiçbir kural yoktur. Birleştirilmiş kısa ateş baskınları çoğunlukla tek atımlarla yapılır.

6.2.19. **Tahrip ateşi**, düşmanın saklandığı mevzilere, bataryalarına makineli tüfeklerine, bomba toplarına, karşı plana göre icra edilen ve çoğunlukla uzun müddet devam eden etkili ateştir. Uzun süreli ve etkili ateş piyademizin taarruzunu hazır hale getirmiş olur.

Ateşin sorunsuz devam etmesi için hedefler, zamanlar, cephane cinsi ve cephane sarfiyatı önceden te'min ve imkânına göre her top için yazı ile tespit olunması gerekmektedir. (Ta'limnâme, 1926: 8)

6.2.20. **Ateş baskınları**, ta'ciz ateşi ile birlikte yapılır, önemli savaş durumlarında ya da baskın taarruzlarında kullanılır. Bu ateş baskınları çoğunlukla muntazam atışları şeklinde yapılır.

6.2.21. **Ateş silindiri**, taarruz eden piyadenin önünde adım adım ve ya sıçramalarla ilerleyip giden topçu ateşidir. Bu ateş, düşmanın savaş faaliyetini köreltir ve karşı darbelerine ateş perdesi oluşturur. (Ta'limnâme, 1926: 9)

6.3. TOPÇUNUN HİZMETE ALINMASI VE MUHAREBEYE ETKİSİ

6.3.1. **Topçu, güçlü** darbesi ve kararlı manevi etkisiyle savaş meydanının hakimidir. Savaşta topçunun görevi piyadenin göreviyle aynıdır.

6.3.2. **Topçunun görevi**, Taarruzda düşmanın direnişini kırmak, piyadeye yol açmak ve onunla birlikte zaferi kazanmak, savunmada piyadeye destek vererek

tam vaktinde, doğru bir hedefe atış yaparak piyadenin karşı taarruzunu başarılı kılmaktır. (Ta'limnâme, 1926: 10)

6.3.3. **Topçunu manevi etkisi**, atılan merminin şiddetli patlamasıyla meydana gelir. Etki, kullanılan cephanenin fazlalığı oranında artar. Topçu ateşinin etkisi düşmanın sınırlarını sarsabilir, iradesini, gayretini, karşı koyma gücünü ve kesin netice alma azmini bozar.

Topçunu maddi etkisi, hedefin çeşidine, topların arazideki konumuna, top ve mermi cinsine, atışın isabeti durumuna ve savaş için ayrılan cephanenin miktarına bağlıdır. (Ta'limnâme, 1926: 10-11)

Topçunun, topların kabiliyeti hakkındaki bilgisi savaş sırasında elde edilecek başarıda en önemli faktördür.

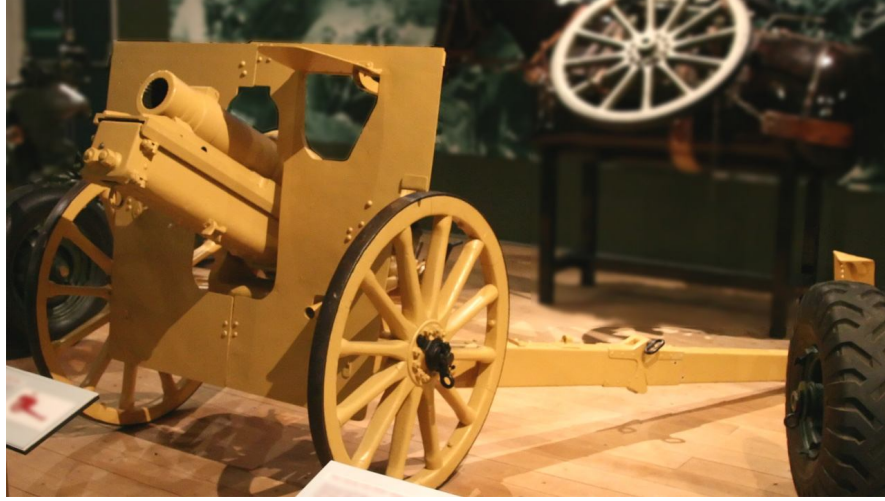
6.4. HAFİF TOPÇU TOPLARI

Sahra Topunun Kullanımı

Canlı, açıkta duran ve üstü kapanmamış olan her hedefe karşı, yüksek örtülere karşı, düşüş açısının yeterli olması halinde üzerleri hafifçe örtülü hedeflere karşı dahi, sahra topunun hareket kabiliyeti, piyadenin hemen yanı başında muharebesini, ateş sürati de gizlenmiş olan düşman topçunun baskı altında tutulmasını, hareketli hedeflerin ateş altına alınmasını ve durdurma, imha ateşleri icrasını mümkün kılar. Bu, tankların imhasında en etkili bir silahtır.

6.4.1. **Hafif Sahra Obüsü**, aynen sahra topları görevini yerine getirmekle beraber, bunun azami menzili ve ateş sürati sahra topuna göre daha azdır. Düşman topçusuna, hemen gizlenmiş hedeflere, sığınaklara, yerleşim yerlerine ve yüksek ağaçlı ormanlar içerisindeki askeri birliklere karşı, çapının büyüklüğü, düşüş açısının dikliği dolayısıyla, sahra topundan daha etkilidir.

6.4.2. **Dağ Topu**, dağ savaşları için parçalara ayrılır bir halde üretilmiştir. Yaklaşık olarak sahra topu çapındadır. Kabiliyeti biraz daha azdır. (Ta'limnâme, 1926: 12)

Şekil 3: Dağ Topu

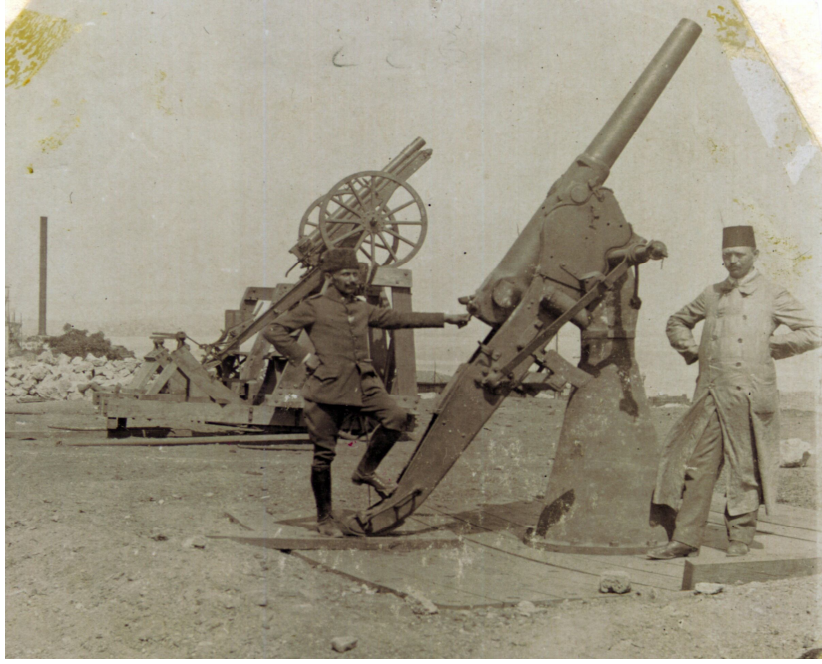
6.4.3. **Uçakların Geri Püskürtülmesine Yarayan Top**, düşman uçaklarını ateş altına almak ve hava savaşında kendi uçaklarımızın hakimiyetini sağlamakla görevlidir. Bazı durumlarda kara savaşlarında da ani hedeflere (mesela tanklar) karşı da kullanılabilir.

Küçük çaplı uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar, ateş süratinin yüksekliği ve parlak izli mermi atma özelliği ile alçak uçan düşman uçaklarına ve gece hücumlarına karşı son derece etkilidir.

Orta çaplı uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar basık olarak imal edilmiş olduklarından beygir koşulu olarak ileri bölgede; otomobilli uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar hareket kabiliyetinin fazlalığı nedeniyle hareketli savaşlarda kullanılırlar.

Büyük çaplı uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar caddeler üzerinde hızlı hareket edemezler ve saklanmaları da güçtür. Ateş süratleri azdır. Fakat atımlarının etkili olması ve atış menzillerinin uzunluğu ateş süratinin azlığını fazlasıyla telafi eder.

Demir yolu uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar, demir şebekelerine bağlı, büyük çaplı ve büyük mesafelere süratle nakledilebilirler. (Ta'limnâme, 1926: 13)

Şekil 4: Çanakkale Savaşında Kullanılan Uçak Püskürtmeye Yarayan Toplar.

6.4.4. **Piyade Topları**, sahra topları gibi aynı çapta fakat sahra topuna göre ateş yüksekliği az, hareket kabiliyeti daha fazla ancak menzilleri azdır. Bunlar, piyade ağır silahlarının bir kısmını oluşturur. (Ta'limnâme, 1926: 14)

6.5. AĞIR TOPÇUNUN TOPLARI

6.5.1. **Ağır sahra obüsleri**, münferid atımlarının etki kuvveti, tahrip ve tahrip ve paralanma tesiri itibariyle hafif obüslerden üstündür. Bu sebeple her türlü imha ve tahrip ateşlerinde bilhassa düşman topçusuna karşı başarıyla kullanılabilirler. Bunlar maksada göre tevkif ateşini takviye etmek, onun boşluğunu doldurmak suretiyle kullanılırlar.

Şekil 5: Ağır Sahra Obüsü

6.5.2. **Havanlar**, , etki kuvveti ve paralanma etkisinin büyüklüğü dolayısıyla istinad noktalarına, yerleşim yerlerine ve üzerleri kuvvetli örtülmüş bataryalara karşı muharebeye çok elverişlidirler.

6.5.3. **Orta ve Ağır Toplar**, menzillerinin büyüklüğü, derinliğine olan etkileri ve mermi parçalarının etkisi dolayısıyla canlı hedefleri, caddeleri, demiryolu tesisatını, yerleşim yerleri, ordugâhlar, parklar gibi büyük mesafeleri ateş altına almaya ve uzaktan yan ateşi icrasına elverişlidirler. Bu toplar, diğer topların ateş menzilleri dışında bulunan bataryalara ve sabit balonlara karşı muharebede büyük bir kıymete sahiptir.

6.5.4. **En Ağır Dik Ateşli Toplar**, havan hedeflerine karşı çok etkili bir silahtır. Bu etki, çapla orantısız olarak çok artar. Bu toplar esas itibariyle kuvvetli beton çatılara ve zırhlı hedeflere karşı muharebe için kullanılırlar.

6.5.5. **En Ağır Yatık Ateşli Toplar**, en uzak mesafelere orta ve ağır topların tesirini tamamlarlar. Bu toplar cephanenin çok gerisindeki askeri birliklerin dinlenmesini, gidip gelmesini, hazırlanmasını ve muharebe araçlarının naklini ta'ciz ederler. (Ta'limnâme, 1926: 15)

6.6. TOPÇUNUN BÖLÜMLERİ EMİR VE KOMUTA

6.6.1. **Bölümler**, topçunun önemli bir kısmı kural olarak piyade ve süvâri birlikleri kuralına göre harbederler. (Ta'limnâme, 1926: 15)

En ağır hususi toplar, kural olarak kolordu veya ordu kumandanlıklarının doğrudan doğruya emirleri altında bulunurlar.

Bir Tümen topçusu duruma göre kolordu, ordu ve ya diğer Tümenler ve ordular grubuna bağlı topçu ile takviye olunabilirler. Tümen topçusunun bölümlerinden bir özel muharebe grubu veya topçu ihtiyatı tertibi, kolordu kumandanının arzusuna bağlı olarak değiştirilebilir.

Büyük muharebe teşebbüslerinde, bilhassa mevzii harbinde, ateşin idaresi için topçunun emrine orta ve ağır bomba topları verilebilirler.

Bir bölüğün topçusu, bölük topçusu ile piyade topu bataryalarından oluşur.

Piyade topu bataryaları, kural olarak topçu emrinde değil, konum olarak ve şahsen sıkıca bağlı bulunduğu piyade emrinde bulunurlar.

Bütün tümen topçusu, tümen topçusu kumandanının emrinde bulunur.

Daha küçük bağımsız ve karışık küçük birliklerde en kademeli topçu subayı “topçu kumandanı”dır. (Ta’limnâme, 1926: 16)

Tümen topçusu alay guruplarına ve tabur gurublarına bölünür. Grub ve küçük grublar dahilinde hafif ve ağır topçunun, hareket harbinde nadiren, mevzii harbinde çok defa karıştırılması vakıadır.

Yeterli derecede kuvvetli bir Tümen topçusu **yakın ve uzak muharebe topçusu** olarak ayrılırlar. Bu tarz taksim mevzii harbinde kurallara uygun olarak, hareket harbinde ise arazide düşmana karşı düzen vaziyetine ve araziye göre gerçekleşir.

Yakın Muharebe Topçusu, usulen piyadenin kısımlarına uygun bir şekilde tertib ve taksim olunur. Bu topçunun görevi: Piyadeyi taarruz için yayılmakta himaye etmek, sonra piyadeye en çok engel olan düşman kısımlarıyla yani her şeyden evvel makineli tüfeklere karşı muharebe etmek, hücumu hazır hale getirmek ve hücumu eşlik etmek, hücum esnasında ve hücumdan sonra kazanılan arazide piyadeyi ateşle himaye etmek, mıntıkanın derinliklerinde piyadenin yarma muharebesini kolaylaştırmak, müdafaada düşmanın taarruz tesisatını tahrip etmek, hazırlık mevziini dövmek, kendi piyadesini durdurma ateşle himaye etmek, düşman taarruzunu en geç olarak esas mukavemet hattı önünde kırmak, ve mevziye giren düşmana karşı yapılan karşı taarruza yardım etmek. (Ta’limnâme, 1926: 17)

Uzak Muharebe Topçusu, düşman topçusunun faaliyetini felce uğratmak, düşman harekâtını vesair değerli hedefleri uzak mesafelerden ateş altına almak ile mükelleftir. Hareket harbinde çoğunlukla her iki görevi de aynı gruba tevcih eder. Mevzii harbinin büyük muharebesinde uzak muharebe topçuları özel guruplara ayrılırlar.

Yakın muharebe grubunun bataryaları: uzak hedefleri ateş altına almak için ileri gönderilirler. Yine, özel girişimler için farklı gurupların, hatta farklı Tümenlerin bataryaları bir kumanda altında toplanabilirler.

Uzak muharebe topçusu, her zaman topçu kumandanının emrinde kalırlar.

Topçunun bir kısmının, doğrudan doğruya piyade kumandanı emrine vermeksizin ve büyük topçu parçalarından ayrılmaksızın yardımcı piyade birlikleriyle irtibat kurması lüzumlu olabilir. Bu gibi hallerde, piyadeye hemen yardım edebilmesi için münferid piyade kısımlarıyla daimi surette irtibatta bulunacak olan yakın muharebe topçusunun kısımlarını tayin etmek önemli bir tavsiyedir. (Ta'limnâme, 1926: 18) Ayrıca bu bataryalar, doğrudan doğruya topçu kumandanının emri altında bulunurlar, piyadenin doğrudan doğruya bu bataryalardan talep edeceği her ateş faaliyetini topçu kumandanına bildirmeye mecburdurlar. Bu tarz hareket mevzii harbinde kuraldandır.

Yakın muharebe topçusu kısmının doğrudan doğruya piyade birlikleri kumandanları emrine verilmesi gerekip gerekmeyeceği meselesi son derece önemlidir. Bu sebeple tam vaktinde ve dikkat ve özenle düşünmeye değer. Bazı durumlarda bu iki sınıfın birlikte etkili olması, ancak yakın muharebe topçusundan bir kısmının erkence doğrudan doğruya piyade kumandanlıklarının emri altına verilmesiyle elde edilmiş olur. Eğer sonradan bütün topçunun tesirini kesin netice mahallinde toplamak lüzumu gerekirse, topçu kumandanı, kıt'a kumandanına bu bataryaların tekrar kendi emrine verilmesini teklif eder. Bunun için doğrudan doğruya piyade emrine verilen yakın muharebe bataryaları topçu kumandanı ile daimi irtibatlarını muhafaza ederler.

6.6.2. Emir ve Komuta

En ağır bataryalar, usulen ordunun uzak muharebe grupları halinde birleştirilirler. (Ta'limnâme, 1926: 19)

Ordu kumandanlığı, kolordu kumandanlığına muharebe vazifelerini verme, civar grupların birlikte tesirlerini düzenleme, kuvvet ve mühimmatın paylaşımını emretmek suretiyle topçuluk bakış açısından muharebenin sevk ve idaresine etki etmiş olur. Büyük ölçüde taarruz ve düşmanın kovma muharebelerinde kural olarak orduya büyük bir yüksek rütbeli topçu subayı görevlendirilmelidir. Topçu erkanı, genelkurmay ile bağlantı kurarak topçunun celp ve taksimi, civar bölgeler topçusunun birlikte ateş tesiri yapmasını, ateşin taksim ve idaresi ve cephanenin yeterli olup olmadığı gibi hususlarda tüm tedbirleri almaya çalışır.

Emirler, topçu sınıfı makamına doğrudan doğruya değil, asıl kumanda makamı vasıtasıyla verilirler.

Farklı Tümenlerin birlikte faaliyet yapmaları halinde kolordu kumandanı topçunun da birlikte tesir etmesi ve cephane tahsis gibi hususları düzenler. İcabı halinde, kolordu topçusunun bir kısmı ile ve hatta kural dışı durumlarda diğer Tümenlerin topçu birlikleri ile bir bölüğü takviye eder. Veya topçunun bir kısmını emri altında bulundurur. Bazen Tümen topçularının kullanımı ve ateş faaliyetlerini ve civar Tümen topçularının karşılıklı olarak yardımlaşmalarını emir ve talimat vererek düzenler.

Muharebe faaliyetinin şiddetlendiği zamanlarda kolordu kumandanlıkları emrine takviye edilmiş üst rütbeli topçu subayı tahsis ve ilhak edilir. (Ta'limnâme, 1926: 20)

Kolordu kumandanlıklarında uygun şekilde tertip edilmiş bir erkanla birlikte büyük rütbeli birer topçu subayı bulunur. Bu subayların mesaisini bağlı buldukları kumandanlıklar düzenler. Bunlar, kural olarak genelkurmay ile temasa geçerek harp kanunları gereğince Tümenlere ait bulunmayan topçulara, emri altındaki küçük birliklerin keşif ve muharebe göreviyle, özellikle düşman topçusu ile uzak hedeflere muharebe ile civar askeri birliklerle birlikte, topçu gözetleme araçları ve malzemesinin te'miniyle, cephane ikmaliyle ve topçu haritalarıyla ilgili işlerle uğraşırlar. Kumandanın emriyle topçulukla ilgili vazifelerin yerine getirilmesini takip ederler. Bunlar buldukları bölgede bilgi vermeye yetkili iseler de emir verme yetkisine sahip değildirler.

Tümen kumandanı mevziye girecek ve kendi emrinde kalacak topçu kuvvetlerine emir ve komuta eder.

Tümen kumandanı, kararını verirken, piyadeye yöneltilen, vazifenin yerine getirilmesi sırasında topçunun en iyi olarak nerede ve ne surette yardım edebileceği hakkında aydınlatılmış olmalıdır. Tümen kumandanı, genellikle piyade kuvvetlerini taksim, istihdam ve bunlara görev vermelidir. Tümen kumandanının, emir vermeden evvel, her an için değişen duruma göre yardımcı tedbirlerle karşılayabilmek üzere, gerekli düşünceleri bildirmek mecburiyetinde bulunan topçu kumandanını dinlemesi ve bunları dikkate alması uygun olur. Askeri birlikler ve topçu kumandanları arasında devamlı olarak fikir alışverişi olmalıdır. Tümen kumandanı topçu

kumandanını görevi ve amacı hakkında devamlı aydınlatır, diğer taraftan topçu kumandanından topçuluk hususunda yapılan keşif ve faaliyet neticeleri hakkında bilgi alır. (Ta'limnâme, 1926: 21)

Tümen topçu kumandanı, topçunun istihdamı hakkında tümen kumandanına teklifte bulunur.

Topçu kumandanı, tümen kumandanının maksat ve talimatına göre arazi ve hedef keşfinin topçu vasıtasıyla birlikte yapılmasını, topçunun özel gözetleme vasıtalarının istihdamını, topçunun mevziye sokulmasını, ateş faaliyetini ve diğer sınıflarla birlikte mesaisini ve civar askeri birliklerle karşılıklı yardımlarını düzenler ve işlerin yerine getirilmesine gözetler, kıt'atın mütekabil yardımlarını tanzim ve bu işlerin icrasına bakar. Topçu kumandanı kendi gözlemleriyle ve ya kendi keşif vasıtalarından, emrinde ki askeri birlikten, diğer sınıflardan ve üst kumanda makamlarından gelen haberlerle düşmanın ve kendi tümenindeki askeri birliğin hal ve vaziyeti hakkında bilgi edinir. (Ta'limnâme, 1926: 22)

Topçu kumandanı emrindeki askeri birliklerle yeterli derecede irtibatlı olmaya, bu askeri birliğin birbiriyle irtibatına ve topçuluk bakımından özel irtibatlar kurmaya önem gösterir.

Mevzi harbinde topçu kumandanı üzerine düşen görevleri yerine getirebilmek için bir topçu muharebe planı tertip eder. Durumu önceden kestirerek topçudan taarruz sırasında en ileri noktada istifade etmeye çalışır.

Topçu kumandanı, muharebe görevini gruplara taksim ve uygulamaya gözcülük eder.

Topçu kumandanı, kumandana topçunun faaliyeti hakkında sürekli olarak bilgi verir.

Topçu kumandanı, ileriye cephaneye sevkini, malzeme ikmalini, ve emri altındaki birliklerin genel ihtiyaçlarını temine çalışır.

Diğer topçu kumandanları tümen topçu kumandanının talimatına göre mevziye girmeyi, ateş faaliyetini, cephanenin ikmalini vesaireyi kendi emri ve kumandasında düzenler.

Hareket harbinde emirlerin ve raporların acele bir şekilde ulaştırılmasını temin için her rütbedeki topçu kumandanları, en yakın yukarı ve aşağı birliklere mevkilerini bildirmelidir. (Ta'limnâme, 1926: 23)

6.7. KEŞİF VE EMNİYET

6.7.1. **Keşif**, Topçuya ait keşif, topçumuzun muharebe görevini yerine getirmek için kuvvetlerinin bölünmesinde düşmanın önemli görülen bütün hal ve harekâtını ehemmiyeti kapsar. Yürüyüş, muharebe ve hedef keşifleri bir arada ve arka arkaya meydana gelir.

Topçuluk ilmi bakımından keşif ve hedef keşfi, hareket harbinde zamana ve plana uygun olarak başlamalıdır. Bu görev için hava gözetleme filolarının topçu kademeleri ve gözcü kıt'aları topçu kumandanı emrine verilir. Burada ilk esasları ekseriya genel keşif için görevlendirilen uçaklara verilir.

Topçu uçaklarına yanlara ve derinliklerine doğru tehdit oluşturan özel keşif sahaları verilir.

Bundan başka topçu kumandanı bir amir(kural olarak birer subay) ile birkaç atlıdan oluşan **bir topçu keşif kolunu** ileriye gönderebilir. (Ta'limnâme, 1926: 24)

Kıt'a kumandanı tarafından emredilen uzak keşif neticesine göre bu keşif kollarına açık ve net vazifeler verilmeli ve vakit dahilinde keşif yapacakları bölgelerin yan sınırları sağlıklı bir şekilde belirlenmelidir.

Keşif kollarının asıl görevi, yolları, gözetlemeye yarayan hususları ve topçunun açılmasına yarayan diğer esasları keşfetmektir.

Keşif kolları kumandanlarına genel keşif görevleri verilerek özel görevlerden uzaklaştırılması uygun değildir.

Her an yeniden subay ve emir atlısı gönderilmesi lazım gelebileceğinden ve bu hal, askeri birliğin gücünü zaafa uğratacağından bu hususta idareli davranmak gerekir.

Hedef keşfi için en mühim vasıta, **topçu mesaha(ölçme) kıt'alarıdır**. Bu askeri birlikler topçu kumandanının yakınında tertip edilirler.

Ölçüm noktaları yalnız fırka bölgesinde oluşturulmazlar. Bunlar komşu bölgelerde de oluşturulabilirler..

Hareket harbinde, bir arazi ölçüm kıt'ası gelip trigonometri ilmine uygun doğru bir ölçüm işlemi yapıncaya kadar diğer özel bir ölçüm usulüne tespit olunabilirler. Bu işlem haritadan ve trigonometri ilmine uygun düşecek noktalardan ayrı, askeri birliğin ilk ihtiyaçlarına yetecek ve ölçüm ilmine göre keşfedilen hedeflerin ateş altına alınmasını mümkün kılan, belirli bir bölgenin haritasını çıkararak harita üzerindeki alanları üçgen bölgelere bölme işine esas teşkil eder.

Gözetlemeye uygun olmayan durumlarda ölçüm usulü balon vasıtasıyla yapılacak kestirme işlemiyle tamamlanır. Bu maksatla sabit balonlar yüksek bir ölçüm yeri gibi kullanılırlar.

Hedef keşfi için havadan gözetleme, yerden gözetlemeye göre daha iyi olup, fotoğraf üzerinde düşmanın ve düşman tarafındaki arazinin bütün bölümleri hakkında tam bir bilgi verilebileceğinden hedef keşfini önemli bir biçimde tamamlar. Havadan gözetleme, bilhassa düşman topçu mevziinin, en ileri piyade hatlarının ve çukurlarla meskun yerler içerisinde ve tepeler gerisindeki önemli hedeflerin keşfi hususunda önemlidir. Hareket harbinde, havadan alınan fotoğrafların usulüne uygun işlenmeleri çok zaman kaybettirir. Bu sebeple, fotoğraf keşfinde tespit edilen önemli noktaların fotoğrafın hazırlanmasından önce bildirilmeleri ve çoğunlukla bizzat gözetleme tarafından haberdâr edilmeleri lazımdır.

Direkli dürbünler hedef keşfi için yeni araçlardır.

En zor hedefleri, mesela düşman topçusunu ateş altına almak görevini üstüne alan askeri birliklere erkenden hedef keşfine yarayacak en iyi araçlar verilmiş olmalıdır.

Hedef keşfi için havadan gözetleme, mevzii harbinde çok daha mühimdir. Çünkü mevzii harbindeki hedeflerin yerden görülüp tanınmaları zor olduğu gibi esasen bu hedefler sabittirler. Aynı şekilde mevzii harbinde elde yeterli derecede uzunca bir zaman bulunması havadan keşif yapılmasına imkan sağlar.

Bununla beraber mevzii harbinde dahi, **yerden gözetleme topçusu** hedef keşfi için başlı başına bir öneme sahiptir. Zira yer gözetlemesi devamlı yapıldığı halde, hava gözetlemesi ancak daha kısa bir zaman yapılır. Düşmanın daha büyük dikkat ve itina ile gözetlemeden saklandığı mevzii harbinde, hedef keşfi için yerden gözetleme,

hareket harbindekine oranla yalnız başına amaca daha zor ulaşır. Mevzi harbinde yer gözetlemelerinden, hareket muharebesindekine göre daha iyi istifade mümkün olur; çünkü mevzii harbinde durumun uzunca süre aynı şekilde kalması, gözetlemelerin birleştirilmesine, telefon şebekelerinin ve diğer haberleşme araçlarının tesisatının yapılmasına zaman kazandırır. Böylece civar bölgelerden düşman arazisine gözetleme yapma yerleri de kolayca elde edilmiş olur.

İleri sürülmüş gözetleme yerleri, mevzii harbinde düşman mevziilerinin ayrıntılarını yakından keşfe yararlar. Bundan başka orada gözetlemecilerin bulunması, piyadenin güvenini takviye etmeye ve en ilerideki kısımların isteklerinin yerine getirilmesini mümkün kılar. Bundan başka şiddetli top ateşlerinde haberleşmenin kesileceği ve bu yüzden gözetleme yerlerinin faaliyetinin durabileceği de hesap edilmelidir.

Muharebe yapılmayan cephelerde topçu, düşman uçaklarının görünmesi üzerine ateş keserek düşmanın hedef keşfini güçleştirebilir. Devamlı olarak yükselmiş bulunan sabit balonlar, ateş faaliyetinde çok defa dikkate alınmaz.

İşgal edilmiş batarya mevziilerini **sahte mevzilerden** ayırt etmek zordur. Topçu faaliyeti az olduğu bir sırada mermi infilakı ağız alevini zamanında doğru takip etmemesi ile sahte mevzii meydana çıkar.

Modern gözetleme araçlarıyla donatılmış olan bir topçu, topçu mevziilerini keşif için, çoğunlukla piyade mevziilerini bombarduman etmek suretiyle düşman topçu ateşini meydana çıkarmaya çalışır.

Topçuluk ilmine uygun hedef keşfi, daima piyadenin keşfi ile tamamlanmalıdır. Bilhassa mevzii harbinde plana uygun olarak yapılan keşif tertibatı ile iyi sonuçlar elde edilir. Topçu bu keşif sonucuna sahip olmadan kendi görevini tamamen yapamaz. Piyade, kural olarak düşman piyade mevziindeki siperleri, dinleyici postalarını, bomba toplarını, makineli tüfek mevzilerini, gözetleme yerlerini, değiştirmeleri ve sair harekâtı haber verebilmelidir. Piyade ile doğrudan doğruya topçu arasında devamlı olarak karşılıklı haberleşme önemlidir.

(Ta'limnâme, 1926: 25-29)

6.7.2. **Emniyet**, Topçunun ateş mevzisini, ilerisinde ki muharebe eden piyade temin eder. Mevziide bulunan topçu ileri araziye yakın mesafeye kadar olan

alanı etkili bir ateş altına alabilirse, kendisini ateşiyle muhafaza eder. Aksi takdirde kendini yakından müdafaa için gerekli tedbirleri alır. Bazen piyade vasıtasıyla özel emniyet tertibatı gerekebilir.

Baskınlara karşı bilhassa emniyete alınmamış bir tarafı korumak için, topçunun bizzat eli tetikte, uyanık bulunması mecburdur.

Batarya mevziilerimizin düşman uçaklarına karşı muhafazasını, öncelikle, topçu kumandanlığınca bu göreve uygun olan olarak hizmete alınan uçak bataryaları yapar. Alçaktan uçan uçaklara karşı bataryalar, yanlarında bulundurdukları makineli tüfeklerini, etkili bir püskürtme silahı olarak kullanırlar.

Konakların emniyeti için, icap ederse, harici postalara özel toplar verilebilir. Gece ateşi için ve ani olarak meydana çıkabilecek muharebe arabalarını ateş altına almak için hazırlık yapılmalıdır.

Bölge halkının durumu şüphe uyandıracak şekilde ise dahili postalara tek toplar verilmesi tavsiye olabilir. Uçakların geri püskürtülmesine yarayan toplar asker bulundurulmuş yerleşim yerlerine dağıtılarak hava savunması tertip olunur.

İleri karakol hizmetinde, bilhassa bir düşman taarruzu bekleniyorsa, ileri karakollara kural olarak topçu ilave edilir. Bu topçunu tamamıyla veya kısmen mevziide ateşe hazır bulunması gerekir. İleri karakol ihtiyatı nezdinde derhal top başına yapabilecek şekilde, yaklaşma yollarını ateş altına almak için ileri karakol bölüklerine ekseriya tek toplar verilmesi maksada uygundur. İleri karakollara uçakların püskürtülmesine yarayan topta verilebilir. (Ta'limnâme, 1926: 30-31)

6.8. YÜRÜYÜŞ

6.8.1. **Toplanma**, Topçunun yürüyüş için toplanmasında, düşmana karşı hazırlıklı bir vaziyette ve araziye uygun şekilde bulunmasından başka havadan keşfe karşı da kendini saklaması esastır.

Büyük topçu kısımları, toplanma(içtima) sırasında uçak püskürtmeye yarayan toplar tarafından muhafaza korunurlar. Uçak püskürtmeye yarayan toplar yoksa, bunların yerini diğer elverişli toplar ve makineli tüfekler tutarlar.

Toplanma maksada uygun olarak arazi üzerinde kolayca saklanabilen küçük gruplar halinde yapılır. Büyük gruplar halinde toplanmak uygun değildir. Caddenin

üzerinde veya caddenin hemen yanında tek kol şeklinde toplanma çoğunlukla tercih edilmelidir.

6.8.2. *Yürüyüşte Hareket Şekilleri,*

Herkesin ferahlanmak için kendiliğinden kıyafetini bozması yasaktır. Mesela yakanın açılması gibi lazım olan kolaylıklar tam vaktinde emredilmelidir.

Yürüyüşte “rahat!” kumandası verilince konuşmak, şarkı söylemek, sigara içmek serbesttir.

Askerî birlik, caddenin kendisince en iyi olan tarafında toplu halde yürür.

Müstesna olarak caddenin her iki tarafına bölünerek yürünüyorsa, topçu bölümü kendilerine daha müsait olan taraftan toplu halde giderler.

Her durumda caddenin bir kısmı atlıların, velospidlilerin ve otomobillerin gidip gelmeleri için serbest bırakılmalıdır.

Bataryaların ileriye sevk edilmelerinde, çatışmalara meydan verilmemek için bunların yolun hangi tarafından geçeceği emredilmelidir. Dar yollarda yürüyüş kolunun yolun bir tarafına iyice yaklaşmasıyla yol üzerinde serbest bir kısım oluşturulur. Yürüyüş kollarının çatışmalarından kaçınması imkânsız ise topçu, piyadeye aralıklarından koşup geçmesi için fırsat vermelidir.

Münferit bataryalar veya taburlar yürüyüş kolundan dışarıya çıkarılacaklarsa, bu batarya ve taburları takip eden küçük askeri birlikler bunları yanlışlıkla takip etmeyerek doğru yolunda devam edebilmesi için bu birlik kumandanlığına gerekli olan emirler zamanında verilmelidir.

Yürüyüş kolunu uzatmamak için, parçalar mesafelerini muhafaza etmelidirler. Yürüyüş derinliğinde meydana gelecek ufak tefek değişiklikler cüz'i- tamlar arasındaki mesafelerle giderilirler . Bir bataryadan sonra tutulacak mesafe 15 ve bir taburdan sonraki mesafe 40 adımdır.

Uzun durmalar ve ya molalar için toplanma bahsindeki hususlar aynen geçerlidir. Su, gölge, rüzgâr ve yağmur dolayısıyla bazı sapmalar meydana gelebilir. (Ta'limnâme, 1926: 32-33)

6.8.3. **Yürüyüş Kâbiliyeti**, muhtelif topların hizmete alınmaları yalnız atış kabiliyetlerine değil, aynı zamanda, yürüyüş kabiliyetlerine de bağlıdır.

Hafif topçu, yolların haricinde dahi iyi bir zemin üzerinde uzun bir mesafeyi hızlı bir şekilde kat'edebilir. Bu topçu dağlık arazi haricinde hemen her yerde hatta çetin arazide doğrudan doğruya piyadeyi takip edecek vaziyettedir.

Uzun müddet dörtnal ile harekete ancak genel olarak **süvari topçusu** kabiliyetlidir. Hafif topçunun koşulu (at veya katır) bataryaları dahi iyi zamanda nispeten kısa mesafeleri dörtnal ile kat'edebilirler.

Her durumda seri' yürüyüş çeşitleri (sür'atli ve dörtnal) askerin savaş hali aldığı durumlarda kullanılır.

Ağır toplar, yollar haricinde genel olarak ancak normal şekilde hareket edebilir. Bundan başka müsait zemin üzerinde ağır sahra obüsünün ağırlığından daha fazla ağırlığa sahip bulunmayan ağır top bataryaları da süratle hareket edebilirler.

Motorla cer'(çekme) olunan bataryalar ve toplar, sağlam zemin üzerinde büyük bir hızla yürüyüş yapabilirler. Sahra topu çapındaki motorlu bataryalar bu gibi yerlerde saatte 20 kilometrelik bir hızla hareket edebilirler. Nispeten büyük yürüyüşlerde ortalama sürat olarak saatte 15 kilometre hesap edilebilir. Yükletilmiş veya cer' vaziyetindeki **dağ topçusu** ancak normal şekilde piyade ile bir kararda yürüyebilir. (Ta'limnâme, 1926: 34-35)

6.9. YÜRÜYÜŞ SIRASI

Düşmanla hemen temas edilmesi bekleniliyorsa muhtelif çeşitte ki topların yürüyüş sırası savaşa hazır bekleme şeklindedir.(harp yürüyüşü) değişik durumlarda askeri birliğin korunması aynı zamanda esastır. (seyahat yürüyüşü)

Harp yürüyüşleri için şu kaideler geçerlidir:

Uzunca topçu kollarında yanlardan bir tehlike varsa ve düşman uçak tehlikesi olabileceği düşünülüyor ise; kapalı arazide topçu kolları arasına piyade kısımları sokulur.

Motorlu toplar için, devamlı olarak yavaş yürümek güçtür. Bu sebeple bu toplar ancak belirli bir zaman ve kısa mesafeler için piyade ve koşulu topçu yürüyüş kollarının arasına tertip edilmeli ve sair zamanlarda ayrı yollardan yürütülmeli yahut

sıçramalarla geriden sevk edilmelidirler. Bu toplar derhal ileriye sevk edilmek üzere kumandanın eli altında yedek olarak da kalabilir.

Ağır toplar usulen hafif topçuyu takip ederler. Şayet hemen bir görev almaları düşünülüyor ise, hafif topçunun arasında veya önünde ve duruma göre öncü ve ya artçıda olabilirler.

Uçak püskürtmeye yarayan toplar doğrudan doğruya topçu kumandanının emrine verilirler. Ve kademe kademe sıçramalarla yürüyüş yolunun bazen bir yanında, bazen diğer yanında bulunarak yürüyüş kolunun bütün kısımlarını düşmanın bir hava taarruzundan koruyacak şekilde mevziiden mevziye ilerlerler.

Uçak püskürtmeye yarayan projektör bataryaları, gündüz yürüyüşlerinde topçu birliklerinin gerisine alınabilirler.

Küçük çaplı uçak püskürtmeye yarayan topların (rovelver topları) genel olarak balonlara ve uçak istasyonlarına verilmesi kuraldır.

Topçunun yayılması için hazırlık (gözetleme ve haberleşme düzeni ve yaklaşma yollarının ve mevziilerin keşfi) zaman harcamaya sebep olduğundan, tabur cüz'i- tamı dahilindeki muhabere kademeleri toplu olarak taburun başında yürütülebileceği gibi, bu muhabere kademelerinin derhal görev almaları gerekiyorsa büyücek cüz'i- tamlarda müstesna olarak tabur tabur toplu bir halde daha ileriye de alınabilirler. Kısmı külliyyede ki topçunun muhabere kademelerinin önce sevk edilmesi gerekmez.

Çoğunlukla bir topçu ölçü kıt'ası her türlü ihtimale karşı derhal göreve başlayabilmek için kendine lazım gelen zamanı kazanmak üzere öncünün sonuna yürür.

Diğer keşif unsurları, balon kıt'ası, havanın durumunu ölçen kıt'a, arazi ölçüm kıt'ası topograf heyeti ekseriya kısım külliye de bulunur.

İkinci cephe kademeleri ve bundan sonra muharebe ağırlığı, toplu olarak ve batarya sırasıyla taburun sonunu takip ederler ve kademe veya ağırlıklardaki en kademeli amirin emri altında bulunurlar.

Hafif cephe kolları, bir mu'tad kıt'a kumandanının emriyle muharip kıt'anın sonunda, kendi tabur (batarya)larının yürüyüş düzeninde bulunurlar. Fakat bazı hallerde kendi tabur ve bataryalarını doğrudan doğruya takip ettirecekleri gibi öncüye kadar ileriye de alınabilirler. (Ta'limnâme, 1926: 36-37)

6.10. KUMANDANLARIN KONUMLARI

Topçu kumandanı, emri altında bulunduğu tümen ya da bölük kumandanı yanında bulunurlar.

Kısmı külliyyede bulunan alayların müstakil taburların kumandanları, kural olarak kısmı külliyyenin başında ve kısmı külli kumandanın yanında, tabur kumandanları kendi alaylarının başında, batarya kumandanları kendi taburlarının başında, lüzumu halinde kendi bataryaları yanında atlı olarak giderler. Topçu kumandanı topçu uçağı cüz'i taamlarının zabitanını da kendi yanında bulundurur.

Atlı veya otomobilli emir subayları; emir atlıları, velospidliler ve motosikletliler kumandanlar arasında haberleşmeyi sağlarlar.

Emirlerin ulaştırılması için yürüyüş yolu boyunca yapılmış olan muhabere haberleşme sisteminden çoğunlukla faydalanılabilir. (Ta'limnâme, 1926: 38)

VII. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE MUHAREBEYE HAZIRLIK

7.1. MUHAREBE İÇİN HAZIRLIKLAR

7.1.1. Gözetleme ve Gözetleme Yerleri

Topçu, muharebe için açılmazdan önce gözetleme yerlerini, ateş mevziilerini ve mevziye götüren yolları keşfe mecburdur. Bütün bu keşifler esnasında düşmanın dikkatini çekmemeye büyük önem gösterilmelidir.

Topçunun herhangi bir ateş faaliyetinin esası gözetlemedir. Yerden yapılacak gözetlemelerde bakış açısını genişletmek için ağaçlardan, binalardan, hatta direkli dürbünlerden yararlanılmalıdır.

Havadan yapılan keşif, kapalı hedefleri meydana çıkarır. Uçak ve sabit balonlarla yapılacak gözetleme havanın durumuna bağlıdır. Bundan başka gözetleme uçaklarının sayısı sınırlıdır. Zira uçakların çokluğu oranında gözetleme sonucunun ulaştırılması zorlaşır. Bundan dolayı havadan gözetleme, daima bataryaların bir kısmı ve hedeflerle ateşin genel olarak kontrol altında bulundurulması için nazar-ı itibara alınır.

Fakat şiddetli muharebelerde yer gözetleme yerleriyle bataryalar arasındaki haberleşme tahrip edilmiş ise, yalnız havadan yapılacak gözetlemelerle topçu ateşi gereken yerlere yönlendirilebilir.

Gözetleme yerleri, çoğunlukla hızla meydana gelen tesadüf muharebesinin ve bu muharebenin değişici hallerinin topçuya yüklediği görevlere göre ettiği vazifelere göre seçilmelidir. Gözetleme yeri ile ateş mevzii, haberleşmenin hızla yapılması ve eksiksiz korunması için biri diğerinden mümkün olduğunca çok uzak olmamalıdır.

Gözetleme yerleri, piyade üzerine yönlendirilen düşman piyade ateşinden ve yakın muharebenin değişen hallerinden korunmalıdır. Ateş mevziileri ile olan

haberleşmeleri muharebenin devamı esnasında dahi muhafaza edilmelidir. Gözetleme yerleri düşman gözetlemesinden saklı ve düşman ateşine karşı korunaklı bulunmalıdır. Bu genel şartlar içinde gözetleme yerlerinin seçilmesi ve bölünmesi muharebenin özel görevlerine bağlıdır.

Asıl gözetleme yerlerinin ,(baş gözetleme yerleri) muharebe dışında kalmaları veya düşman eline geçmeleri halinde, yakın bir taarruzu engellemek ve geri püskürtmek için her batarya doğrudan doğruya ateş mevzii yakınından gözetleme imkânına sahip olmalıdır.(yakın gözetleme yeri)

Asıl gözetleme, bölgenin durumuna göre, taburun emriyle ileriye veya yana sürülmüş olan gözetleme yerleri sayesinde, çoğunlukla düşmanın içerilerine doğru derin bir görüş temin ederler.

Muharebenin esnasında o zamana kadar gözetleme yapılan yerden artık gözetleme yapmak imkansız olmuş veya haberleşme bozulmuş ise, gözetlemeciler, telefoncular her türlü araca da müracaat ederek görevlerini diğer bir yerde yeniden yapmak üzere buldukları yeri terk edebilirler..

Gözetleme yerleri dar yerde yoğunlaşmamalıdır. Bunlar bilakis düşmanın ateş gücünü azaltmak için, gerektiğinde açık emirlerle arazide iyi bir şekilde bölünmelidirler. Bununla birlikte öncelikle aşağı derece kumandanlara tam bir serbesti bırakmalıdır, zira yalnız haritaya bakarak görev paylaşımı yapmak, topçunun bazı kısımlarının hiçbir gözetleme yeri bulamamasına da neden olabilir. Taburun ve bataryanın gözetleme yerlerinin ses ile anlaşılabilir kadar birbirine yakın bulunması arzu edilen bir durumdur. (Ta'limnâme, 1926: 38-41)

7.1.2. *Muharebe İdare Yerleri*

Tabur kumandanından itibaren daha büyük kumandanların muharebe idare yerleri, genel olarak gözetleme yerleri hakkındaki bakış açısına uygun olarak seçilirler. Büyük kumandanlar (alay kumandanlarından itibaren)için gözetleme yerleri askerin savaş düzeninde bulunduğu yer ve muhabere yapılacak en kolay yer esas ise de, tabur kumandanı, kural olarak kendi gözetleme yerlerinden birisinden bataryanın ateşini gözetleyebilmelidir. (Ta'limnâme, 1926: 41)

7.1.3. *Ateş Mevziileri*

Bataryanın mevziilere yerleştirilmesi, kumandanın amacına, muharebe durumuna, araziye, gözetlemenin gerekliliğine ve top cinsine bağlıdır. Ateş mevziilerinin seçilmesinde her şeyden evvel gözetleme yerlerinin durumu etkilidir. Çünkü topçu, muharebenin değişen gelişmelerini yeterli derecede takip edemez ve çoğunlukla gözetlemesiz atışa mecbur kalır.

En etkili atış mesafelerinden istifade edilmelidir. Topçu, mevzii değiştirmeden muharebenin gidişatını takip edebilmek için, düşmanın işgal ettiği arazinin uzak kısımlarını ve kendi arazimiz içerisinde ilerideki piyadenin ön ve arka taraflarına ateşiyle hakim olmalıdır.

Topçu kapalı mevziiden ateş eder. İleri araziye en yakın ateş mesafelerine kadar hakim olmayı veya değişen hedefleri süratle yan ateşine almayı gerektiren özel durumlar meydana gelir ise münferit bataryalar veya toplar geçici olarak ***açık mevzii*** olabilir.

Bataryaların araziye düzensiz bir şekilde dağıtılması ile düşman ateşi dağıtılır. Birbirini takip eden hatlardan ve sık batarya yuvaları düzeninden kaçınılmalıdır.

Düşmanın keşfini güçleştirmek için bir bataryanın toplarını, mümkünse, düzensiz bir şekilde kademelendirmeli ve düzensiz aralıklarla yerleştirmelidir. Topların dar bir yerde birbirine yakın olarak sıkıştırılmalarından kaçınılmalıdır. Diğer taraftan birbirinden çok uzak ve kademelendirilmiş aralıkların bilhassa kuvvetli rüzgârlarda ve şiddetli ateş faaliyetlerinde, ateşin idaresini güçleştireceği unutulmamalıdır.

Ateş mevziinin önünde ve gerisindeki yerler düşman mermilerinden etkilenmemelidir. Ateş mevziinin hemen gerisindeki yer alçalıyorsa faydalı, yükseliyorsa zararlıdır. Yumuşak ve rutubetli zemin, düşmanın mermi etkisini azaltır, fakat topların mevziye yerleştirilmesi ve hareketlerini güçleştirir.

Yerleşim yerleri, ormanlar, meyve bahçeleri, ağaçlar, yarma yollar, bilhassa çalılar ile gizlenmiş iseler, *hava keşfine karşı* en iyi bir şekilde gizlenmiş olurlar. Küçük ormancıklar, çiftlikler veya sair dikkat çeken noktalardan kaçınılmalıdır. Çünkü bunlar düşman ateşini üzerlerine çekerler ve düşmanın ateş düzenini kolaylaştırırlar.

Havadan gözetlemeye karşı arazi hiçbir suretle saklanmaya elverişli değilse, mevziinin üstü dallarla, telden yapılmış ve yerden biten otlarla örtülmüş ağlarla veya sair vasıtalarla örtülerek gizlenir.

Yan Ateşi, maddi ve manevi tesiri arttırabilir, fakat çoğunlukla ateş mevzii ile gözetleme yeri ve kumandanlık ile topçu ve piyade arasındaki bağlantıyı uzatır. Bu yüzden mühim bir fırsat anı kolayca kaybedilebilir.

Yan ateş yapmak için, büyücek topçu cüz'i tamlarının yan mevziide kullanılması tavsiye edilmez, çünkü cepheyi zayıflatır ve atışı güçleştirir. Bundan başka kendi askeri birliğimiz de bununla kolaylıkla tehlikeye düşürülmüş olur.

Piyade Topu Bataryaları, görevlerini değişen ve çoğunlukla açık olan mevziilerden münferit toplarla en iyi bir şekilde yerine getiriler. Bu toplar, düşman topçu ateşini üzerlerine çekmeden önce muharebe görevlerini çabuk yaparlar. Bu sebepten ve cephe ikmalindeki güçlükler nedeniyle, uzun müddet devam eden ateşlere kabiliyetli değildirler. Bilakis görevlerini yaptıktan sonra tekrar süratle ve dikkat çekmeden gözden kaybolmalıdır.

Süvari fırkası içerisinde süvari bataryalarına çoğunlukla piyade topu bataryalarının görevleri verilir. Bu durumda hayvanlarını geride bırakırlar.

Meydana çıkacak muharebe arabalarını (tankları) yok etmek için bataryalar, takımlar veya toplar çoğunlukla gizli olarak hazır bulundurulurlar. Bunlar, duruma göre uygun bir anda ileriye sürülürler. Muharebe görevlerini yapar yapmaz tekrar geri çekilmelidirler.

Uçak püskürtmeye yarayan topçu, tümenin bütün kısımlarının havaya karşı korumak amacıyla mevziide sokulur. (Ta'limnâme, 1926: 41-45)

7.1.4. *Muharebe Araçları ve Haberleşme*

Topçu, diğer askerî sınıflardan daha fazla, muharebede iyi bir haberleşmeye ihtiyaç duyar.

Eğer emirler, bilgiler, haberler ve gözlemler; erkân, gözetleme yerleri, ateş mevziileri, telsiz ve helyosta istasyonları ve piyade ile topçu arasında kesintisiz bir şekilde karşılıklı haberleşme yapılabilirse, ancak o zaman gerçek bir muharebe ve ateş idaresi mümkün olur.

Eğer haberleşmeler sağlanmaz ise, topçunun faaliyeti durma noktasına gelebilir.

Mevziye girmeden önce bilhassa atlı haber götürücüleri, bisikletliler, motosikletliler, yaya emir götürücüler ve uçaklar da haberleşme vazifesini görürler.

Muharebe durumunun açıklığı oranında erkence telsiz istasyonları kurulmalı ve birer telgraf subayı görevlendirilmelidir.

Telsiz istasyonları düşmanın ateşinden az etkilenmeli ve telsiz haberleşmesiyle ilgili olan kumandanlar ve bataryalarla rahat ve emin bir şekilde haberleşebilmelidirler.

Topçunun ışık işaretleriyle haberleşme yerleri aynı esaslar içerisinde seçilmelidirler.

Batarya mevziide ise, gözetleme yeri ile ateş mevzii arasında çeşitli haberleşmeler tesis olunur.

En mühim haberleşme aracı **telefondur**. Bundan sonra ışık ile haberleşme vasıtaları (helyosta) gelir. **Telsiz istasyonları** hızlı bir şekilde tesis olunur ve emniyetle işlerler. Diğer haberleşmeler tesis edilinceye kadar geçici olarak flamacı **postaları** ses ile **muhabere zinciri** veya **koşucular** dahi bu amaçla hizmet görürler.

Ateş mevzii ile toparlaklar, kural olarak flama işareti ile anlaşılır. Duruma göre işaretlerin doğru olarak ulaştırılması ara postaları ile temin olunur. Uzun süre devam eden durumlarda ve geceleyin telefonla haberleşme tercih edilebilir.

Her bir haberleşme aracı için aşağıdaki hususlar düşünülmelidir:

Tel irtibatları, ancak sınırlı sayı için mümkündür ve kolaylıkla tahrip olunurlar. Fakat devamlı olarak tamir olunmalıdırlar, çünkü muharebe hazırlığını, muhabere hizmetini ve askeri birliklerin işe, ikmal işlerini bunun kadar başka hiçbir haberleşme aracı devamlı olarak sağlayamaz.

Işık ile haberleşme araçları ve telsiz istasyonları düşman ateşinden çok daha az etkilenir. Fakat bunların sayısı da sınırlıdır.. Bundan dolayı ancak en önemli haberleşmeler için ve en ileri hatlarda ancak istisna olarak kullanılırlar. Bunlar ağır çalışırlar.

Bu sebeple telefon hatları, topçu emir yerinin irtibatları batarya mevziilerinin irtibatları ile aynı zamanda bitecek şekilde ve mümkün olduğu kadar erkence aşağıdaki gibi hazır bulunmalıdır:

1. Topçu kumandanı, firka haberleşme taburu vasıtasıyla topçu alay kumandanlarına bağlanır.
2. Alay kumandanları, kendi alaylarının haberleşme takımları vasıtasıyla tabur erkânına bağlıdır.
3. Tabur kumandanları, tabur haberleşme takımı vasıtasıyla bataryalara bağlanırlar. Kural olarak gözetleme yerleriyle bataryaların esas gözetleme yerleri arasında telefon hatları oluşturulur.
4. Gözetleme yerini ve ateş mevziini tespit edecek olan batarya kumandanı ile birlikte bir telefon kıt'ası atlı olarak ilerler ve hemen her iki noktanın arasını, batarya mevziie girdiği vakit irtibat sağlamış şekilde bağlarlar. Bundan sonra gözetleme arabası gelince, kural olarak ince kablolar kalın ile değiştirilirler.
5. Topçu alay veya tabur kumandanları, birlikte çalışacakları piyade kumandanlarıyla telefon bağlantısı kurmaya çalışırlar.

Topçunun telsiz bağlantıları çeşitli şekillerde tanzim olunur.

Topçu kumandanı muharebeye girişte, topçu kumandanlarının ileri gelenlerine otomobil ile takip eden uçak subaylarını görevlendirdikten sonra, kendi telsiz istasyonunu, topçu gözetleme uçaklarına karşılık istasyon olarak alırlar.

Topçu alay kumandanları aynı şekilde gözetleme uçağı için bir telsiz istasyonu kurarlar. İkinci telsiz istasyonu bir yer rasadının, bir taburun ve ya bir bataryanın yanında özel uçak ateşi için hazır bulundururlar. Tabur kumandanları ve bataryalar da kendi ahizelerini kurarlar. Davet işaretlerini ve dalga dağıtımlarını firka düzenler. Yakın muharebe topçusunun bir kısmı piyade emrine verilmiş ise, topçu antenleri kendi uçakları ile kendi alayının haberleşme bölgesindeki piyade telsizleri için ahizelik yaparlar. Uzak muharebe topçusunun ahizeleri kendi uçaklarına ve telsizle donatılmış yer rasatlarına kulak verirler.

Topçu ve alay kumandanlarının yanında bulunan ahizeli ve pusulalı telsiz istasyonlarının uçaklarla ve yer rasatları ile haberleşmede mümkün olduğunca az telsiz haberleşmesi yapması, fakat çok dinlemesi kuraldır.

Gerekli haberleşme, haberleşme araçları ile donatılmış olarak piyade erkânı yanına gönderilen **topçu haberleşme heyetleri, piyade ile haberleşme sağlarlar.**

Topçu haberleşme heyetleri, çoğunlukla uzun süreler için, yanlarına gönderildikleri piyade kumandanları ile sürekli olarak yakından teması sağlarlar. Bu heyete, bir küçük zabıt ile birkaç nefer ve lüzumu kadar haberleşme malzemesinden (telefon ve ışık ile haberleşme aracı) oluşan bir muhabere kıt'ası yanlarına katılır. Bu heyet, piyade de meydana gelen durumdan topçuyu; topçunun hallerinden de piyadeyi haberdar eder ve piyadeye zarar veren hedeflerin ve değerli ani hedeflerin ateş altına alınmalarına çalışır. Ateş idaresinin bizzat bu heyet tarafından yapılması bazen faydalı olabilir. Muharebenin devamı sırasında ve muharebenin karışık bir şekle girmesi halinde, bilhassa askeri birliğimizin ateşimizden etkilenmemesi için zaman zaman piyademizin ve düşman piyadesinin bulunduğu durumu bildirir. Diğer taraftan piyade, topçuya sürekli olarak haber vererek haberleşmeyi sağlamakla yükümlüdür. (Ta'limnâme, 1926: 46-50)

7.1.5. **Muharebe İçin Yayılma**

Düşmana yaklaşılnca, muharebe hazırlığını arttırmak için, kumandanlar ileriye sevk olunur veya topçu, yürüyüş kolunda dışarıya çıkarılır. İyi keşif ve özenle sevk ve idare, piyademizin, topçu himayesi olmadan düşman ateşine maruz kalmasına engel olmalıdır. Bu maksatla topçu, çoğunlukla sıçrama halinde ve kademe kademe bölgeden bölgeye ilerlemeye mecburdur. Bu sırada hedef mevcut olmasa dahi, **hazırlık mevzii ve ya gözleme mevzii** alınması, hiç olmazsa münferit bataryalar için lüzumlu olabilir. Topçunun açılması çoğunlukla piyadenin açılması ile birleştirilmelidir.

Bu tertibatların alınması hususunda kıt'a kumandanı yanında ilk işe başlamak topçu kumandanının görevidir.

Muharebeye girmeden önce henüz açıklığa kavuşmamış durumlarda **muharebe yayılması için emirler** nadiren verilebilirler. Buna rağmen topçu kitlesinin

ileriye sevki ve yayılması için, düşman hakkında doğru haberler gelmesine kadar beklemek uygun değildir.

Topçu kitlesi erkenden ateşe hazır bulunmalıdır. Motorla çekilen toplar, süvari ve istisna olarak bazı koşulu bataryalar, hatta takımlar, düşmanı erkenden açılmaya ve yayılmaya mecbur etmek için, önceden düşünülen yayılma sahasının ilerisine sürülebilirler. Bu tarzdaki ateş mevziileri çoğunlukla ancak geçici olarak tutulabilir.

Azami menzillerden istifade gerektiği yerlerde, mevziiler çok ileride seçilmemelidir. Özellikle en uzun menzilli toplar uzak hedeflerin ateş altına alınması için çok ileride yerleştirilmelidirler.

Bu tellerin daha ilerisinde özel amaçlar için tahsis edilen bataryalar, takımlar ve ya toplar bulunur.

Muharebe durumu hakkında bilgi elde edilemediği müddetçe topçu yedek birlikleri ayrılmalıdır. Muharebenin meydana geldiği sırada dahi mevziide bulunan topçu, piyadenin süratle ilerlemesini veya değişen ihtiyaçlarını, topçunun o zamanda değin geride tutulan kısımları kadar hızlı bir şekilde göz önünde bulunduramazlar. Piyadenin büyük kısımları henüz yedekte tutuluyorsa ve topçunun bütün kuvveti müsait olduğu takdirde, bir topçu yedeğinin de elde bulundurulması tavsiye olunur.

Ayrılan topçu yedeklerinin kumandanları, ellerinde bulunan bütün araçlardan yararlanarak, kumandanlığın amacına ve muharebenin oluşuna dair bilgi edinmeli ve muharebe sahasının çok ilerisine kadar haberleşme sistemleri kurmalıdır.

Topçu yedeklerinden başka birkaç bataryanın müsait muharebe araçlarından baskın yapmak için, **gözcü bataryası** olarak **gözleme mevziinde** alıkonulması faydalıdır.

Bu bataryalara, topçu uçağı(gözcü uçağı) sabit balonlar veya ölçü birliği katılır.

Eğer **alt derece kumandanlar**, bizzat talimat verilmek üzere tam zamanında ileriye sevk edilir ve sürat ve maharetle ileriye gelirlerse, topçunun yayılması çok hızlandırılmış olur. Diğer taraftan, bilhassa batarya kumandanları birliklerinden pek erken alınmamalıdır.

Topçu kumandanı, muharebeye girmeden önce, çoğunlukla alt derece kumandanları, genel durum ve maksat, gizlik, muharebe vazifesi hakkında

aydınlatmalı ve bu kumandanlara, kıt'a kumandanının emirlerine uygun olarak yazılan ve haritaya göre topçunun açılması veya yayılması için genel hatlar vermekle yetinmelidir. Topçu kumandanı bu ilk talimatı durum ortaya çıktıkça daha önceden kararlaştırılmış olan muharebe görevleri vererek yavaş yavaş tamamlar. Topçunun bir kısmının elde bulundurulup bulundurulmayacağına kural olarak kıt'a kumandanı karar verir, istisnaî durularda topçu kumandanı da karar verme yetkisine sahiptir.

Topçu kumandanının emirleri, lüzum ve imkâna göre **çoğunlukla münferit emirler** şeklinde verilir. Bunlar şu maddeleri kapsar:

Genel durum ve kumandanlığın amacı,

Topçuya muharebe görevleri,

Yayıma sahaları, hedefler, bir piyade birliğine katılma ve ya bir piyade birliği emrine dahil olma,

Gerektiği zaman ateş açma.

Cephane ikmaline dair talimat, bilhassa kendi hafif cephanesinin nerede emre hazır bulduklarının alt kumandanlara tebliği.

Alay kumandanı, eğer tabur kumandanlarını önceden keşif maksadıyla ileri göndermemiş ise topçunun açılması ve ya mevzi girmesi için emir alır almaz, hemen ileriye gönderir. Alay kumandanının emirleri, topçu kumandanının emir ve talimatlarını teferruat itibarıyla ve icabına göre tamamlar.

Tabur kumandanı, aldığı talimata göre bataryaların mevziye girmesi ve ateş faaliyeti hakkında gereken emirleri verir. Tabur kumandanının emrinde, topçu kumandanının ve topçu alay kumandanlarının emirlerindeki hususların yürütülmesiyle alakalı maddelerden başka, çoğunlukla şu ayrıntılar dahi bulunmalıdır:

Birliğin ileriye gönderilmesi için daha önceden verilmiş olan özel emirler,

Mevziler, asıl yön, gözetleme sahaları ve hedefler, muhabere araçları kullanımı için taburun haberleşme takımına talimat,

Lüzumunda emniyet tertibatı,

Bataryaların gözetleme yerleri, taburun muharebe idare yeri,

Hafif cephanesinin koluna verilen emirden bilgi verilmesi, bundan başka ihtiyaç halinde piyade ile ne şekilde irtibat kurulacağı hakkında batarya kumandanlarına tebligat yapılmalıdır.

Komşu birliğe ve bunların, tabur muharebe bölgesine olan ortak etkilerine dair tebligat yapılması maksada uygundur.

Askeri birliklere verilecek olan emirler, emin ve sağlam bir sevk ve idarenin tam zamanında ve tam yerinde yapılmasına yarayan açık ve net emirlerdir.

Tabur kumandanlarından itibaren yukarı rütbedeki kumandanlar, keşiften sonra belirlenmiş olan muharebe idare yerlerinde veya gözetleme yerlerinde kalırlar.

Batarya kumandanı, almış olduğu emre göre seçilmiş olduğu gözetleme yerinden önce gözetleme sahasını keşfeder. Kendi gözetleme yeri ile ateş mevzii arasındaki haberleşmeyi düzenler ve kendi bataryasının mevziye girmesini ve ateş açmaya hazır hale gelmesini sağlar.

Tabur kumandanının genel emirlerine uygun olarak mevziye ne şekilde gireceği batarya kumandanının vereceği karara bağlıdır. Bu noktada özel tertibata ihtiyaç varsa, bataryayı geriden sevk eden subaya lazım gelen emirleri gönderir. Batarya kumandanı zor durumlarda takım ve top kumandanlarını ileri mevziye gönderebilir.

Batarya kumandanı bataryayı bizzat kendisi mevziye sokuyorsa, gözetleme subayı veya bir nişan dairesi küçük subayını gözetleme yerinden keşif yapması için görevlendirir.

Mevziye girişte kendini düşmana belli eden batarya, uyanık bir düşman topçusu tarafından kolayca tepeleneceğinden, mevzii gerisine azami imkân dâhilinde sezdirilmeksizin geçilmelidir.

Dolaşmak ve çatışmaktan kaçınmak ve sağlam yollarla köprülerin bilhassa motorla taşınan bataryalara isabetini temin için, muhtelif yollar, bataryalara duruma uygun olarak paylaşılmalıdır.

Mevziye giriş için doğru keşifler yapılması batarya ve tabur kumandanının işidir. Daha büyük rütbeli kumandanlar, bu hususta gerekli emirleri çoğu kez ancak haritaya bakarak verebilirler.

İleri hareketimizi ve kendi gözetleme yerlerimizi ve ateş mevziilerimizi meydana çıkarmamak için, her türlü keşif faaliyetinin düşmanın bakışlarından saklı kalması gerektiğinden, kumandanlar, keşşaf vesaire mevcut her bir örtüden en büyük bir özenle yararlanmak mecburiyetindedir.

Bu sebeple yakın keşif kural olarak yaya veya yalnız olarak yapılır. Emir ve gözetleme yerleri ve ateş mevziileri yanında dahi emir atlılarının düşmanın dikkatini çekecek şekilde her türlü lüzumsuz hareketleri yasaklanmalıdır.

Yalnız kumandanların tedbirleri, askeri birliğin geride amaca uygun şekilde sevkini temin edemez. Birçok işler birliği *geriden sevk eden subayın* kendiliğinden hareket ve basiretinden ve takım ve top kumandanlarının maharetinden beklenir. Önce ileriye gitmekte acele eden kumandanlar, askerî birliği usulen emir zabitleri, emir atlıları, motosikletliler ve bisikletliler aracılığıyla keşfedilen yollardan ileri gönderirler. Birliği geriden sevk eden subaylara düşmanın genel durumu hakkında bilgi vermek faydalıdır.

İleri yürüyüşte yol şebekelerinden azami imkan dahilinde yararlanmak ve bataryaları tek kol şeklinde mevziinin içerisine veya yakınına kadar ileri göndermek genel anlamıyla maksada uygundur.

Birliği geriden sevk eden subaylar, göz temasını kaybetmeyecek ve bizzat idare edebilecek kadar birlikten uzaklaşabilirler.

Tehlikeli taraflarda, bilhassa kapalı arazide keşif için görevliler çıkarılmalıdır.

Hayvan koşulu bataryalarda yürüyüş çeşitleri muharebe vaziyetine, araziye, zeminin durumuna göre değişir. Bundan başka hayvanlara her gün yeni görevler verilebileceğinden, lüzumsuz, aşırı yorgunluktan sakınmak gerekir.

Top indirmenin şekli muharebe durumuna ve zeminin düzenine göre seçilir. Topraklar mevcut setreleri veya az ateş tutan yerleri ararlar. Bu topraklar, gerektiğinde ateş mevziinin 2 ila 3 kilometre yan ve gerilerine kadar gidebilir.

Uçaklara karşı gizlenmeye dikkat edilmelidir. Gözetleme mevziilerinde çok defa toprakların çok geriye gitmelerine lüzum yoktur.

Setre mevcut değilse, tek kol şeklinde durmak gerekir. Bazı noktalara toplanmaktan kaçınılmalıdır. (Ta'limnâme, 1926: 50-59)

7.1.6. *Takip*

Topçunun uzaklara kadar etkili ateş kuvveti ve hızlı hareketi bilhassa takipte işe yarar. Topçu, düşmanın tekrar tutunmasını veya kendine çekidüzen vermesini

engellemek için, elindeki her bir topunu en etkili mesafede mevziye sokarak kazanılan zaferden gerekli payı alması gerekir.

Topçunun bir kısmı özellikle uzun menzilli toplar başlangıçta buldukları mevziilerden çekilmekte olan düşmanı hava gözetlemesinin de yardımıyla, hırpalamalıdır. Topçunun diğer kısmı, geride mevziilerinde kalan topçumuzun ateşinden düşman kurtulur kurtulmaz, onu ateş altına almak üzere, düşmanı takip eden piyade ile birlikte, yakından takip eder.

Düşmanı önlemek ve ona yandan darbe vurmak için motorlu (otomobilli) bataryalarla süvari bataryaları çok elverişlidirler. Cephede muharebe eden topçu düşmanın uzaktaki kısımlarını ateş altına alır. Düşmanın geri kaçış yollarını, bindirme istasyonlarını ateş altına alan uzun menzilli toplar, burada elverişli bir faaliyet sahası bulur.

Piyade topçu bataryaları ve fırka topçusunun **yakın muharebe topçusu** olarak hizmete alınan kısımları piyade ile sıkı bir haberleşmede bulunarak ilerlerler.

Mevzii değiştirmek çok defa emredilemez. Alt kademedeki kumandanlar kendi kararlarıyla harekete mecburdurlar. Fakat haber edilmelidirler.

Kazanılan neticelerden kesin bir şekilde istifade beklenen yerlerde bütün kumandanlar kendilerinden ilerlemeye yetkilidirler ve bununla görevlidirler. Tam vaktinde yolların keşfi lazımdır. Fakat, bataryaların hepsinin aynı zamanda harekete geçmelerinden kaçınılmalıdır.

İlerlememizi zora sokan hedefler tercihen ateş altına alınmalıdırlar. Artık daha fazla ilerlemek imkanı kalmadıysa, düşmana azami imkan dâhilinde ateş ile ağır kayıplar verdirmek, topçunun görevidir. Bunun için gözetleme yerlerinin ileriye sürülmesi, daha takibin başlangıcında çoğunlukla faydalı olduğu gibi, lazım olabilir.

Kesin etkiye sahip bir takip ateşi icrası, ancak bol miktarda ve zamanında geriden ileriye cepheye yetiştirmekle mümkündür. Bu sebeple buna, bütün kumandanlar çalışmalıdırlar. Bu maksatla otomobilli kolların hizmete alınmaları faydalıdır. (Ta'limnâme, 1926: 60-61)

7.1.7. **Muharebeyi Keskemek**

Geri gitmek gerektiğinde topçu, düşmanın geriden yapacağı tazyik(sıkıştırma) ateşiyle geri çekilen piyadenin düşmandan kurtulmasını

kolaylaştırır. Bu maksat için topçunun bazı kısımları **son noktaya kadar kararlı olmalı ve hatta toplarının bu yüzden kullanılamaz hale gelmesinden korkmamalıdır**. En gerideki artçı askeri birliğe yardım için hareket kabiliyeti büyük olana **otomobilli(motorlu) toplar** tercih edilmelidir.

Artçı birliklere katılan topçu, aldığı himaye mevziilerinden **uzaklara kadar etkili ateşiyle** geriden sıkıştıran düşmanı durdurmaya mecbur edebilmelidirler.

Tesir için baskın tarzında **ateş açmak** ve yan ateşi yapmak faydalıdır. Çünkü düşmanın çoğunlukla hızlı ve bilhassa tedbirsiz ilerlemesi büyük hedef olmasına neden olur.

Düşmana ait olan ve çözülmemize neden olan hedefler ateş altına alınmalıdır.

Topçu kumandanı, kıt'â kumandanlarının emri üzerine ilk emir ve talimatlarını verdikten sonra emredilen himaye mevziilerinin keşfi için geriye gidebilir. Tabur kumandanına kadar, diğer topçu kumandanlarının kendisini takip edip etmeyecekleri ve ne zaman takip edecekleri muharebe durumuna bağlıdır.

Batarya kumandanları, kural olarak birliklerinin yanında kalırlar. Ancak bataryalar ulaşmadan önce, mevziileri keşfetmek ve ateş hazırlığı için yolun sonlarına doğru bataryalarından ayrılarak ilerleyebilirler. Duruma göre hazırlık için batarya birliklerinin bir kısmıyla birlikte bazı subaylar geriye tabur kumandanı yanına gönderilebilirler.

Geri dönüş yollarının esaslı bir surette keşfi ve çoğunlukla kademe ile yapılacak olan hareketin başlangıç zamanının seçilmesi önemlidir.

Geriye doğru yürüyüşlere kural olarak normal şekilde başlanır. Sonradan hızlı yürünecekse, geriden yapılan sıkıştırma dikkate alınarak doğru bir zamanda hızlanılmalıdır.

İhtiyacı yetecek cephane alındıktan sonra hafif cephane kolları, muharebe ağırlıkları ve ikinci cephane kademeleri önceden geri gönderilirler.

Geri yürüyüşte kanatlar çok büyük dikkat isterler. Çünkü en büyük tehlike kanatlardan gelir. (Ta'limnâme, 1926: 61-63)

VIII BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE TAARRUZ HAREKETİ

3.1. MEVZİLERE KARŞI TAARRUZ

7.1.8. Hareket Harbinde Taarruz

Eğer taarruz yüzeysel bir biçimde hazırlanmış bir mevziye karşı yapılacak ise topçuluk ilminde keşif, hedef keşfi ve yayılma için kural, hareket harbinde olduğu gibidir. Taarruz hazırlığı için gerekli olan zaman, düşman mevziisinin kuvveti oranında artar.

Düşmanın keşfine ileri yürüyüşle beraber başlamalıdır. Bu işte uçak ve sabit balonlar kullanılır. Bu araçların en önemli hizmeti düşman topçu kuvvetlerinin kaç gruba bölündüğünün tespitidir. Topçunun gözetleme yeri ve yayılmasına yarayan arazi kazanıldıktan sonra topçuluk ilminde hedef **keşfi** başlar. Bu keşif, topçu ölçüm birliklerinin özel görevidir. Bu vazifelere gerekli olan ***zaman pek kısa olarak yazılmalıdır ki***, ateş idaresi emin kurallara dayansın. Sonradan yapılan düzeltmeler hem zaman kaybına hem de çoğunlukla işin güçlüğüyle yapılmasına neden olur.

Düşman topçusu havadan keşif yapılarak bulunamıyorsa, bazı bataryalar ateş açarak düşmanı, ateş mevziisini belli etmeye zorlayabilir.

Topçumuzun durum ve düzeni, ateşinin en mühim hedeflere karşı toplanmasını mümkün kılmalıdır. Yürüyüş esnasında uzak ve yakın muharebe topçusu birbirinden ayrılıp ayrılmayacağı, topçunun kuvvetine, düşmanın hal ve vaziyetine ve araziye bağlıdır.

Taarruz eden birlik, gözetleme yerlerinin ve ateş mevziilerinin keşfini ve topçunun mevziye girmesini gayet büyük bir dikkatle talep etmeye mecburdur. Ateş mevziilerine gündüzün girilemiyorsa, bataryalar hazırlık mevziine girerler, ve buradan karanlıktan faydalanarak gerçek mevziye girerler.

Geceleyin mevziye giriş, sessizce yapılmalıdır. Bunun için iyi bir hazırlık yapılması gerekir. Her şeyden evvel yaklaşma yolları, batarya mevziileri ve gözetleme yerleri gibi atış istikametleri daha gündüzün tespit edilmeli ve tanınabilecek şekilde işaretlenmelidir.

Her batarya, mevziye götüren yol hakkında etraflıca bilgi edinmiş olmalıdır. Doğal işaretler bulunmayan yerlerde açık renkli işaretler (beyaz şeritler, bayraklar) kullanılır.

Gözetleme yerlerinde ve ateş mevzilerinde toprak işleri, maskeler, sahte tertibatlar hızlı bir şekilde, düşmanın taarruz arazisine yerleşmesinden önce yapılmalıdır.

Önce mevziisi bilinmeyen düşman topçusuna karşı kullanılmak üzere, bazı bataryaların hazırlık veya gözleme mevziilerinde geride tutulması tavsiye olunur.

Topçu, başlangıçta düşman topçusunu ezmelidir ki piyade düşmanın ateş sahasını kolayca aşabilsin.

Bundan sonra uzak muharebe topçusunun bir kısmı ile yakın muharebe topçusu ateşi düşman mevziindeki hücum bölgesine karşı birleştirir, bu sırada diğer topçu, müdafaa eden düşman topçusuna baş kaldırmaz ve düşman, mevzii gerisindeki faaliyetini ertelemek zorunda kalır.

Hazırlıklarımız, düşman topçusuyla muharebe ve düşman müdafaa tesisatının dövülmesi zamana bağlıdır. Her durumda topçuya bu zaman bırakılmalıdır. Esasen bu durum, hücum eden piyadenin faydasıdır.

Ateşin açılması ve devamı, ateş sürati, fasılları, ateş taksimi ve kaldırılması inceden inceye düşünülmüş ve çoğunlukla en ince ayrıntısına kadar doğru olarak düzenlenmiş olmalıdır. Taarruzun ilerlemesi oranında topçunun bazı kısımlarına terettüp eden yakın muharebe vazifeleri de yaklaşır. Bunun için **yakın muharebe topçusunun bir kısmı piyade kumandanının emri altına** verilmelidir. Birleşik bir ateş hazırlığını zarara uğratmamak için bu durum çok erken oluşturulmalıdır. (Ta'limnâme, 1926: 64-67)

7.1.9. *Mevzii Harbinde Taarruz*

Mevzii harbinde taarruz, genel olarak ancak çok kuvvetli topçu birlikleri ile yapılır. Bu topçular, modern orduların elinde ve emirleri altında bulunduğu gibi, böyle kuvvetli topçuya sahip olmayan ordularda ise mevcut topçunun kesin sonuç alabilmeleri ancak muharebe yerine hızlıca intikal etmek ve ya gece karanlığından yararlanarak toplu halde sevk edilerek taarruz etmeleriyle mümkün olabilir.

Topçunun doğrudan doğruya piyadeye yardım eden bütün kısımlarının görevi, piyade için çok tehlikeli olan hedeflerle ve bilhassa düşman makineli tüfekleriyle muharebe etmektir. Tehlikeyi anlayan ve başka görevlere bağlanmamış olan diğer bütün topçular dahi bu durumda görevlidirler. Taarruz için ihtiyaç duyulan topçu kuvvetini, taarruz edilecek mevziinin kuvveti ve muharebe görevi temin eder. Topçunun görevi:

1) Piyade hücumundan evvel, hücum sırasında ve hücumdan sonra düşman topçu ateşine karşı piyadeyi himaye etmek,

2) Bomba toplarıyla beraber düşman mevzii mürettebatını sarsmak, makineli tüfeklerini susturmak ve ya sindirmek, kendi piyademizi taarruz esnasında düşman mevziine hücumda ve dalmada bir ateş silindiri ile muhafaza etmek ve karşı darbelerin geri püskürtülmesinde ona yardım etmek,

3) Düşman mevziileri gerisindeki muharebe faaliyetini; balonlarını, emir yerlerini, birleşme yollarını, köprülerini, istasyon tesisatını, cephane depolarını, malzeme parklarını, yerleşim yerlerini ve yedeklerinin buldukları yerleri ateş altına almak suretiyle rahatsız etmek.

Bu görevin yerine getirilmesine yarayan topçu kuvveti hazır edilmeli ve emre uygun kılınmalıdır. Yetersiz kuvvet hazırlamak taarruzu başarısızlığa sevk eder. (Ta'limnâme, 1926: 67-68

Taarruz Hazırlıkları

Taarruz hazırlıkları geniş çaplıdır ve zaman gerektirir. Düşmandan önce davranmak için her şekilde acele etmek arzu edilse de hiçte unutmamalıdır ki, aşırı

telaş ve duruma uygun yapılmayan kısa hazırlıklar yanlış anlamalara yol açar, boşuna kayıplara mâl olur ve taarruzu sonuçsuz bırakır.

Topçu, düşmanın keşif hazırlıklarına karşı korunmada ve düşmana baskın yapmada ihmal etmemelidir.

Kumandanlık, taarruz kararını verir vermez, ***taarruz için belirlenmiş olan takviye topçusu erkânını ileri gönderir.***

Bu takviye topçuları görev yapacakları bölgede, önceden beri oralarda görev yapan topçu kumandanları idaresinde ve harita, fotoğrafla yardımıyla düşman piyade ve topçu mevziinin ve düşman mevzii gerisindeki arazinin ayrıntıları hakkında bilgi edinirler ve o ana kadar meydana gelen keşifleri incelerler.

Hedef keşfi, düşmanın çekmeyecek şekilde ile sıkıntısız yapılmalıdır. Uçak faaliyetlerinden ve balon keşiflerinden kaçınılmalıdır. Diğer taraftan uçak ve uçak püskürtmeye yarayan toplar vasıtasıyla kendi hava gözetlememizi temin ve düşman hava gözetlemesini engellemek için azami derecede çalışmalıdır.

Takviye topçusu için çok ileride değişik batarya mevziilerinin yapılması ve haritada tespiti, yeni grup bölünmesi, hedeflerin paylaşımı ve plan malzemesinin düzenlenmesi esaslı bir şekilde hazır edilmelidir.

Taarruz topçusunun bölümleri, hiçbir örneğe bağlı değildir. Bu bölümler, kumandanın fikir ve arzusuna ve bölgenin durumuna göre tayin olunur. Aşağıdaki bölümler bu konuda ancak bir temel oluşturabilir:

Topçu muharebe grupları: kolordu kumandanlığı bölgesinde bir grup.

Görevi: : Düşman topçusunu sindirmek.

Piyade muharebe grupları: İlk hattaki her taarruz fırkası bölgesinde bir grup.

Vazifesi: Düşman mevziilerine ve destek noktalarına baş kaldırtmak ve düşman mevziileri arasındaki araziye taciz ateşi yapmak.

Uzak muharebe grupları: Her grup kolordu mıntikasında bir grup.

Vazifesi: Balonları, karargâh ve ordugâhları, yerleşim yerlerini, emir yerlerini, telsiz istasyonlarını, yaklaşma yollarını ateş altına almak.

En ağır çaplı yatık mermi yolları gruplar ordu kumandanlığı bölgesinde bir grup.

Vazifesi: En büyük mesafelerdeki hedeflere karşı muharebedir. Bütün bu gruplar ihtiyaca göre ikinci gruplara ve ikinci bölgelere ayrılırlar.

Topçunun mevziye sürülmesi açıklık ve kesinlik kazanır kazanmaz, derhal emir yerleri, muhabere ve emir irtibatları, cephane depoları, yaklaşma yolları ve tamirhaneler oluşturulur. Mevcut tesisattan faydalanmak, zaman kazandırır. Mevziye sokulmak üzere tayin edilmiş olan bataryaların mürettebatı, duruma göre inşaat için ileriye alınırlar. Bu takdirde toplar başlangıçtaki konak yerlerinde kalırlar.

Muharebeye tahsis edilen topçu kitlesinin büyüklüğü nispetinde bütün yaklaşma yollarından özenle faydalanma ve bu yolların taksimi, işaretlenmesi ve güzelce korunması önem arz eder.

Taarruz cephesine cephane sevki ve cephane biriktirme işleri, etraflıca hazırlanmalı ve düzenlenmelidir. Bu durum, düşmanın keşif ve istihbaratına karşı her vasıttan yararlanarak sağlanmalıdır. Taarruzda başarı ancak buna bağlıdır. Mümkün olan yerde mermi ve barut keseleri taarruzdan önce takviye mevziilerine getirilmelidir.

Cephanenin depo edilmesi ve hazırlama işleri uzunca zamana gerektirdiğinden, park kumandanları ve birliği erkenden yerlerine gitmelidirler.

Diğer cephede ise düşmanı aldatma tedbirleri(geceleyin araba gürültüleri, barut keselerinden yapay yangınlar) alınmalıdır.

Seçilen mevzii, gizliliğine göre ve zaman itibariyle sınıflara ayrılırlar. Mevziye girme zamanının sırası buna göre belirlenir.

Birinci zaman devresine ait bataryalar, havadan gözetlemeye karşı saklı mevziilere girerler (ormanlar, köyler, bahçeler). Bu bataryalar, taarruzdan epeyce önce gerçek ateş mevziilerine girebilirler. Ancak buldukları yerde uzun müddet kalmaları yüzünden yeni yol izleri belirmemelidir.

İkinci zaman devresine ait bataryalar, havadan gözetlemeye karşı saklı olmayan mevziilere girerler, fakat taarruzdan biraz önce erler vasıtasıyla belirli ateş mevziine getirilebilecek şekilde bu mevziinin yakınındaki gizli bölgelerde saklı bulunurlar.

Çoğunlukla toplar, takviye mevziileri, hatta işgal edilmiş daimi mevziiler sahası içerisinde saklı olarak tutulurlar. Bunlar daha sonra, son gece, ateş mevziinde bulunan herhangi bataryanın bir kanadında mevziye sokulurlar.

Takviye mevziinin hemen yanında bulunan daimi mevziilere, takviye topçusunun cephaneleri yerleştirilerek faydalanılır.

İkinci zaman devresine ait bataryalar, son geceden evvel toplarını gizli mevziilere sürerler.

Üçüncü devreye ait bataryalar hemen keşfe karşı gizli bulunmayan mevziilere girerler. Bunlar, en yakınındaki sığınaklardan, hayvansız ve ya araçla çekilemeyecek kadar uzak olan yerlerde kalırlar. Bunun için bu bataryalar ancak son gece mevziye girebilirler. Cephane, dikkat çekmeden yerleştirilebileceğinden, bu gibi mevziilerin gerideki piyade mevziileri yakınında bulunması gerekir.

Üçüncü zaman devresine ait bataryaların miktarı azaltılmalıdır. Zira bataryaların büyük bir kısmının taarruzdan bir gece evveline kadar mevziye veya mevziinin yakınına gizli olarak yerleştirilmiş bulunmaları lazımdır. Bundan başka son gece yolların kural olarak piyade için serbest bırakılması gerekir.

Mevziye girmek için gerekli olan bütün hazırlıklar, düşman etki sahası içerisinde çatışmalara ve yıkımlara meydan verilmeyecek şekilde, büyük bir dikkat ve basiretle yapılmalıdır. Gecelerden ve günün kapalı zamanlarından yararlanılmalıdır.

Gündüzün, düşmanın havadan keşif imkanı bulunduğu müddetçe yerleşim yerleri ve ormanlar dışında toplanmalardan, alışlagelen her türlü hareketlerden ve kalın bir toz ve duman tabakası yaymaktan çekinmelidir.

Park halinde konulmuş tekerlekli araçlar gizlenmeli, yeni oluşan araba izleri, üzerleri bozulmak suretiyle tam zamanında belirsiz hale getirilmelidir.

Geceleyin mevziye girmek için aşağıdaki hususlar geçerlidir:

Yolların önceden keşfi ve işaretlenmesi, askeri kolların yan yana ileriye sevkî doğru değildir. Bu kısım ne şekilde hizmet göreceyse, o şekilde düzenlenmelidir.

Nispeten büyük kollar, parçalara ayrılmalıdırlar. Ateşle yalanan yol kısımları, etraftan dolaşarak veya küçük gruplarla geçilmelidir.

Yolların zor kısımlarında yardımcı er veya koşum hayvanı hazır bulundurulması tavsiye olunur. Düşman projektörlerinin ve uçak aydınlatma bombalarının ışıkları altında hareket hemen durmalıdır.

Hazırlık, yalnız çıkış mevziilerinde hazırlanmaz, bunu için mevzii değiştirme hazırlığı da lazımdır. Bu arada yollar, trenler, gözetleme ve emir yerleri, ateş mevziileri, emir ve kumanda bağlantıları mümkün olduğu kadar ileriye doğru keşfedilmeli ve hazırlanmalıdırlar. (Ta'limnâme, 1926: 69-74)

Taarruzun Başlaması

Ateşin şekilleri ve idaresi, hakkındaki kural mevzii harbinde taarruz yapılması hakkında da geçerlidir. Bu gibi durumlarda yüksek makamların en ince ayrıntısına kadar işe karışmaları ve anlamak istemeleri kural olarak doğru değildir.

Topların değişik ateş süratleri, doğal ve fenni sebepten dolayı lüzum görünen ateş aralıkları dikkate alınarak bir mevziye karşı muharebe için topçu ve cephanе tahsisinde aşağıdaki noktalar hakimdir:

100 metre genişliğinde bir hendeğin, hücumla aşılabilir bir surette mürettebatını sarsmak için takriben 3 saat içerisinde:

- 4 topçu, bir sahra bataryası ile 1200 atım
- 4 topçu, bir hafif sahra obüs bataryası ile 900 atım
- 4 topçu, bir ağır sahra obüs bataryası ile 500 atım
- 4 topçu, bir havan bataryası ile 300 atım icap eder.

Topçu muharebesi için, piyade taarruzunun hazırlanması ve yapılması esnasında düşman topçusunu genel anlamda tepelemek üzere lüzum görünen miktarda bataryalar hazır bulundurulmalıdır.

Bir düşman bataryasını sindirmek için gereken cephanе miktarı hakkında yukarıda ki noktalar geçerlidir.

Birleşme yollarına, demir yol birleşme noktalarına, köprülere, istasyon tesisatına, cephanе ve malzeme parklarına, yerleşim yerlerine, ordugahlara ve yedeklerin buldukları bölgelere karşı tâciz ateşi yapmak suretiyle düşmanın mevzii gerisindeki muharebe faaliyetini durdurmak için gereken batarya miktarı, araziye, düşmanın muhtemel faaliyetine ve taarruz malzememizin tamamına bağlıdır.

Balonları ateş altına almak, istihkâm kısımlarını veya türlü istihkâmları birbirine bağlamak için yapılan yollara karşı kullanılan orta ve ağır çaptaki yatık mermi yollu topların görevidir.

Ne kadar cephanenin hazır bulundurulması gerektiği, taarruz planına ve kumandanlığın takip edeceği amaca göre belirlenir.

Ateşin nasıl yapılacağı ve düzeni hakkında kesin bir kural konulamaz. Ateş, zaman zaman ne kadar değişik şekillerde yapılırsa, düşman o oranda baskına uğratılmış ve tam zamanında gerekli tedbirleri almasını zorlaştırılmış olur. Düşman

mevziilerini işgal etmek ve piyade taarruzunun an icrası hakkında aldatmak için ateş, düzensiz aralıklarla kesilebilir. Sonunda hakiki taarruz esnasında olduğu gibi aynı şekilde ileriye kaydırılması, hakiki taarruzun yapılmasını düşmandan gizlemek için çoğunlukla iyi bir araçtır.

Düşmanın topçu etkisinin azalması, piyadenin ilerlemesi için şarttır.

Hücum, topçunun düşmanın en önemli noktalarını tahrip etmiş ve mürettebatını tepelemiş ise ve top atışı altında düşmanın çok etkilenmiş olduğu ve ya hücumu en az beklediği bir anda yapılır. Hücum, ya ateş en son haddine kadar yükseltildikten sonra veya doğrudan doğruya dikkat çekecek şekilde şiddetlenmeden derhal icra edilir. En öndeki piyade, topçunun (bomba toplarının) son mermisiyle beraber düşman mevziisine girer.

Düşman topçusuna karşı muharebe faaliyetinin tacizi, hücumda başarı elde edildikten sonra dahi, ihmal edilmemelidir.

Piyadenin doğrudan doğruya muhafazası için topçu ateşi, piyadenin ileri hareketi ile devamlı şekilde onun önünde ilerlemeli (ateş silindiri) veya, eğer piyade olduğu yerde kalırsa, durdurma veya imha ateşi şeklinde piyadenin önünde kalmalıdır.

Bu şekilde piyade ile ateş silindirinin gerektiğinde tekrar birbirine uydurularak düzenlenmesi için ateş silindirinin uzunca süre kalacağı yaklaşık birbirinden 1 ila 2 kilometre uzak bütün hatlar tespit edilmelidir. Ateşin bundan sonra daha ileriye kaydırılması ya saate göre veya sözleşilen bir işaretle piyade tarafından talep edildikten sonra başlar.

Piyade topları taarruz hazırlığına katılmazlar. Bu toplar, ilerleyecek olan piyadeyi yakınından takip için hücumun başlangıcına kadar hazır tutulurlar, çoğunlukla takım veya top halinde erler tarafından götürülürler. Bundan başka münferit otomobilli(motorlu) toplar hazırlanmalı ve en öndeki piyade ile beraber ileriye sevk edilmelidirler. Maksada uygun(tırtıllı) imal edildikleri takdirde, bu toplar mermi çukurlarının bulunduğu araziye, yük taşıyan hayvanlarla koşulu toplara nazaran daha çabuk geçebilirler.

Taarruz ve yarma muharebelerinde topçuyu yeterli kuvvetle tam zamanında geçmek, kıt'â ve topçu kumandanlığının en zor görevlerindedir.

Bunun için yapılacak işler:

a) Keşif yapmak ve planlara, haritalara ve işaretin ifadelerine müracaatla, havadan keşif, uçak ve balondan fotoğraflar alarak düşman arazisindeki yolların geçiş kabiliyetini tespit etmek.

b) En ileri piyade bölgemizde ve düşman arazisindeki ateş mevziilerini keşf ve tespit, kendi mevziimizden görünen noktaları kestirmek suretiyle düşman arazisindeki ateş mevziilerini haritaya aktarmak.

c) İleriye götüren yolların tespiti, mevzii inşası yüzünden ve ateş tahribatı dolayısıyla bozulan yol kısımlarını tamir için erkence işçilerin bulunması.

d) İleriye ve geriye götüren yolların her cins nakil aracına göre emirle ve kroki üzerinde tayin ve tespiti. Kendi siper şebekemiz içerisinde bu yolları dikkat çekmeyecek şekilde yapmak ve işaret etmek, koşulu nakil araçlarıyla motorlu araçların yollarını mümkün olduğu kadar ayırmak.

e) Yollardaki düzenin şiddetli bir şekilde yerine getirilmesi

f) Cephanelerin yerleştirileceği yerlerin temini.

g) Arabaların, toparlakların bulunacakları yerlerin tespiti.

h) Bataryaların ileriye gönderileceği zamanın düzenlenmesi ve tespiti.

Harekete geçilecek zaman doğru hesap edilmeli ve birliklere bildirilmelidir. Bu hesapta münferit cüz'i tâmlar harekete başlayacakları zamanlar arasındaki fark dikkate alınmış olmalıdır.

ı) Geçmeyi zorlaştıran unsurları, mevziilerin hızlı bir şekilde boşaltılması, dar hendeklerden, köprücükler üzerinden geçmeyi ve çamurlu arazide toparların ileri gönderilmesini talim etmelidir.

i) Her parçanın çalı demeti ve tel makasları ile donatılması, köprü malzemesi taşıyan arabaların hazır bulundurulması.

j) Mermi çukurları bulunan araziden geçiş sırasında yardım için bataryalara istihkâm postları verilmesi.

İleriye atılacak olan topçunun emir ve kumanda bağı tam vaktinde düzenlenmelidir. Yakın muharebe topçusunun bu kısmı gerektiğinde hücum eden piyade emrine verilmeli ve her iki silahın ortak etkileri temin edilmelidir. Eğer bir topçu birliğinin hangi piyade birliğini himaye edeceğini ve kimim emrinde bulunacağı bilirse, gerektiğinde haberleşmeyi hızlı bir şekilde kurar ve her iki silahın etkisini ortaklaşa temin etmiş olur.

Cephanenin geriden ileriye sevk işi, yük otomobili kollarıyla önceden belirlenen ve birliğe bildirilen farklı depolara cephane gönderilmek suretiyle düzenlenmiş olur. Ateş mevziilerinde kalan cephane, özel kollar aracılığıyla bu bölgelere taşınır.

İleriye giden topçunun muharebe kuvveti, çok miktarda topa az miktarda cephane düşmesi yüzünden artmaz, tam aksine azalır.

Topçu ile diğer sınıflar arasında olduğu gibi, topçu ile kumandanlık arasında da irtibat ve haberleşme araçlarının güvenilir bir şekilde işlemesi, bir yarma muharebesinin her aşamasında başarı için esastır.

Büyük bir derinliğe olan düşman mevziisine karşı taarruzda topların çoğunun menzilleri düşman mevziilerini hücumu uygun bir hale getirilmesine yetmez. Bu gibi hallerde tümen topçusunun geriden ileriye gönderilmesi suretiyle yardım edilmemeli, tam aksine büyük bir topçu kuvveti yeniden mevziye sürülmelidir. Yalnız en ilerideki bataryalar ve menzilleri yeni muharebe görevlerini yapmaya yeterli gelen bütün uzun menzilli toplar, buldukları yerde kalabilirler. Bunların himayesi altında geri kalan hafif ve ağır toplar ileriye gönderilmeli ve yeniden bir ateş hazırlığı için mevziye sokulmalıdır. Müteakip ateş hazırlığı için bataryalar, tam zamanında plan malzemesi ile donatılmış bulunmalıdırlar.

Eğer geriye çekilmekte olan düşman çekilmeye direnir veya teki bir mevziide durursa, ölçüm kıt'ası, hava fotoğrafı keşifleri, fotoğrametreler ve harita mahallindeki kartoğraflar yeni plan esaslarını da hazır ederler.

Mevziilerin düzenlenmesi için yapılan hücum birliği girişimlerinde topçuya düşen görev, işi yapmaya yetkili birliği, daha gerideki düşman ateşine ve karşı saldırılarına karşı korumak, yaklaşma yollarını ve hendeklerini ateşle engellemek ve o mntıkadaki düşman bataryalarını sindirmektir. Topçu ateşi ne derece etkili olursa, ileriye giden piyadenin kanı o nispette esirgenmiş olur. Çoğunlukla topçunun ve bomba toplarının ateşi, harekâtın başlaması ile aynı zamanda ve darbe şeklinde olur. Hücumda başarılı olunduktan sonra topçu ateşi şiddetini azaltarak tesdîd bölgesinde dağıtılır ve yeni mevzii için veya çıkış mevziine geri giden piyadenin korunması için bir durdurma şekline bağlanır.

Hücumun hazırlanması ve yapılması hakkındaki bu kural, uçak püskürtmeye yarayan topçu içinde aynen geçerlidir. Bu topçunun derinliğine tertip ve bölünmesi

ve yedeklerin hazır bulundurulması kuraldır. Hücümün icrasından evvel uçakların geri püskürtülmesi için yeniden bataryaların lazım gelip gelmeyeceği ve bu maksat için ne kadar batarya hazırlanacağı, yüksek makamlarca kararlaştırılır. (Ta'limnâme, 1926: 74-82)

7.1.10. **Özel durumlarda Muharebe**

Dağlık Arazide Muharebe

Topçunun düz arazide istihdamı hakkında düşünceler, dağ muharebelerinde de geçerlidir. Topçunun hizmete alımında dağın şekli ve yolların durumu özel durumlarda dikkate alınmalıdır.

Koşulu ve motorlu topçu, ileri yürüyüş ve muharebe için ana yollara ve doğrudan doğruya bu yolların yakın çevresine bağlıdır.

Dağ topçusu, araziye bağlı değildir. Bu sebeple her şeyden önce büyük dere yollarının tarafında dağlar içerisinde gönderilen müfrezelerin himayesi için hizmete alınır ve bu cüz'i- taamlar emrine verilirler.

Dağ topçusunun her çeşit arazideki hareket kabiliyetinden değişen özel görevler için faydalanılmalıdır. İyice saklanacak olan münferit dağ topçuları ve takımları için tepeler ve ya sırtlar üzerinde açık mevziilerden görerek atış yapılarak iyi etkiye sahip düşman mühim noktaların ateş altına alınmış olur.

Karışık cüz'i-taamların oluşturulması, ***topçunun istihdamını*** kolaylaştırır. Sahra topları tahsisinden kesin şekilde vazgeçilmiş değilse, çetin arazide, yalayıcı mermi yollu olması dolayısıyla, hafif topçu küçük grupları emrinde maksada uygun olarak 2 obüs ve top bataryası bulundurulmalıdır.

Arazinin hali, bataryaların takım takım veya top top istihdamını çoğu kez gerekli kılar. Bu, bataryalar maksada uygun olarak tertip ve taksim edilerek tamamlanmış olurlar. Bu keyfiyet dağ bataryalarında iki bağımsız takıma bölünmek suretiyle önceden nazar-ı dikkate alınır.

Ateş mevziilerinin ve gözetleme yerlerinin keşfi çok zaman gerekli olur. Bu iş, erkenden halledilmelidir. Keşfe gönderilen topçu keşifçilerine, hizmete alınmaları söz konusu olan her çeşit topların özelliklerini tespit maksadıyla sınırları belli olan arazi mıntıkaları verilmesi kaidelidir. Topçu keşifçileri bu topların balistik güçleri ve hareket kabiliyeti hakkında tam bir bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Çok yüksek

noktalardan gözetleme imkanı, genelde yaya, kışın ise kar ayakkabılı yahut kızaklı özel keşifçiler aracılığı ile elde edilir.

Mevziye sokulacak bataryaların **gözetleme yerleri** muhtelif ve birbirini tamamlayan bir alan kazanmak için geniş bir arazi üzerine bölünmelidirler. Bu gözetleme yerlerinin kural olarak yalnız en yüksek, gözetleme noktasında bulunmaları gerekmez, çünkü bu tepeler, üzerlerine düşman ateşini çekerler. Hatta gözetleme yerlerinin yükseklik durumu değişik olmalıdır. Çünkü aynı rakımdaki gözetleme yerleri çok defa bir sis tabakası tarafında faaliyet yapamaz bir durumda bırakılırken, daha yüksek veya daha alçak gözetleme yerleri gözetlemeden mahrum bırakılmamış olurlar. Hızlı bir şekilde oluşturulan bir telefon şebekesi, grup veya küçük grubun hemen bütün bataryalarının birçok gözetleme imkanını temine hizmet etmelidirler. Komşu birliklerin gözetleme yerleri ile bağlantı sağlanmalıdır. Sık sık yardımcı gözetlemeciler gönderilmelidir.

Arazinin zorluğu, ileri **yanaşmayı ve yayılmayı** geciktirebilir, fakat bütün araçlara başvurarak, hayvan ve insan kuvveti veya çekme halatları ile bunun üstesinden gelinmelidir. Bu gibi manilerin aşılmasında bir birliğin yeteneği kendini gösterir. Birlik bilmelidir ki düşmanın, arazinin uygun olmaması yüzünden topçunun faaliyette bulunamayacağını hesap edeceği yerde başarı gelir..

Grup yürüyüşlerinde topçu kitlesinin, kolun çok ilerisine alınmaması tavsiye olunur. Aksi halde keşif ve irtibatın sağlanması için zaman bulunmayacağı gibi bataryalar acele ile uygun olmayan mevziilere girerler veya bir muharebenin idaresi esnasında mümkün olan sahadan dışarı taşmış olurlar.

Eğer geriye münferit bataryalar katılırsa, o halde bu amaç için ilk başta hafif sahra obüsleri tayin olunurlar. Öncü birlikleri gözetiminde düşmanın vadi ve şoseleri kapmak için ileri sürmüş olduğu engelleme birliklerini muharebe dışı etmek için münferit toplar bulundurulabilir.

Dağ topçusu caddeler üzerinde ileri yürüyüş esnasında genelde bütün bölümlerde tertip olunur. Bu suretle caddenin yan tarındaki dağların içerisine doğru gönderilebilmek üzere hazır bulundurulmuş olur. Bununla birlikte dağ kollarının öncüsüne dağ topları katılmalıdır..

Eğer kumandanlar kendi keşifçileri ve istihbarat kademeleriyle birlikte bütün bölümlerin başında bulunurlarsa, keşif ve muharebe için hazırlık hızlandırılmış olur.

Aksi halde dar ve dik caddeler üzerinde muharebe tamamen başladığı zaman kumandanların bunları ileriye göndermeleri çok defa güç olur ve zaman harcar.

Topçunun muharebeye hazırlık durumu, arazinin şekline bağlıdır. Geniş cephe ile mevziye girmeye çalışmalıdır. Bununla birlikte genelde derinliğine büyük kademeler oluşturmakta gerekli olabilir. En zor arazide bile piyadeye yardım etmeyi mümkün kılar mevziler bulunur.

Topçunun muharebe hazırlık durumu, ateşin en mühim noktada toplanmasına ve komşu birliklerin himayesine uygun bulunmalıdır. Yan ateş etkisi çok defa ustaca muharebeye hazır edilen münferit toplar ve özellikle dağ topları ile temin edilmelidir.

Birlik kumandanına, topçunun iş görme kabiliyeti hakkında açıklama yapılmalıdır. Birlik kumandanı, topçunun asıl kısmının ateş hazırlığı yapmak üzere ne kadar zamana ihtiyacı bulunduğu dair de bilgi edinmelidir.

Esas ateş kuvveti yürüyüş caddesi etrafında gruplandırılmış olan topçudur. Bununla birlikte topçu, sadece caddeyi elde bulundurmak için muharebe eden piyadeye yolu açmaya çalışmaz, aynı zamanda vadiden dağların içerisine doğru ilerlemeye çalışan birliğe dahi yardım etmeye çalışır.

Sırtlar üzerinden aykırı aşılma suretiyle ileri yürüyüşler sırasında topçu her ihtimale karşı kademe kademe ilerlemelidir. Bununla birlikte her bir mevziye girmenin ve bataryaların geriden ileriye sevk etmenin zaman harcamaya neden olacağı da düşünülmalıdır.

Tahkimat yaparak yerleşmek, bir düşmana karşı taarruzda düşman makineli tüfeklerinin ve toplarının keşfi ve sindirilmesi için büyük önem taşır. Bunların dövülmesi, münferit toplara özel görevler verilerek düzenlenmelidir.

Taarruz ilerlediği esnada ve **takip** için topçunun bir kısmı ileri gitmek üzere muharebe eden piyadenin gerisinde hazır bulundurulmalıdır.

Geri çekilmede dağ topçusu, değerli görevler yapar. Bununla birlikte dağ topçusunun düşman saldırısından çabuk kurtulamayacağı da unutulmamalıdır. Zira bu topların hareket kabiliyeti az olduğu gibi mevzii değiştirmesi de zamana bağlıdır.

Gözetleme ve muhabere malzemesinin ileri gönderilmesi için yük taşıyan hayvanların birlikte götürülmesi dağ muharebelerinde kullanılan bütün bataryalar için faydalıdır.

Cephane ve erzakın geriden ileriye sevki için topçu kumandanının emrinde yük taşıyan hayvanlar bulunmalıdır. (Ta'limnâme, 1926: 101-106)

7.2. HEDEFLER VE HEDEFLERLE MUHAREBE

Hedeflerin seçimi, topçunun görevine bakılarak belirlenir.

Taarruzda, düşman topçusunun sindirilmesi, düşman piyade ateşinin yardımcı silahlarının susturulması topçuya ait bir görevdir.

Her iki tarafın açılması ve yayılması esnasında kendi topçumuz, düşman topçusuna hemen zarar vermeye ve ya hiç değilse serbest hareketini elden alma konusunda başarılı olursa, hareket harbinde taarruz esnasındaki düşman topçusu ateşinin bastırılması kolaylaştırılmış olur. Bu, kendi topçumuzun erkenden açılmasını, gözetleme araçlarının kullanımı için inceden inceye düşünülmüş tedbirleri ve gözetleme araçlarından verilen gözetleme sonuçlarından faydalanmayı gerektirir. Muharebenin bu birinci devresi esnasındaki hedefler, esas itibariyle düşman topçusunun mevziye ilerlemekte olan veya hemen mevziide tespit edilen kısmı, bundan başka büyük muharebenin kaçınılması mümkün olmayan yığıntıları esnasında düşman topçusunun mevziye girmesi için ilerleyeceği emniyetli arazi parçalarıdır.

Kendi topçumuzun *taarruzdaki görevi* için emir olunan tertip ve taksime göre yakın muharebe, uzak muharebe veya topçu muharebe ve piyade muharebe gruplarına ayrılıncaya kadar her iki taraf piyadesi arasındaki temas daraldığı oranda piyade hedefleri de yavaş yavaş önem kazanır.

Taarruzun devamı esnasında hedeflerin seçimi, bu grup taksimatına göre yapılır. Fakat bunda zorunluluk yoktur. Özel durumlar her zaman, şeklin değişimini gerektirebilir ve mevziideki topçunun münferit kısmı ateşlerini geçici olarak kendi grupları dışında başka bir bölgeye yöneltebilir. Bu şekilde düşmanı taciz eden topçusuna karşı yakın muharebe topçusunun bir kısmını tahsis etmeye veya piyade muharebesine tahsis edilen gruplar ateşini, taarruz sahasının belirli ve sınırlı kısmına bir süre için topçu muharebe gruplarının bir kısmı ile ateş etmek gerekebilir.

Topçu kumandanı, kendi birliğini doğrudan doğruya piyade kumandanlarının emrinde bulunan kısmı ile muharebe bağlantılarını mümkün olduğu kadar uzun bir süre korumalıdır. Bu sayede birlik kumandanı bu kısmı yine kendi emri altına geri alırsa, bunları çabucak elde bulundurmuş olur.

Mevzii harbinde, taarruzda durum daha basit ve açıktır. Kendi topçumuz için ilk asıl hedef müdâfaa topçusudur. Ayrı ayrı hedef bölünmesi keşif sonuçlarına göre genelde önceden doğru olarak düzenlenmiş olmalıdır. Muharebenin süresi de tespit olunmalıdır. Düşman mevziisinin ateş altına alınması düşman piyade kısmına taarruz topçusunun belirli bir kısmı tarafından yapılacak silindir ateşi gibi müteakip esas taarruz safhasına ait hedef taksimleri de aynı şekilde genelde önceden tertip edilen plana göre yapılır. Bundan dönülmez. Çünkü ateşin yoğunluğu daha başlangıçta genelde her türlü gözetlemeyi imkânsız bırakır ve askerın savaşa hazırlık esasları da bu hususta çok az bir karar verdirebilir. Ateş silindirinin ilerleyip gitmesiyle artık silindire katılmayan taarruz topçusunun münferit kısmının taarruz eden piyadeyi takip etmek üzere ilk mevziilerinden çözülp ileriye gitmeleri oranında hedeflerin seçimi alt kademedeki kumandanlara ait ve artık kolayca karar verilecek olan askerın savaşa hazırlık durumuna bağlı kalır. Eğer fırkanın bütün topçusu kademe gibi ileri hareket ediyorsa, bu halde bile topçu kumandanı görevleri taksim etmek mecburiyetindedir, çünkü aksi takdirde yeni getirilen veya derinliğine kademelendirilen düşman bataryalarının ateş altına alınmamış olmaları ihtimal dahilinde bulunabilir.

Müdâfaada, saldıran tarafın topçusu en başta en önemli hedefleri oluşturur. Mevzii harbinde, saldıran tarafın keşfedilen takviye birliğine karşılık, karşı müdâfaa topçusunun da zamanında takviyesiyle mümkün olduğu kadar güçlerini denkleştirmeye ve böylece saldıran topçusunun kendi piyade mevziimize olan yok edici ateş etkisini sonuçsuz bırakmaya çalışılmalıdır. Hareket harbindeki müdâfanın ilk hazırlıklarında taarruz için geçerli olan kurallar burada da geçerlidir.

Bununla beraber müdâfaanın topçusu, hücum topçusunu etkisiz bırakamayacak veya zayıf düşüremeyecek kadar zayıf bir kuvvete sahipse kendi topçusunun genelini üstün düşman kuvvetleri tarafından erkenden imha ettirmemeli, aksine büyük kısmını öncelikler düşmanın gözünden saklamalı ve ancak düşman piyadesinin hücum için takviyeye başladığı anlaşılırsa, bütün topçu tereddüt etmeden faaliyete geçirilmelidir. Bunun için, geride seçilmiş olan mevzii, maksada yarar bu mevzii piyademizin ona yakınında iyi bir etki için topçuya en elverişli olmayla beraber düşman bataryaları kitlesinin tesiri içinde kalmamış olur.

Mevzii harbinde olduğu gibi hareket harbinde de muharebenin bütün hallerinde düşman topçusu ve piyadesi ile beraber düşmanın muharebe sahalarının gerisindeki hedefler dahi, ister yedekler, yürüyüş kolları, ordugâhlar gibi görülüp tespit edilen hedefler olsun, ister mevcudiyetleri askeri hazırlık durumuna göre zan ve tahmin olunan, dövülmeleri plan ateşi ile yapılması gereken hedefler olsun dikkate alınacaklardır. Bu gibi hedeflerin dövölüp dövölmeyeceği cephane durumuna bağlı ve bu hedefler için ayrıca özel muharebe grupları oluşturulup oluşturulmayacağı topçunun kuvvetine bağlıdır.

Teşkilatı zayıf bir orduda yakın muharebe görevleri topçu için zorlaşır. Çünkü eldeki mevcut topçu kuvveti genelde, her görevi aynı zamanda yapmaya yeterli olmadığı gibi ateş faaliyeti için lazım olan keşif vasıtalarının önemli bir kısmı da noksandır.

VIII. BÖLÜM

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA TÜRK TOPÇU BİRLİKLERİNDE MÜDÂFAA

8.1. HAREKET HARBİNDE MÜDÂFAA

Hazırlık için elde çok zaman varsa hareket harbinde müdâfaa için mevzii harbi kuralları geçerlidir.

Muharebenin sevk ve idaresi, hareket veya mevzii harbindeki kurallara uygun olarak yapılır. Muharebenin asıl hattının nerelerden geçeceği, aslında topçu gözetleme yerlerini durumuna bağlıdır.

İleri sürülmüş mevziye yerleştirilmiş olan topçu, düşmanı geniş bir cepheye, ateşle ve güç tanınır şekilde aldatacak ve onu zamanından önce yayılmaya mecbur edecektir. Plana uygun olarak tam zamanında geri çekilme, aslına uygun bir keşif faaliyeti ile mümkün olur.

Topçunun asıl mevziye yerleşmesi ve düzen alması için derinliğine düzen ve bölünme ve iyi zemin gözetleme yeri çok önemlidir. Kendi ileri hatlarımızın gerilerine olduğu gibi; düşman cephesi derinliklerine kadar dahi piyadenin muharebe arazisinin durumunu kavramaya çalışması lazımdır.

İleriye sürülmüş gözetleme yerleri bilhassa çok önemlidir.

Düşmana dönük pamacların gözetlemesi, gerilerde bulunan yüksek noktalardan veya çoğunlukla yandan mümkündür.

İleri arazideki ateş mevziilerinin ve uygun noktaların kestirilip kestirilemeyeceği, ölçüm ve tespiti, eldeki zamana ve genel duruma bağlı olmakla beraber kestirilmesi daima arzu edilen bir durumdur.

Topçu, ateşini kıt'â kumandanının emriyle açar, zamanından önce *ateş açmak*, mevziyi düşmana belli eder. Bununla beraber özellikle büyük mesafelerde tedbirsizce ilerlemekte bulunan düşman cüz'î- tâamlarının kuvvetli ateş baskınlarıyla kayıba uğratılması, düşmanın ileri yürüyüşünün ertelenmesine ve dolaşmaya mecbur bırakılması için ateş açılması önemli bir tavsiye olabilir.

Bundan sonra topçunun asıl görevi, düşman topçusunun mevziye girmesine ve düşman piyadesinin hazırlığına (hazırlık mevziilerine) karşı ateşle muharebe etmektir. Burada ölçü birliği gözetilmesi ve hava gözetilmesi önemli işler görür.

Gece hücumuna karşı karanlıkta ateş açmak için gündüzden hazırlık yapılmalıdır.

Uçak püskürtmeye yarayan toplar için genel anlamda mevzi harbinde taarruzdaki ana kurallar aynen geçerlidir. (Ta'limnâme, 1926: 82-84)

8.2. MEVZİİ HARBİNDE MÜDÂFAA

8.2.1. Mevzilerin İşgali ve Düşman Taarruzuna Karşı Hazırlık

Aşağıdaki kurallar başlıca düşmanı geri püskürtme muharebesine aittir. Bu kurallar, küçük taarruzların geri püskürtülmesinde de aynen geçerlidir.

Eğer hareket harbi yavaş yavaş mevzi harbine dönüşürse, düşmanın çok uzak bulunduğu bir mevziide muharebe yapılması şekli de büsbütün değişir. Bu durumda ateş mevziilerinin ve gözetleme yerlerinin plana uygun bir şekilde seçilmesi ve ölçülmesi ve plana uygun bağlantıların yapılması lazımdır.

Zemin gözetleme yerlerinin geneli piyade ateş mevzilerimizin önünden itibaren düşman cephesinin gerisine, uzaklara kadar ve imkan derecesinde kendi ileri hattımızın gerisindeki araziye dahi gözetleyecek şekilde olmalıdır.

Değişik görevlerde bulunan batarya için çoğunlukla çeşitli gözetleme yerleri gerekir. Aslında;

â) En mühim hedef sahalarını görebilen bir gözetleme yeri (*esas gözetleme yeri*) : Bu gözetleme yeri azami imkan dahilinde mevziinin en ilerideki kısımlarının dışında bulunmalıdır. Çünkü aksi halde şiddetli ateş altında batarya ile bağlantı muhafaza edilemez:

b) Cepheyi yaran bir düşmanın geri püskürtülmesi için hemen bir batarya yakınında bir gözetleme yeri (*yakın gözetleme yeri*),

c) Başka suretle görünmeyen hedeflerin ateş altına alınması veya durdurma ve imha ateşlerinin incelenmesi için mevziinin ileri kısmında (*yan tarafta da*) bir gözetleme yeri (*ileri sürülmüş gözetleme yeri*).

Bu gözetleme yerleriyle bağlantı, topçu taarruzu başladıktan sonra muhafaza edilemez.

Derinliğine kademelendirme, topçumuzun etki imkânını ve karşı koyma kuvvetini yükseltir ve aynı zamanda büyük kısımların elden çıkmasına mani olur. ***Topçunun düşmana karşı hazırlık durumu***, kendi siperlerimize giren düşmanı başarıyla ateş altına almaya uygun olmalıdır. Münferit bataryalar, koşulu olarak veya hazırlık vaziyetinde, cepheyi yaran bir düşmana karşı zaman zaman hazır bulundurulabilirler.

Değiştirme ve takviye mevziileri gerideki müdafaa yerlerinde hazır olunmalıdır. Bu hazırlığın en önemlileri gözetleme ve emir yerleri, bağlantı kurma ve cephaneliklerdir.

Tanklara karşı koşulu veya motorlu (tırtıl tertibatlı) münferit toplar veya takımlar hazır bulundurulmalıdır. Bunlar tanklara karşı giderler. Bu topların süratle mevziye sürülmeleri, muhabere işlerinin mükemmel olmasına bağlıdır.

Muharebede hareket kabiliyeti çok önemlidir. Düşman tarafından keşfedilmiş batarya, kuvvetli sığınaklar oluşturmuş olmasına rağmen, kolaylıkla sindirilebilir ve tepelenebilir. Diğer taraftan açıkta duran bir batarya, mevzii keşfedilmediği müddetçe, hiçbir kayba uğramaz veya pek az kayba uğrar. Sık sık mevzii değiştirme, düşman keşfini güçleştirir. Mevzii değiştirmedeki görevler, nazar-ı dikkati celp olmayan çeşitli mevziilerin daha önceden özenle yapılması (mermilere karşı emniyetli cephanelikler ve askeri sığınaklar) ve ölçümü, atış esaslarının tespiti ile kolaylaştırılır.

Doğal veya yapay maskeler ve sahte tertibat, düşman cephanesini dağıtmaya sebep olacağından, eğer zaman varsa, devamlı olarak bu yapılmalıdır.

Topçunun muhabere ve emir bağlantıları, mevzii harbinde bütün yardımcı fen vasıtalarına müracaat edilerek geniş ve devamlı olarak siperleri birbirine bağlayan yollar oluşturmalıdır. Geri püskürtme muharebesinde, takviye topçusu için emir yerleriyle bağlantılarının yapılması lazımdır.

Topçu kumandanı yüksek rütbeli subayları veya grup ve küçük gruplar yüksek rütbeli subayları gözetimlerine özel subaylar, telefon şebekeleri ve kendi cüz'î- tâmlarının bütün haberleşme işleri görev olarak verilir. Fırka müdahale etmediği müddetçe, bu teller mevcut tel şebekesinden, kablo hendeklerinden, telsiz ve helyosta irtibatları vesaireden istifade ederler ve bunların tamamlanmasına çalışırlar. Ve şebekenin yapılması hususunda diğer birliklerle anlaşılırlar.

Topçu kumandanı, kendi subayları gözetiminde bir istihbarat merkezi oluşturur. Bütün keşif sonuçları burada toplanarak değerlendirilir. Bu istihbarat merkezi, doğru olarak düşmanın savaşa hazırlık durumunu hakkında açık bir bilgi edinmelidir.

Bu istihbarat merkezinin idaresi ile burada görevlendirilen subaylar, tümenin istihbarat merkezi ile bağlantı kurar. Bu subaylar diğer birliklerden ve keşif araçlarından gelen veya esirlerin sorgulaması ile elde edilen ve topçu için önem arz eden haberleri tümen istihbarat merkezinden alır.

Bu haberleri tümene, bağlı birliklere, piyadeye ve bölgedeki cüz-i taamlara ulaştırır.

Düşmanın top donatımı, topçu cephanesi ve keşif vasıtaları hakkında bilgi, topçu kumandanının istihbarat merkezinde toplanır.

Gözetleme yerlerinin telefon bağlantısını ve haberleşmesini devam ettirmek ve bundan yararlanmak için, gözetleme yerlerini bir grup veya küçük grup içerisinde genel haberleşmeye bağlamak kuraldır. Bu suretle bir gözetleme yerinden görülmeyen hedeflere karşı diğer bir gözetleme yerinden veya tahrip edilmiş bir gözetleme yeri için henüz faaliyette bulunan diğer bir gözetleme yerinden gözetleme imkânı elde edilebilir. Topçu irtibat birliğinin de kendi bölgesindeki gözetleme yerine bağlanması maksada uygundur.

En ilerideki piyadenin en basit arzularını veya haberlerini, bilhassa durdurma ateşi talebini ulaştırmak için muhtelif renkli, şekilli aydınlatma işaretleri belirlenir.

Sisli havalarda taleplerin ulaştırılması için sisli havalarda haberleşme sağlayan sis postaları oluşturulması lazımdır.

Gaz alarmı için alarm araçları hazır bulundurulur. Büyük muharebe için bütün gözetleme ve istihbarat araçları tam zamanında eğitimle yetiştirilmelidirler. Bu durum ihmal edilirse, topçu, büyük muharebelerde gerçekten gözü kapalı muharebe etmiş sayılır.

Tümen kumandanı tarafından emredilen ateş planına uygun olarak topçu kumandanı *ateş faaliyeti için topçu muharebe planını* tertip eder. Ancak düşmanın ateşinden dolayı cevap vermek veya karşı atış yapmak hatadır.

Mevzii harbinin durduğu zamanlarda büyük muharebeler için hazırlık yapmak lazımdır. Bu hazırlık önemli noktalar üzerine hızlı ve gözetlemesiz olarak etkili ateş yapmayı mümkün kılan atış esaslarını elde ettirir.

Ateş mevziimizi belli etmemek için, günlük görevler maksada uygun olarak ateş mevziimizden dışarı çıkarılmış bir topla halledilir, bu topun yeri zaman zaman değiştirilir.

Topçu vazifesini sadece düşmanı geri püskürtmeye ve diğer sınıfların arzularını yerine getirmek olarak bilmemelidir. Topçu her an saldırma düşüncesiyle hareket ederek piyade için en tehlikeli olan veya muharebenin devamı esnasında tehlikeli hale gelen hedefleri kendi kararıyla ateş altına almaya mecburdur.

Etki, ateşin toplanması ve tanzimi suretiyle yükseltilir. Baskın yapılmasına devamlı olarak çalışmalıdır.

Düşman, bütün hedeflerini gözden saklamaya ve muharebe şeklini değiştirmek suretiyle topçu ateşimizin etkisini azaltmaya ne kadar teşebbüs ederse, değerli ani hedeflere karşı atış da o nispette önem arz eder. Topçu, hareket eden kapalı hedefleri de tespit eder etmez derhal ateş altına almaya çalışmalıdır.

Uçak geri püskürtmeye yarayan topçu, komşu cüz'i- taamlarla irtibatta bulunarak hava müdafaasını düzenlemelidir ki satranç tahtası şeklinde aralıksız iki geri püskürtme mıntıkası (yüksekliğine) oluşturulmuş olsun. Cepanelikler, istasyonlar, en ağır toplar için genellikle küçük çaplı uçakların geri püskürtülmesine yarayan topların beraberce özel müdafa düzeni almaları inceden inceye düşünülmelidir. Yedeklerin ve sevkiyat kollarının ileriye sevkleri için yararlanılan caddeler bilhassa geceleyin, projektörlerle birlikte çalışılarak uçakların geri püskürtülmesine yarayan topçu tarafından himaye olunurlar.

Hava müdafaası teşkilatına mensup bütün makamlar, aynı şekilde uçak cüz'i- taamları ve bomba hücumuna karşı himaye edecek birlikler düşman hava gemisinin cephemiz üzerinden uçmasına meydan vermeden önce en kısa zamanda haberdar edilmelidirler. Bunun için özel istihbarat araçlarına sahip ayrıca bir uçak ihbar hizmeti düzenlenmelidir ki, bu sayede devamlı olarak uçak püskürtmeye yarayan topçu kumandanının kumandası altında gece gündüz hava müdafaası yapmaya çalışılmış olsun.

Bu uçak ihbar hizmetiyle görevli olanlar ve projektörler ile beraber uçak püskürtmeye yarayan topçu ve uçaklara karşı konuşlanmış makineli tüfekler yerlerinde sabit bulunurlar. İlerideki muharebe mıntıkasında topçu mevziileri sahasında konuşlanmış uçak püskürtmeye yarayan bataryalar, genellikle eksik olan sığınaklar dolayısıyla –atış sahası 460 olduğu zaman – kolayca sindirilebilirler. Bundan dolayı bunlara ait değiştirme mevziileri bulunmalıdır. Genelde aralıksız hava müdafaasında hizmet gören birliğin düzenli olarak değiştirilmeleri ayrıca düzenlenmelidir.

Tümen topçu kumandanı, kendi emir yerini, tümen emir yerinin sözlü olarak görüşülebilecek kadar yakınında oluşturur. Bizzat devamlı şekilde araziye gözetlemek, topçu kumandanı için nadiren gereklidir.

Grup ve küçük grup kumandanları (bilhassa yakın muharebe topçusu) yerini en çok birlikte hareket mecburiyetinde buldukları piyade kumandanlarının yerleri yakınından seçerler. Emri altındaki bataryalara bakmak, onlara etki etmek ve söz dinletmek mümkün değilse, topçu haberleşme birlikleri piyade kumandanları emrine verilirler.

Dinlenme, talim ve terbiye için birlik, zaman zaman cephe gerisine çekilebilir. Muharebe cephelerinde kuvvetlerin yıpranması birliklerin sık sık değiştirilmesini lüzumlu kılar.

Tümenin nizam harbine mensup topçusu piyade ile yer değiştirilmelidir. Yalnız yer değiştirme, muharebe faaliyetini olumsuz etkileyecek olursa o zaman geçici olarak ayrılma uygun olabilir.

Fırkalar nizam harbi dışında bulunan topçu cüz'i-tâmları, mümkün olduğu kadar uzun müddet buldukları yerde tutulurlar.

Muharebe durumu, değiştirme sırasında topların ateş mevziinden ayrılmasını ve değiştiren birliğe bırakılmasını istisna olarak lüzumlu kılabilir. Fakat bu, malzeme bakımı itibariyle faydalı değildir.

Kumandanlar ve birlik, değiştirmeden önce görevleri ve durumları hakkında aydınlatılırlar. Kumandanlar, birliklerinden önce bölgede bulunmaya mecburdurlar. Emirlerin tebliği ayrıca görüşülmelidir. (Ta'limnâme, 1926: 85-94)

8.2.2. Yakın Müdâfaa

Yakın müdafaa için, toplar artık ateş edemeyecek bir hâle gelmişse, makineli tüfekler, el silahları, el bombaları ve kılıç, kama, hançer gibi yara açan silahlara müracaat edilir. Yakın müdafaa, bütün mevziilerde batarya kumandanı tarafından hazır olunmalıdır.

Genelde taburun bir emriyle uçakların geri püskürtülmesine tahsis edilen makineli tüfeklerin savaşa hazırlık durumu ve karşılıklı yardımları düzenlenmelidir.

Ateş mevziilerimiz, kendi piyademiz için destek noktalarıdır. Piyadenin yakın muharebede çok inatla müdafaası ile düşman durdurulmalı ve bu suretle gerideki cüz'i- tamlara karşı darbeler için zaman ve fırsat kazandırılmalıdır.

Topçunun hiçbir zaman kullanılacak bir halde düşman eline düşmesi uygun değildir. Zorunlu hallerde bütün cephaneye olduğu yerde usulünce tahrip olunur.

Gözetlemeciler, telefoncular, topçu irtibat birliği vs aynı şekilde hareket ederler.(Tâ'limname, 1926: 107)

8.2.3. Müdâfaanın Yapılması

Geri püskürtme muharebeleri için takviye olarak tahsis edilen topçu, bir kıtayı değiştirmekle görevli değilse veya yüksek kumanda makamının yedeği olarak katılacak ise, münferit kıta mıntıklarının önemine göre kural olarak fırkalara bölünür. Yanaşık cüz'i-tâmlar (mesela müdahale fırkaları) kural olarak kendi topçularını korurlar.

Muharebeye tahsis olunan topçudan yalnız uzun menzilli ağır bataryalar doğrudan doğruya ordular veya grup (kolordu) kumandanlıklarının emrine verilebilirler. Veya da maksada uygun olarak ortak emirler altında ve özel muhabere şebekesi ile toplu bir halde bulundurulurlar.

Fırka içerisinde bütün topçular, topçu kumandanının emri altına verilirler. Uzak muharebenin yapılması ve fırka mıntıklarının karşılıklı yardımlaşmaları için yüksek makamlar fırkalara talimat vermelidirler. Fırkalar, topçunun geniş ölçüde karşılıklı yardımlaşması için bizzat anlaşmış bulunmalı, hatta bunu emir almadan yapmalıdır.

Hedef keşfi düşmanın topçumuz tarafından ateş altına alınması için bilinmesi gereken ne varsa onları içine alır. Birlik, topçu ve piyade mevziileri, makineli tüfeklerin, bomba toplarının ve topların mevziilerini, emir ve gözetleme yerlerini,

balon yükselme yerlerini, avcı yaklaşma hendeklerinin nerelerden geçtiği, sığınaklar ve yedekler, toplanma noktaları, ulaşma yolları, demir yol tesisatı gibi.

Topçunun erkenden karşı etkisi taarruz eden düşmanın hazırlığını (birliğin, topların, bomba toplarının, cephanenin, yakın muharebe araçlarının ileriye sevki ve yerleştirilmesi, tankların hazır bulundurulması gibi)bozmalı ve ilerlemesini durdurmalıdır. Değerli hedefleri hızlı ve etkili bir şekilde ateşle yakalamak için keskin bir uyanıklık lazımdır.

Eğer muharebe sırasında harp bölgesindeki neticeler birbirinden farklı ise, buna göre kuvvetlerin ve hedeflerin dağıtımını da değiştirir. Ve mevzii değiştirerek veya değiştirmeyerek etki yükseltilir. Yalnız bu şekilde topçunun muharebe kuvvetinden faydalanılabileceğinden zikredilen tedbirler başarıya önemli bir şekilde etki eder.

Geri püskürtme muharebesinde topçuya aşağıda ki muharebe görevleri düşer:

- a) Düşman topçusunun ve bomba topçularının sindirilmesi,
- b) Düşman piyadesinin ve piyade tesisatının dövülmesi,
- c) Konaklar, parklar, balonların da dahil olduğu düşman yedeklerinin bütün siperler arası yollarının ateş altına alınması,
- d) Düşman mevziileri içerisinde ve gerisindeki hareketliliğin önlenmesi,
- e) Durdurma ve imha ateşi,
- f) Tankların dövülmeleri,
- g) Karşı hücum ve karşı taarruzlara yardım.

Düşman taarruz hazırlığı yaptığı anda ***düşman topçusunun sindirilmesi***, topçunun asıl görevidir. Taarruz başladıktan sonra da bu görev devam eder.

Düşmanın batarya mevziileri hedef gruplarına ayrılır ve ateş altına alınmak üzere tümen tarafından gruplara ve küçük gruplara verilir.

Düşman piyadesinin ve bundan başka piyade tesisatının, ***yedeklerin ve siperler arası yollarını***, yerleşim yerlerinin balonların vs'nin ateş altına alınması ve gidip gelmelerin rahatsız edilmesi, kural olarak düşmana büyük kayıp verilmesi esasına dayanır. Bundan sonra düşmanın genel muharebe sevk ve idaresini zarara uğratmak amacını hedefler. Kanlı muharebelerin olduğu cephenin gerisinde ve cephe içerisinde ki harekât, gece ve gündüz o kadar çok, birliklerin tuttıkları sahalarda o kadar geniştir ki plana uygun hareket edildiği takdirde iyi sonuçlar beklenir. Doğru

keşif yapmak ve uygun zamanlardan çabuk faydalanmak lazımdır. Esirlerin sorgusu değerli bilgiler elde ettirir.

Hedeflerin seçiminde devamlı değişiklik bilhassa geceleyin iyi sonuçlar verir ve düşmanın morali üzerine yıkıcı etki yapar.

Düşmanın taarruz hazırlığına, hatta taarruzuna karşı özel tedbirler gerekir. Hazırlık ve gerekli tedbirler alınmış olmalıdır. Burada iyi idare edilen imha ateşi, sabit bir durdurma ateşinden daha etkilidir.

Her batarya, yardımcı belirli ateşi hattı ve imha ateşi sahaları alır. Bataryalar saftan çıkarılırsa veya bazıları kendiliğinden saftan çıkarsa, durdurma ve imha ateşleri küçük gruplar dâhilinde, gerektiğinde büyük cüz'i-taamlarda dahi yeniden düzenlenmelidir. Asıl muharebe hattının değişmesinde de aynı kural geçerlidir.

Cephe ateşi kuralı oluşturur. Saftan hariç kalacak bataryalarda büyük boşluklar oluşmaması için sahada batarya ateşlerinin bir diğerine taşırılması arzu edilen bir durumdur.

Karşı darbeler, daima topçu tarafından himaye olunmalıdırlar.

Taarruz arazisinde piyadenin yakınında hareket eden hareketli topçu, topçuya nispetle genelde daha etkilidir. Mevziye girmiş olan düşmana karşı, düşmanca bilinen mevziide plana uygun olarak konuşlandırılan piyade topları ve hafif toplar bunun için özellikle çok elverişlidirler. Münferit bataryalar, bu hal ve vaziyeti için koşulu olarak geride tutulabilirler.

Diğer topçu, askeri görüşe uygun olarak piyade ile birlikte etki yapmak müsait oldukça yardım eder. Düşman topçusunun bastırılmasına karşı başarı elde edilirse, bu topçunun piyadesini ateşiyle himayesi sekteye uğratılmış olur.

Taarruz eden düşman idareli imha ateşiyle dövülmelidirler. Düşman yedek birlikleri bir ateş çemberi içine alınmalıdır. Kendi piyademizin karşı darbelerini ateşimizle bozmamak için, tam vaktinde ateş geri ve ileri kaydırılmalıdır.

Karşı darbe başarısızlığa uğrarsa, topçu, cepheyi yaran düşmanı durdurur ve lüzumu halinde toplarını yakın muharebe ile müdafaada kullanır.

Yüksek makamların emrine ve plana uygun olarak icra edilecek karşı taarruzların himayesi için topçu, taarruz muharebeleri hakkında geçerli kurallara göre tahsis ve ilave olunur.

İkinci hat fırkaları, topçunun bu amaç için genelde lazım olan bu tahsis işi, plana uygun keşif ile tamamlanmalıdır. Bol cephane ile kuvvetli topçunun tahsisi başarının ilk şartıdır.

Ayrıntı olarak aşağıdaki maddeler önemlidir:

a) Karşı taarruzdan önce hedef en kuvvetli ateş ile tepelenmelidir. Taarruz meydanına hakim makineli tüfeklerin susturulması özellikle çok önemlidir.

Taarruzumuzu yan ateşi altına alan komşu cepheler sindirilmelidirler.

b) Karşı taarruz sırasında taarruz hedefi ve durdurma ateşi yapan düşman topçusunu sindirmeli ve düşman yedeklerinin ilerlemesini engellemeli ve geri arazi ateş çemberi içine alınmalıdır.

c) Karşı taarruz başarılı olduktan sonra kazanılan mevziilerin elde tutulması için daha uzun bir müddet bol miktarda cephane tahsisi lazımdır. (Ta'limnâme, 1926: 95-100)

8.3. MEVZİİ İNŞAASI

Gözetleme yerlerinde ve ateş mevziilerinde düşman ateşine karşı korunmak için toprak işleri, hareket harbinde dahi, devamlı olarak gereklidir.

Eldeki zamanın çokluğu oranında toprak işleri de kuvvetli olur. Gizlenme işi önce yapılır. Gizleme için bütün doğal ve yapay yardımcı araçlardan yararlanılmalıdır. Bundan sonra askerler için siperler, sonra da cephane siperleri yapılır. Toprak için gerekli işler daha sonra yapılır.

Gizleme yerleri, düşmana mevziinin tanınmasını kolaylaştırmamalıdır. Düşman, inşa edilen mevziyi öğrenir ve buraya ateş ederse, bu mevziide kalmaktansa, tamamıyla hazır olunmamış mevziilere geçici olarak, sık sık mevzii değiştirme tercih edilmelidir.

Topraklar ve kollar için hareket harbinde ekseriya gizleme kafi gelir.

Mevzii harbinin durduğu zamanlarda talim, terbiye ve dinlenmeden arta kalan zamanda, topçunun en önemli görevi mevzii inşaatlarını onarmak ve tamamlamaktır.

Topçunun kendi kuvveti bu işlere yetmezse, topçu kumandanı, birlik kumandanına yeteri kadar asker verilmesini teklif eder. Genel olarak işlerin düzenli olarak idaresini temin etmek, topçu kumandanının görevidir.

Mevzii harbinde her bir ateş mevzii için aşağıdaki bilgileri içeren bir sicil listesi tertip etmek gerekir:

- b) Mevzii ve mevziinin kollarıyla, gözetleme yerlerinin inşasına ait malumatla birlikte kroki,
- c) Telefon tesisatı ve diğer haberleşme araçlarına dair bilgi. Ateş mevziisine götüren yolların, gözetleme yerlerine giden yolların ve ateş altında bulunan veya düşman tarafından (mesela balondan) görülen yol kısımlarının krokisi,
- d) Ateş mevziisinden ve gözetleme yerlerinden görülebilen ve ölçülerek haritaya geçirilmiş olan arazi noktalarına dair cetvel,
- e) Su tedariki,
- f) En yakın sargı yeri. (Ta'limnâme, 1926: 108-109)

8.4. HARİTA VE PLAN MALZEMESİ

Hareket harbinde harita ve planların sonradan temini zor olduğundan birliği daha başlangıçta bol miktarda ve yeterli ve saatte bir muharebe alanını tanıtan haritalarla donatmak özellikle çok önemlidir.

Hareket harbinde usulen dörde bölünmüş 1/100.000 ölçüsünde bir plan malzemesiyle donatmak yeterlidir. Arazi, haritaya göre askeri açıdan önemli değişiklikler,(kesilmiş ormanlar veya yeniden ortaya çıkmış ormanlar, kurutulmuş bataklıklar, demiryolu ve kanal inşaatı, vs.) gösterir ise bu değişiklikler mümkünse, birliğe haber verilmelidir.

Hazır mevziilere plana uygun bir taarruzu için, üzerlerine düşman mevziisi işaret edilmiş, büyük ölçekli (mesela 1/10.000) haritalar ve planlar lazımdır. Bu gibi mevziilerin havadan fotoğrafı alınarak keşfedilmesi; birliği, bu mevziilere yaklaştığı zaman, fotoğraflar veya bunlara göre hazırlanmış haritalar veya planlarla donatmak gerekmektedir.

Mevzii harbinde değişik haritaların, planların ve krokilerin kullanılması, birliklerin alt rütbeli subaylardan ve erlere kadar tüm faaliyetlerini etkiler.

Keşif sonuçlarına göre adı geçen haritalar, plan ve krokilerin tertip ve düzeni devamlı olarak talep edilecek şekilde bulundurulması haritacıların görevidir.

Bununla beraber, haritalar, planlar, fotoğraflar, krokiler vs.'yi aşırı dereceye vardırılmamak gerekir. Aksi takdirde bunlarla, faydalanmaktan çok istatistiğe hizmet eder. Bunların tertibi, tanzimi ve çalışılıp meydana getirilmeleri çok kuvvete ihtiyaç gösterir ve personeli çok zaman odasına bağlar.

Topçu kumandanı keşif sonucu olarak aşağıdaki hususları edinir :

Hemen telefon veya fotoğraf vasıtasıyla topçu için önemli olan bütün haberleri, değişik haritaları, her şeyden önce günlük ve zamanlı topçu hedef haritalarını (çoğunlukla 1/25000 ve piyadeye mahsus haritalar çoğunlukla 1/10.000).

Topçunun günlük hedef haritaları, (yalnız canlı muharebe faaliyetlerinde) son 24 saat içerisinde ateş ederken tanınan bataryaları, bu bilginin alındığı keşif yerleriyle birlikte ihtiva eder. Fakat bu harita maksada tamamen yetemez, zira mevziileri bilinmeyen diğer düşman bataryalarının da ateş etmiş olmaları veya hiç ateş etmemiş düşman bataryaları da mevcut bulunabilir.

Topçunun zamanlı hedef haritası, hangi düşman bataryalarının uzun bir müddet zarfında ateş ettiklerini, kaç defa ateş ederken gözetlendiklerini ve hangi bataryaların evvelki haritanın verilmesinden beri artık bir daha ateş etmediklerini kapsar ve mevcut şeklin düzeltilmesine hizmet eder. Bu suretle düşman topçusunun savaşa hazırlık durumu ve gruplandırılma tarzı meydana çıkar. Bu harita, bundan başka cephaneye nakil yollarını da (caddeler, kol yolları, sahra demiryolları vs.) içerir.

Piyadenin özel haritaları, bilhassa kendimizi ve düşman piyadesinin durumunu içeren ve önceki haritadan sonra oluşturulan tesisatı gösterir ve haber verir.

Topçu kumandanının istihbarat yeri, **bütün harita** vs.'nin hızlı ve maksada uygun olarak çalışma sahası içerisinde dağıtılmasını sağlar, birliğin taleplerini karşılamaya devam eder, bu haritalar üzerine arada meydana gelen bütün değişimler, arzu edilen ve düzeltmeler ve tamamlamalar kaydedilir. Verilmiş olan haritaların tamamlanması için gereken krokileri de topçu kumandanı hazırlar.

Ateş mevzilerinin, gözetleme yerlerinin, ve asıl istikamet noktalarının fen ilmine uygun ve grafik olarak uygulaması ve batarya planlarının tertibi için bu konudaki özel talimnamelere müracaat olunmalıdır.

g) Haritacılar, gözetleme yerleri için çepeçevre manzara resimler ve gözetleme haritaları hazırlarlar. (Ta'limnâme, 1926: 109-113)

8.5. ATEŞ İDARESİ

Topçu kumandanı emri altındaki alaylara (gruplara) genelde muharebeye hazırlık için atış vazifeleri verir, yalnız müdafaa faaliyeti ve kendi taarruzumuz için doğru bir şekilde ve çok defa harita ve plana göre sınırlandırılmış *hedef sahalarını* dağıtır.

Bizzat mevzii harbinde topçu kumandanının asıl görevi, gün içinde yapılacak işleri paylaşmak, fırka sınırlarına özel olarak dikkat edilerek durdurma ve imha ateşi ve plana uygun bir ta'ciz ateşi tanzim etmek, hava gözetlemesi ve ölçüm birliği gözetlemelerini usulüne uygun kullanmaktır.

Alay kumandanları, (grup kumandanları) bağımsız görevler almamışlarsa topçu kumandanının talimatına göre ateş faaliyetini idare ederler.

Alay dahilinde hedeflerin dağıtımı ve bölünmesi hareket harbinde ve mevzii harbinde genelde haritaya ve ya plana bakılarak yapılır. Ancak nadiren asıl istikamet noktalarını işaret etmek ve hedefleri bu noktalar yardımıyla alay cüz'i taamı dahilinde bölmek faydalı olur.

Durdurma ve imha ateşi için ve kendi taarruzumuzdaki tertibat(tahrip ateşi, ateş silindiri)için genelde harita ve plan ile yetinilebilecek şekilde doğru bir hedef bölünmesi gerekir.

Taburlar, büyük muharebede çok defa ateş cüz'î taamıdırlar. Tabur kumandanı bunun için kendi bataryalarının ateşini çok defa askeri talimat ile değil, bilakis *belirli hedefler* oluşturarak idare eder, bu halde değişik mesafelerde bulunan bir veya birçok asıl istikamet noktaları vermek ve hedefleri taksimata göre bildirmek genelde faydalıdır. Hatta hedeflerin bir bataryanın yüksek paralanma noktalarıyla kabaca gösterilmesi de tavsiye olabilir. Büyük cüz'î taam dahilinde taburun ateşini hızlı bir şekilde belirli bir noktada toplamak veya bataryaların ateşini aralıksız olarak yan yana bulundurmak genelde tabur kumandanına yetkisine aittir.

Taburun içinde bulunarak muharebe ettiği cüz'î taam ne kadar küçük olursa, tabur dahi ateş cüz'î taamı olmak özelliğini o kadar çok kaybeder. Bağımsız olarak faaliyet yürüten bir taburda tabur kumandanının ateş idaresi çok defa bir topçu

kumandaninkine benzer; yani tabur kumandanı bataryalara belirli ve mevki olarak sınırlandırılmış hedefler yerine askeri gereklere göre münferit vazifeler verir.

Bataryalar, büyük muharebelerde taburdan (küçük gruptan) aldıkları talimata göre hedeflerini seçerler. En son verilen tabur emrinden sonra duru açık bir şekilde değişmiş ise; bataryalar bu emrin dışına çıkmalıdır. Bataryalar, değerli, fakat kendilerine verilmemiş olan hedefleri hızlı ve etkili bir şekilde ateş altına almalıdırlar. Fakat batarya kumandanı muharebe hazırlık durumunu daima nazarı dikkatte bulundurmaya ve bunun için de kendisine verilen muharebe görevine uygun olarak her şeyden önce ateş altına alınmasını talep ettiği hedeflere mermilerin çoğunu düşürmeye çalışmalıdır. Ancak mevzii harbinde önemli muharebe faaliyeti meydana gelmediği zamanlarda yabancı mıntikalarda görülen değerli hedefleri kendiliğinden ateş altına almak, mevzideki her bataryanın en önemli görevidir. Ve bu husus yalnız günlük olarak harcanması gereken cephaneye göre sınırlandırılır. (Ta'limnâme, 1926: 113-115)

SONUÇ

Ateşli silahları 1100'lerde Çin'de keşfedilmiş ve süreç 300 yıl içerisinde Avrupa, Ortadoğu, Hindistan ve Doğu Asya'ya yayılmıştır.

Ateşli silahlar ve dolayısıyla basit toplar XIV. Yüzyılın sonlarında Osmanlı ordusunda kullanılmaya başlanmış, XV. Yüzyılda ise Avrupa'dan daha üstün toplar yapılarak ordunun gücüne güç katılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet, Bizans başkentini ele geçirmek için yerli ve yabancı ustalardan yararlanarak XV. Yüzyılın en güçlü toplarını yapmayı başarmıştır. Bu durum XVI. Yüzyılda da devam etmiştir. Osmanlı Devleti'nin bu üstünlüğü karşısında Avrupalılar özellikle XVII. Yüzyıldan itibaren teknik alanda önemli ilerlemeler sağlayacak çalışmalar yapmışlardır. XVIII. Yüzyılda topçuluk eğitim ve teşkilatlanmasında önemli ilerlemeler sağlanmış, obüslerin önem kazanmasıyla ağır ve hantal topların yerine daha hareketli toplara imal edilmiştir.

Avrupa'nın XVII ve XVIII. Yüzyıllardaki topçuluk alanında sağladığı gelişmelere karşın, Osmanlı Devleti diğer alanlarında olduğu gibi topçuluk alanında da gerilemeye başladı. Rusya karşısında alınan yenilgilerden sonra Avrupa'da ki gelişmelerden yararlanma yoluna gidilmiştir.

XIX. Yüzyıl da Avrupa'da Alman endüstrisi çelik ve top yapımında büyük ilerlemeler sağlamış, Fransa, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri topçuluk alanında söz sahibi olmuşlardır. Buna karşılık Osmanlı Devleti ise, XVIII. Yüzyılda Baron de Toth gibi batılı mühendislerden yararlanarak topçuluk alanında ilerlemeye çalışmıştır. III. Mustafa, III. Selim ve II. Mahmut her türlü iç ve dış muhalefete rağmen askeri alanda ıslahatlar yapmaya çalışmıştır. Sürat Topçusunun kurulması, Humbaracı Teşkilatının ıslahı, Mühendishane-i Bahri Hümayun ve Mühendishane-i Berri Hümayun gibi çağdaş askeri kurumlar oluşturulmaya çalışılmıştır.

XX. yüzyılın başında patlak veren I. Dünya Savaşında Osmanlı Devleti, topçuluk alanında üstün teknolojiye sahip Almanlarla ittifak yaparak kaybettiği Trablusgarp ve Balkan topraklarını geri almayı hedeflemiş, Türk tarihinin kahramanlık destanlarından biri olan Çanakkale Cephesinde Alman yapımı toplarla düşman denize dökülmüştür.

Topçuluk alanında ki gelişmeler hala hızla devam etmekte, nükleer başlık ve atom atabilen toplar günümüzde topçuluğun geldiği noktayı bizlere göstermektedir.

IX. BÖLÜM**1926 TARİHLİ TOPÇU TA'LİMNÂMESİNİN
TRANSKRİPTİ**

Sıra Numarası — 4

TOPÇU TA'LİMNÂMESİ**16****(Muharebe Ta'lim ve Terbiyesi)****(Müsvedde Halinde)****1926****İstanbul ————— Askerî Matbââ***Türkiye Cumhuriyeti***Erkân-ı Harbiye-i Ümumiyye Riyaseti**

—

Tâlim ve Terbiye Dairesi*Ankara***2 – 5 – 1926**

1. Şube

Şube 455

Daire 2309

EMİRNÂME

Topçu ta'limnâmesinin 16ncı (muharebe talim ve terbiyesi) kısmı evvelki topçu muharebe talimnamesinin yerine geçmek ve orduda hemen tatbik edilmek üzere neşr olunmuştur. Evvelki topçu muharebe talimnamesi bunun neşriyle mülgâdır.

Topçunun kitle halinde istihdâmı kat'î ehemmiyete hâizdir. Bu sebeple hazari tatbikatlarda fırka topçusunun kolordu topçusuyla da takviyesi suretiyle fırka çerçevesi dâhilinde büyük topçu kitleleriyle ta'lim ve tatbikatlar yapılmasına ve topçu kumandanlarının, büyük topçu kitlelerinin sevk ve idaresini mükemmelen öğrenip yetişmiş olmalarına î'tinâ' olunmalıdır.

Topçu aynı zamanda piyadeye tefrik edildiği takdirde bütün piyade topçusunun vazifelerini de tamamıyla yapabilecek vechile yetişmiş olmalıdır.

Topçu bilhassa hava keşf ve tarassuduna karşı kendini güzelce gizlemeğe ve hava kuvvetleriyle muvaffakiyetle muharebeye her zaman muktedir bulunmalıdır.

Topçunun her nev'î fennî vasıtalarla ve bilhassa tayyâre tarassudundan tamamen istifade ederek iş görmeyi mükemmelen bilmesi lazım olduğu gibi aynı zamanda noksan vasıtalarla da âzami te'sir istihsâlina muktedir olmalıdır.

Kolordu, fırka ve mevki'-i müstahkem kumandanlıklarıyla ordu ve sınıf müfettişlikleri ve erkân-ı harbiye mektebi müdîriyeti bu tâ'limnamenin tatbikatında tecrübe ile mütehâsıl kanâatlere nazaran gördükleri noksanları ve lazım addettikleri tâdilâtı 1928 Mayısına kadar müdellel bir raporla erkân-ı harbiyye-i umûmiyyeye bildireceklerdir. Bu raporlarla topçu, piyade ve süvari liva ve alay kumandanlıklarının ve topçu tabur kumandanlıklarının ve fâideli görülecek batarya kumandanlıklarının ve sâir her sınıftan ümera ve zabitânının raporlarını da lef' eyleyeceklerdir.

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiyye Re'isi

Müşîr

Fevzi

Fihrist

Sahife

Talimnamede münderic bazı umumi ta'bîrât hakkında izahatlar.....	1
1.Topçunun istihdamı ve tesiri.....	10
2.İnkisâm, emir ve kumanda	15
3.Keşif ve emniyet.....	24
4. Yürüyüş	31
İctimâ'	31
Yürüyüşte suret hareket	32
Yürüyüş Kabiliyetleri	33
Yürüyüş Süresi	35
Kumandanların mevki'leri.....	37
5. Konak ve Ordugâh.....	38
6. Tesadüf muhârebesi	38
Tarassud ve Tarassud Yerleri.....	38
Muharebe İdare Yerleri	41
Ateş Mevzi'leri	41
Muhabere Vasıtaları ve İrtibat.....	45
Muhârebe İçin Yapılanma	50
7. Ta'kîb	59
8. Muhârebeyi Kesmek, Geri Gitmek	61
9. Mevzilere Karşı Taarruz.....	64
a. Hareket Harbinde Taarruz	64
b. Mevzii Harbinde Taarruz	67
Taarruz Hazırlıkları	68
Taarruzun İcrası	75
c. Daimi İstikamete Karşı Taarruz.....	82
10. Müdâfaa	83
a. Hareket Harbinde Müdâfaa	83
b. Mevzii Harbinde Müdâfaa.....	85
Düşman Taaruzuna Karşı Mevziinin İşgali ve İhsârı	

Müdâfaanın İcrası	94
c. Daimi Tahkimatın Müdâfaası	100
11. Hususi Hallerde Muhârebeler	101
Dağlık Arazide Muhârebe	101
12. Yakın Müdâfaa	107
13. Mevzii İnşâ'sı	108
14. Haritalar ve Plan Malzemeleri	109
15. Ateş İdaresi	113
Hedefler ve Bunlarla Muhârebe	116

Sayfa 1...

**Talimnamede Münderiç Bazı Umumi Tabirât
Hakkında İzahatlar**

1. Mevziiler

Her mevzii, düşmanın havadan ve yerden keşfine karşı, tabii vasitalardan istifade etmek ve sînâî vasıtalar kullanmak suretiyle mümkün olabilen raddeye kadar örtünmeli (gizlenmeli) ve mevcûd zamana göre inşaatı ilerütilerek ekmele edilmelidir. Bununla beraber tesir, daima tesettüre takdim eder.

Mevziiler ber-vech-i âti tefrik olunurlar:

1. Hazırlık Mevzii.

Henüz yürüyüş vaz'iyetinde bulunan(yükletilmiş) topçunun, zaman gayb itmeksizin hemen mevziye girecek surette muharebe meydanında hazır bulunduğu yerdir.

2. Ateş Mevzii.

Muharebede topların *atış vaz'iyetinde* konuldukları yerdir. Ateş mevziine : *setreye ve nişanın nev'ine göre* isim verilir.

Sayfa 2...

3. Mestur Mevzii .

Atış esnasında dahi düşmanın yerden tarassuduna karşı gizlenmiş bir ateş mevziidir.

Bu mevzii, sabit balonlara karşı imkânına göre mestur bulunmalıdır.

4. Açık Mevzii,

Düşmanın yer tarassudâtına ma'rûz, görerek nişan ahzına müsâid olan bir ateş mevziidir.

Tâ'biye Makasıdır; Nazaran;

5. Gözleme Mevzii .

Çok def'a yalnız muvakkat bir zaman için işgal edilen bir ateş mevziidir. Bu mevziide hedef, müsâid bir anda ateşle üzerine yüklenmek üzere, ateşe hazır bir vaz'iyette gözlenir.

6. Değişirme Mevzii.

Mevziideki bir bataryanın, ihtiyac halinde, işgal edeceği hazırlanmış ikinci bir ateş mevziidir.

7. Takviye Mevzii .

Mevziye yeni sokulacak bir batarya için hazırlanmış bir mevziidir.

Sayfa 3...

8. Sahte Mevzii.

Taklid toprak, toprak işleri, taze araba izleri, hedef atışı * ve daha diğer vasıtalarla yeni işgal edilmiş veya henüz meşgul olduğu hakkında aldatan bir ateş mevziidir.

2. Tarassud ve Tarassud Yerleri

9. Yer Tarassudu

* Sahte mevziiden top atışını temsil etmek üzere çıkarılacak ateş.

Hesabi bir takım hususi yardımcı vasıtalarla mürâcaat olunmadan, yerden, ağaçlardan, binalardan yapılan tarassuddur.

10. Mesaha Kit'ası Tarassudu.

Hedeflerin veya kendi atımlarımızın mesaha mevki'lerimizden tesbiti ve plana uygun olarak hususi yardımcı hesap vasıtalarıyla kıymetlendirilmesidir.

11. Hava Tarassudu.

Tayyârelerden veya sabit balonlardan yapılan tarassuddur.

12. Tarassud Yerleri.

Yerden tarassud için tertîb ve ihzâr edilmiş arazi noktaları veya yüksek noktalar veilhdır.

Sayfa 4...

13. Esas Tarassud Yeri.

Batarya (tabur) kumandanı veya vekili tarafından daimi suretde işgal edilmiş bulunan batarya(tabur) tarassud yeridir.

14. Yardımcı Tarassud Yeri.

Bir zabıt veya küçük zabıt ile lüzûmu kadar efrâd tarafından mahdûd bir muharebe maksadı için daimi veya muvakkaten tutulan ve batarya ve tabura ait bulunan diğer bir tarassud yeridir.

Yardımcı tarassud yerleri “ileri sürülmüş” veya “yan” tarassud yerleri olarak tertîb olunabilirler.

15. Yakın Tarassud Yeri.

Esas tarassud yeri uzak mesâfede bulunduğu takdirde bataryanın hemen tertib olunan ve daimi sûretde veya lüzûmu halinde işgal edilen tarassud yeridir, buradan bataryanın öne yakınına dövmek ve yakından bir taarruzu def' ve tard etmek için istifâde olunabilir. Çok defa “ emir yeri” (cüz' 11 b'ye mürâcaât) bu maksadla kullanılabilir.

3. Ateş Şekilleri ve İsti'mâlları

Topcunun ateş **nev'ileri** hakkında cüz 11' de tafsilat vardır. Ateş nev'ilerinin isti'malî, ateş süratinin tanzimi

Sayfa 5...

ve tahsis olunacak cebhanenin tertibi, tâ'biye vaz'iyetine tâbî'dir, sabit bir kaide altına alınamazlar. Ateş metalibâtını ve emir i'tasını kolaylaştırmak için muayyen ıstılahlı bazı ateş şekilleri vardır.

16. Tevkif Ateşi, düşmanın piyade hücumunu def' ve tard için en ilerindeki muharebe hattımızın önüne yapılan bir ateş himayesidir. Bu ateş şekli, ateş süratinden ve ateşin kısa bir zaman devamından tamamen istifade maksadını istihdaf(hedef tutma) eder. (kaideten bir ateş dalgası 2-3 dakikadır. Maa-hazâ ateşin müddet-i devamı ahvale göre emirle tanzim olunur)

Tevkif ateşi, tarassud yerlerinden veya tenvir(işıklandırma) işaretleri veyahud telsiz ve saire ile vuku bulan taleb üzerine yapılır. İleri hattımızdaki canlı muharebe gürültüsü de Tevfik ateşi açılmasına lüzûm gösterebilir. Bir ateş dalgası esnasında veya icrasından sonra tenvir işareti veilh tekrar edildiği takdirde, bu tevkif ateşi de yeniden yapılır.

Malzemenin aşırı derecede yıpranmış bulunması ve devamlı muharebe faaliyetinde topçu kumandanının veya yüksek makamların emri üzerine ateş sürati azaltılabilir.

17. İmha Ateşi, düşman piyadesinin hazırlanan hücumunu daha belirmeden akim bırakacağı bir ateştir. Bu sebeple düşman mevzii aksamına ve ya düşman

Sayfa 6...

piyadesinin taarruz için gerçekten hazırlandığı veya hazırlanması muhtemel yerlerin önüne tevcih olunur. Tarz icrası tevkif ateşinde olduğu gibidir, fakat dalgaların müddet-i devamı daha uzun ve ateş sürati daha azdır. Henüz irtibat mevcut olan mahallerde imha ateşi dalgasının müddet-i devamı veya atım adeti dahi ateş küşadı emriyle tayin olunabilir, mesela : “.....n garbındaki geçide 10 dakika imha ateşi !” bu gibi hallerde yani ateşin uzunca devamında ateş sürati, zaman zaman

abuklaştırmak ve tekrar ağırlaştırmak üzere, gayr-i muntazam bir surette de değiştirilir.

Tevkif ve imha ateşleri, mevzii harbinde kaideten, hareket harbinde de piyademiz muhtemelen uzun müddet tevkife mecbur olunduğu zaman, eğer dışman piyadesiyle muharebe temasında bulunuyor ise ve geceleyin ilerlememek kararlaştırılmış ise, karanlık basmadan evvel daima tanzim olunmalıdır. Bu gibi haller karşısında ilk vazife, kendi mıntıkamız önüne tevkif ateşi “ teknil cepheye tevkif ateşi” , ikinci vazife de imha ateşi tanzim etmektir. İmha ateşinin vaziyeti tevkif ateşininkinden daha az sabittir. Ekseriya her bataryaya kendi ateş mıntıkasında dahi tarassudâta ve haberlere nazaran derhal ateş altına alabileceği müteaddid imha ateşi sahaları isabet eder. Bütün bu sahalara atış tanzimi daima kabul ve lazım olmaz.

Sayfa 7 ...

Tevkif ve imha ateşleri kendi mıntıkamız ilerisine tanzim edilmiş ise, elde kâfi zaman ve cephaneye bulunduğu takdirde hareket harbinde ancak nadiren ve mevzii harbinde ekseriyetle en mühim mücavir mıntıkların ilerisine de ateş tanzim olunur.

Kendi mevziimizi vaktinden evvel ifşa etmemek ve cephaneyi tasarruf etmek için tevkif ve imha ateşini yalnız plana göre tanzim etmek yani esasâtın tesbitine ma'tûf ihzarı atışlardan ya büsbütün vazgeçmek ve ya hud yan inhirâflarını kontrol etmek üzere birkaç mermi atmakla iktifa eylemek faideli olabilir. İleri arazide postalarımız veya keşif kollarımız bulunduğu zamanlarda bunlara bir zarar îrâs etmemek için tevkif ve imha ateşinin daimi veya muvakkat olarak yalnız plana göre tanzimine de mecburiyet hâsil olabilir. Bunun için plan malzemesinin mümkün mertebe hatasız olması şart olur.

Tevkif ve imha ateşleri mermi atılarak tanzim edilmiş olsa bile, esasâtın müteakip atışın devam ve cereyanınca ale-d-devam hava tebdilâtına tevfiik edilmesi lazımdır. Hususi te'sirât ve hava te'sirâtı ma'lûm değilse, hiç olmazsa tahmin edilmelidir. Bilhassa tevkif ateşinin tanziminde, rüzgârın hali değişmemiş olsa bile, topların geceleyin gündüz kinden daha kısa attıkları unutulmamalıdır.

Sayfa 8 ...

18. Ta'ciz Ateşi, düşmanı aralık ve geri arazide mevziilerinde, ikametgâhlarında ve ordugâhlarında ta'ciz ve rahatsız etmelidir. Atışın gayr-i muayyen zamanlarda gayr-i muntazam suret de icrası muvaffakiyetin birinci şartıdır. Ateş sür'âti için hiçbir kaide zikr edilemez. Tevhîd edilmiş kısa ateş baskınları ekseriya münferid atımlarla münavebe(nöbetleşme) olunur.

19. Tahrîb Ateşi, düşman mevazi' iktâmına bataryalarına makineli tüfenklerine, bomba toplarına, karşı plana göre icra edilen ve ekseriya uzun müddet devam eden te'sir ateşidir. Çok defa geniş ve kudretli bir tahrîb ateşi piyademizin taarruzunu ihzar etmiş olunmalıdır.

Ateşin pürüzsüz devam ve cereyanını te'min için hedefler, zamanlar, cephanecinsi ve cephanesarfıyatı önceden te'min ve imkânına göre her top için yazı ile tespit olunmalıdır (atış talimnamesine mürâcaat).

Birçok saatler devam edecek atışta bir bataryanın bir saatde sarf edeceği atım adedi ber vech-i Âti a'zami erkama (rakam) tecavüz etmemelidir: Sahra topu 400, hafif lobus 300, ağır sahra obüsü 160, havan 100, 10.....lık top 100 atım.

Sayfa 9 ...

20. Ateş Baskınları, ta'ciz ateşi çerçevesi dâhilinde kullanılabilir, ehemmiyetli muharebe vaziyetlerinde (ani hedefler) istifadeye ve ya baskın taarruzlarını yapmaya yararlar. Bu ateş baskınları ekseriya muntazam atışları şeklinde yapılır.

Her ateş baskını, darbe halinde tevcih edilir. Tarassudla yapılan atışta ateş baskınının hitamı tarassuda ta'biidir. Plan atışında asıl ateş baskını bazı münferid atımların veya birkaç yeni ve daha küçük ateş baskınlarının tâkib etmesi maksada muvâfıktır.

21. Ateş silindiri, Taarruz eden piyadenin önünde adım adım ve ya sıçramalarla ilerleyip giden topçu ateşidir. Bu ateş, düşmanın muharebe faaliyetini köreltir ve mukabil darbelerine karşı uyanık bir ateş perdesi teşkil eder.

Sayfa 10...

1

Topçunun İstihdamı ve Tesiri

1- Topçu, kudretli darbesi ve azim ma'nevi te'siriyle muharebe meydanının hakimidir. Muharebe de topçunun vazifesi piyadeninkinden ne zamanen ve ne de mevkiien ayrılmaz.

2- Topçunun Vazifesi:

Taarruzda düşmanın mukavemetini kırmak, silah kardaşı olan piyadeye yol açmak ve onunla birlikte zaferi kazanmak, müdâfaada piyadeye sarsılmaz sebatı, muzafferane muvaffakiyetli bir mukabil taarruzu mümkün kılmak.

Burada doğru bir mevziiden doğru bir hedefe karşı tam vaktinde iyi bir atış mühimdir.

3- Topçunun Dahili “manevi” Tesiri,

Mermiyatın şiddet-i infilakıyla husule gelir. Tesir, yaralama, hakkının büyüklüğü ve tahsis ve isti'mal olunan cephanenin fazlalığı nispetinde yükselir. Ve ateşin zamanen ve mevkiien toplanması ile arttırılır. Topçu ateşinin te'siri düşmanın sınırlarını sarsabilir ve azim ve iradesini ve mukavemet kabiliyetini, netice-i kat'iyeyi yalnız başına

Sayfa 11 ...

elde edecek suretde, halel-dâr edebilir. ***Bunun için topçunun her istihdamında manevi te'sir daima nazar alınmalıdır.***

Topçunun harici(maddi) te'siri hedefin nev'ine ve vaz'ı ve tabiyesine, top ve mermi cinsine sıhhat-i isabetine, ve tahsis olunan cephanenin miktarına ta'biidir.

4- Topçunun Muharebede istihdamı, hakkında hareket ve mevzii harblerinde suret-i umumiyede aynı kavaid caridir, kat'i- mevzii harbinde daha esaslı ihzârât mümkün ve lazımdır.

5- Ancak Topların Kabiliyeti hakkında doğru hüküm vermesini bilen, topçu muharebesini muvaffakiyetle idare edebilir[†]. Orduda bu hususta esaslı bir bilginin tesisi lazımdır.

6- Münferid top nev'ilerinin mahal-i isti'malleri ber vech-i atidir :

Sayfa 12 ...

a. Hafif Topçunun Topları
Sahra Topunun mahal-i İsti'mali

Canlı, açıkta duran ve üstü kapanmamış olan her hedefe karşı, yüksek setrelere karşı, düşüş zaviyesinin kifayeti halinde üzerleri hafifçe örtülü hedeflere karşı dahi, sahra topunun hareket kabiliyeti, piyadenin hemen yanibaşında muharebesini, ateş sürati de mestur topçunun baskı altında tutulmasını, müteharrik hedeflerin ateş altına alınmasını ve tevkif, imha ateşleri icrâsını mümkün kılar. Bu, tankların imhasında en müessir bir silahtır.

Hafif Sahra Obüsü, aynen sahra topları vazifesini ifa etmekle beraber, bunun azami menzili ve ateş sürati sahra topuna nazaran daha azdır. Topçuya hemen setreler gerisinde ki hedeflere sığınaklara, meskûn yerlere ve yüksek ağaçlı ormanlar derunundaki kit'âta karşı, çapının büyüklüğü, düşüş zaviyesinin dikliği dolayısıyla, sahra topundan çok büyük bir tesir icrasına kabiliyetlidir.

Dağ Topu, dağ muharebâtı için parçalara ayrılır bir halde i'mâl edilmiştir. Takriben sahra topu çapındadır. Kabiliyeti biraz daha azdır.

Sayfa 13 ...

Tayyare Def'ine Mahsus Top, düşman hava sefinelerini ateş altına almak ve hava muharebesinde kendi tayyarelerimizin hakimiyetini temine yardım etmekle mükellefdir. Müstesna olarak kara muharebelerinde dahi tehlikeli ani hedeflere (mesela tanklara) karşı muharebede isti'mal olunabilir.

Küçük çaplı tayyare def'ine mahsus toplar, ateş süratlerinin yüksekliği ve parlak izli mermiyatının manevi tesiri sayesinde bilhassa alçak uçan tayyarelerin ve gece hücumlarının def'i ve tardında elverişlidirler.

[†] Kabiliyeti hakkında tafsilat almak için muhtelif sınıfların sevk ve muharebesine, atış talimnamesine, atış cetvellerine, muhtıralara ve sair hususi topçu talimname ve tarifnamelerine müracaat olunmalıdır.

Orta çaplı tayyare define mahsus toplar, basık olarak imal edilmiş olduklarından bargirle (beygir) koşulu olarak ileri mıntıkada ve otomobilli tayyâre define mahsus toplar, kabiliyet hareketlerinin ziyadeliği dolayısıyla, bilhassa hareket harbinde isti'mâle elverişlidirler.

Büyük çaplı tayyare define mahsus toplar, caddeler üzerinde süratle hareket edemezler ve saklanmaları da güçtür. Ateş süratleri azdır. Fakat atımlarının haylice büyük tesiri ve atış menzillerinin uzunluğu ateş süratinin azlığını ziyadesiyle telafi eder.

Demir yolu tayyare define mahsus toplar, demir şebekelerine bağlı, büyük çaplı ve büyük mesafeler süratle kabil-i nakledilirler.

Sayfa 14 ...

Piyade topları, sahra topu gibi aynı çapta ve fakat sahra topuna nazaran ateş irtifai daha az, hareket kabiliyeti daha ziyade ancak menzilleri dündür. Bunlar, piyade ağır eslihasının bir kısmını teşkil eder. Vazifeleri hakkında muhtelif sınıfların sevk ve muharebesi hakkındaki talimname &mür. 284

b. Ağır Topçunun Toplari

Ağır sahra obüsleri, münferid atımlarının kuva-i nüfûziyesi, tahrip ve paralanma tesiri itibariyle hafif obüslere faikdirler. Bu sebeple her türlü imha ve tahrip ateşlerinde bilhassa topçuya karşı muvaffakiyetle kullanılırlar. Bunlar maksada göre tevkif ateşini takviye etmek, onun boşluğunu doldurmak suretiyle kullanılırlar.

Havanlar, kuva-i nüfûziye ve paralanma tesirlerinin büyüklüğü dolayısıyla istinâd noktalarına, meskûn yerlere ve üzerleri kuvvetli örtülmüş bataryalara karşı muharebeye çok elverişlidirler. Tevkif ateşi için kullanılmazlar.

Orta ve Ağır Toplar, (29 ila 15 santimetrelik toplar dâhil) menzillerinin büyüklüğü, derinliğine olan te'sîrleri ve mermi parçalarının tesirleri dolayısıyla canlı hedefleri, caddeleri, şimendifer tesisatını, meskûn yerleri, ordugâhları, parkları, hatta büyük mesafelerde, ateş altına almaya ve uzaktan

Sayfa 15...

Yan ateşi icrasına elverişlidirler. Bu toplar, diğer topların ateş menzilleri haricinde bulunan bataryalara ve sabit balonlara karşı muharebede büyük bir kıymete haizdir.

Bu toplardan mâ-adâ dik ve yatık ateşli en ağır toplar dahi kullanılırlar.

En Ağır Dik Ateşli Toplar,(21 santimetreden yukarı) havan hedeflerine karşı çok büyük bir tesire haizdirler. Bu tesir, çapla gayr-i mütenasip olarak çok artar. Bu toplar esas itibariyle kuvvetli beton sakalı ve zırhlı hedeflere karşı muharebeye tahsis olunurlar.

En Ağır Yatık Ateşli Toplar,(15 santimetreden yukarı) en uzak mesafâta orta ve ağır topların tesirini ikmal ederler. Bu toplar cephanenin çok gerisindeki kıt'atın istirahatini ve gidip gelmesini, hazırlanmasını ve muharebe vesaiti naklini ta'ciz ederler.

2. İnkisâm ve Emir ve Kumanda

b. İnkisam

7- Topçunun muayyen bir kısmı kaideten piyade ve süvari fırkaları (‡) nizam harbine dâhildir.

Sayfa 16 ...

En ağır hususi toplar, kaideten kolordu veya ordu kumandanlıklarının doğrudan doğruya emirleri altında bulunurlar.

Bir fırka topçusu lüzumuna göre kolordu, ordu ve ya diğer fırkalar ve ordular grubuna merbut topçu ile takviye olunabilirler. Fırka topçusunun aksamından bir hususi muharebe grubu veya topçu ihtiyatı tertibi, grup (kolordu) kumandanının arzusuna muhavvildir.

8- Büyücek teşebbüslerde, bilhassa mevzii harbinde, ateşin idaresi için topçunun emrine hatta orta ve ağır bomba topları verilebilirler.

9- Bir fırkanın topçusu, fırka topçusu ile piyade topu bataryalarından(10. Maddeye müracaat mürakkebdir) §

10- Piyade topu bataryaları, kaideten topçu emrinde değil, mevki'en ve şahsen sıkıca merbut bulunarak birlikte muharebe ettikleri piyade emrinde bulunurlar.

‡ Burada beyan edilecek kavaid süvari fırkalarının topçusu hakkında da aynen caridir. Daha fazla tafsilat için süvari talimnamesine müracaat.

§ 6. Maddeye müracaat ediniz.

11- *Bütün Fırka Topçusu, Fırka Topçusu Kumandanının Emrinde Bulunur.*

Daha küçük müstakil ve muhtelit (karışık)cüz'î-tâmlarda en kademeli topçu zabiti(subay) “topçu kumandanı”dır.

Sayfa 17...

12- Fırka topçusu alay garplerine “ gruplara” ve tabur gruplarına “küçük gruplara” inkısam eder. Grub ve küçük grublar dâhilinde hafif ve ağır topçunun mezcî hareket harbinde nadiren, mevzii harbinde çok defa vakıadır.

13- Kâfi derece kuvvetli bir fırka topçusu **yakın ve uzak muharebe topçusu** olarak ayrılırlar. Bu tarz taksim mevzii harbinde kaidelerine tevfikten hareket harbinde ta’biye vaziyetine ve araziye nazaran vaki’ olur.

14- Yakın Muharebe Topçusu (hareket harbinde çoğu hafif topçu) usulen piyadenin inkısamına uygun bir şekilde tertib ve taksim olunur. Bu topçunun vezâifi ber vech-i Âtidir(aşağıda olduğu gibi). :

Piyadeyi taarruz için yapılmakta himaye etmek, bade piyadeye en çok engel olan düşman aksamıyla yani her şeyden evvel makineli tüfenklere karşı muharebe etmek, hücumu ihzar etmek ve hücumu refakat etmek, hücum esnasında ve hücumdan sonra kazanılan arazide piyadeyi ateşiyle himaye etmek, mıntıkanın derinliklerinde piyadenin yarma muharebesini kolaylaştırmak, müdafaada düşmanın taarruz tesisatını tahrip etmek, hazırlık mevziini dövmek, kendi piyadesini Tevfik ateşiyle himaye etmek, düşman taarruzunu en geç olarak esas mukavemet hattı önünde kırmak ve mevzice giren düşmana karşı yapılan mukabil taarruza yardım etmek,

Sayfa 18 ...

15- Uzak Muharebe Topçusu, düşman topçusunun faaliyetini felce uğratmak düşman harekâtını vesâir değerli hedefleri uzak mesâfâta ateş altına almak ile mükelleftir. Hareket harbinde ekseriya her iki vazife de aynı gruba tevcih eder. Mevzii harbinin büyük muharebesinde uzak muharebe topçuları hususi gruplara taksim olunurlar (tafsilat için &135 ve 172’ye müracaat).

Yakın muharebe grubunun bataryaları: uzak hedefleri ateş altına almak için ileri celp edilebilirler. Ve bunun aksi de daima faidelidir, Fakat her muharebe vaziyetinde (derinliğine müretteb def’ ve tard tertibatında ve ila...) mümkün değildir.

16- Hususi teşebbüsât için muhtelif grupların, hatta muhtelif firkaların bataryaları bir kumanda altında cem olunabilirler.

17- Uzak muharebe topçusu, daimi surette topçu kumandanının emrinde kalırlar.

Topçunun bir kısmının, doğrudan doğruya piyade kumandanı emrine vermeksizin ve büyük topçu cüz'-i tâmindan ayrılmaksızın muin(yardımcı) muayyen piyade cüz'-i tâmlarından sıkıca kesb-i irtibat etmesi ekseriya lüzumlu olabilir. Bu gibi hallerde, piyadeye derhal yardım edebilmesi için münferid piyade cüz'-i tâmlarıyla daimi surette irtibatta bulunacak olan yakın muharebe topçusunun kısımlarını tayin etmek şayan-ı tavsiyedir.

Sayfa 19...

Mamafih bu bataryalar, doğrudan doğruya topçu kumandanının tamamen emri altında bulunurlar, piyadenin re'sen bu bataryalardan talep edeceği her ateş faaliyetini topçu kumandanına bildirmeye mecburdurlar. Bu tarz hareket mevzii harbinde kaidedir.

18- Yakın muharebe topçusu kısmının doğrudan doğruya münferid piyade cüz'-i tâm kumandanları emrine verilmesi icap edip etmeyeceği meselesi her iki silâhın müttehiden(birlikte, beraber olarak) icray-ı tesiri noktay-ı nazardan fevkalade mühimdir. Bu sebeple tam vaktinde ve dikkat ve ihtimâmla edilmeye değer. Bazı vaziyetlerde bu iki sınıfın müttehiden icray-ı tesiri, ancak yakın muharebe topçusundan bir kısmının erkence doğrudan doğruya piyade kumandanlıklarının emri altına verilmesiyle temin edilmiş olur. Bu husustaki kat'i nokta-i nazar sınıfların sevk ve muharebesi talimnamesinin 265 ve mütebaki(geri kalan, artan)maddelerinde mezkûrdur.

Eğer bilahare bütün topçunun tesirini netice-i kat'iyye mahallinde toplamak lüzumu hasıl olur ise, topçu kumandanı, kıt'a kumandanına bu bataryaların dahi tekrar kendi emrine verilmesini teklif eder. Bunun için doğrudan doğruya piyade emrine verilen yakın muharebe bataryaları topçu kumandanı ile daimi irtibatlarını muhafaza ederler.

c. Emir ve Kumanda

19- En ağır bataryalar, ordunun usulen uzak muharebe grupları halinde tevhid olunurlar.

Sayfa 20...

20- Ordu kumandanlığı, grup (kolordu) kumandanlığına muharebe vazifelerini i'ta' (verme), mücavir grupların müttehiden tesirlerini tanzim, kuvvet ve mühimmatın suret-i taksimini emretmek suretiyle topçuluk nokta-i nazarından muharebenin sevk ve idaresine müesser olur. Büyük mikyasta taarruz ve def' ve tard muhârebâtında kaideten orduya büyücek bir topçu erkânı rabt ve ilhak olunmalıdır. Topçu erkânı, erkân-ı harbiye ile tesis-i irtibat ederek topçunun celp ve taksimi, mücavir mıntıklar topçusunun müttehiden icra-ı tesiri, ateşin taksim ve idaresi ve cephanenin kemali hususunda bütün tedâbir-i ittihaz çalışır.

Emirler, topçu sınıfı makamâtına doğrudan doğruya değil, asıl kumanda makamı vasıtasıyla verilirler.

21- Müteaddid fırkaların müttehiden icra-ı faaliyeti halinde grup kumandanı topçunun da müttehiden icra-ı tesiri ve cephane tahsis ve i'ta' emrini tanzim eder.

İcabı halinde, grup topçusu aksami ile ve hatta ahval-i istisnâiyede diğer fırkaların topçu cüz'-i tâmları ile bir fırkayı takviye eder. Veya topçunun bir kısmını emri altında bulundurur. Bazen fırka topçularının tarz-ı istihdâmlarını ve ateş faaliyetlerini ve mücavir fırka topçularının mütekabil muâvenetlerini teferruâta varıncaya kadar emir ve talimat i'ta'sı ile tertib ve tanzim eder.

Muharebe faaliyetinin şiddetlendiği zamanlarda grup kumandanlıkları emrine dahi takviye edilmiş topçu erkânı tahsis ve ilhak edilir.

Sayfa 21...

22- Grup (kolordu) kumandanlıklarında münasip surette tertip edilmiş bir erkânla birlikte büyük rütbeli birer topçu zabiti bulunur. Bu zabitlerin mesaisini mensup oldukları kumandanlıklar tanzim eder. Bunlar, kaideten erkân-ı harbiye ile temasa gelerek nizam-ı harp mücebince fırkalara ait bulunmayan topçulara, emri altındaki cüz-i tamların topçuluk nokta-i nazarından keşf ve muharebe vezâifiyle, bilhassa düşman topçusu ile vesair uzak hedeflere muharebe ile mücavir kıt'atın topçuluk

nokta-i nazarından müttehidten icra-ı mesaisiyle, topçu tarassud vesaiti ve malzemesinin te'miniyle cephaneye ikmalıyla ve topçu haritalarına müteâllik umur ile iştilal ederler. Kumandanın emriyle topçuluğa müteallik olarak verilen vazifelerin infazını takip ederler. Bunlar mahallinde malumat vermeye selahiyetdâr iseler de emir vermek selâhiyetine haiz değildirler.

23- Fırka kumandanı mevzie girecek ve kendi emrinde kalacak topçu kuvvetlerini tayin ve emreder.

Fırka kumandanı, kararını verirken, piyadeye tevcih eden, vazifenin ifası sırasında topçunun en iyi olarak nerede ve ne surette yardım edebileceği hakkında tenvir etmiş olmalıdır. Fırka kumandanı, ekseriya buna nazaran piyade kuvvetlerini taksim, istihdam ve bunlara vazife ita' etmelidir. Fırka kumandanının, emir vermezden evvel, her an için değişen vezâiyete muin tedbirlerle karşılayabilmek üzere, lüzumlu mülahazalarını bildirmek

Sayfa 22...

mecburiyetinde bulunan topçu kumandanını dinlemesi ve bunları nazar-ı dikkate alması muvafik olur. Kıt'at ve topçu kumandanları arasında daimi olarak teât-i efkâr(fikir verme) olunmalıdır. Kıt'a kumandanı topçu kumandanını vazifeler ve maksatlar hakkında ale-d- devâm tenvir eder, diğer taraftan topçu kumandanından topçuluk nokta-i nazarından yapılan keşf ve faaliyet netâici hakkında malumat alır.

24- Emrinde topçu bulunan ve müstakillen istihdam edilen küçük cüz'i-tâm kumandanlıklarının vazifesi, fırka kumandanının vazifesinin aynıdır.

25- Fırka topçu kumandanı, topçunun istihdamı hakkında fırka kumandanına tekliâtta bulunur.

Topçu kumandanı, fırka kumandanının maksat ve talimatına göre arazi ve hedef keşfinin topçu vasıtasıyla müttehidten yapılmasını, topçunun hususi tarassud vasıtalarının istihdamını, topçunun mevzie sokulmasını ve ateş faaliyetini ve diğer sınıflarla tevhi'd-i mesaisini ve mücavir kıt'atın mütekabil yardımlarını tanzim ve bu işlerin icrasına nezaret eder. Topçu kumandanı kendi müşâhedâtıyla ve ya kendi keşf vasıtalarından, emrinde ki kıt'attan, diğer sınıflardan ve ma fevk (üst) kumanda makamlarından gelen haberlerle düşmanın ve kendi fırkası kıt'atının hal ve vaziyeti hakkında malumat edinir.

Sayfa 23...

Topçu kumandanı emrindeki kıt'atıyla kâfi derecede merbut olmaya, bu kıt'atın birbiriyle, irtibatına ve topçuluk nokta-i nazarından hususi irtibatlar tesisine ihtimam eder.

Mevzi harbinde topçu kumandanı terettüb eden vazifeleri hal için bir topçu muharebe planı tertib eder. Ve vaziyeti evvelden kestirmek suretiyle topçudan taarruz mahiyetinde istifadeyi te'minde bizzat müesser olur.

Topçu kumandanı, muharebe vezâifini gruplara taksim ve icraata nezaret eder.

Topçu kumandanı, kumandana topçunun faaliyeti hakkında mütemadiyen malumat verir.

Topçu kumandanı, ileriye cephe sevkini, malzeme ikmâlini ve emri altındaki cüz'i-tâmların umumi ihtiyaçlarını temine çalışır. (muhtelif sınıfların birlikte sevk ve muharebesi talimnamesi&265, 266, 385 ve 386)

26- Diğer topçu kumandanları fırka topçu kumandanının talimatına nazaran mevzie girmeyi, ateş faaliyetini, cephanenin ikmalini, vesaireyi kendi emri ve kumada sahalarında tanzim ederler.

Hareket harbinde emirlerin ve raporların serfian ulaştırılmasını temin için her rütbedeki topçu kumandanları, en yakın mâ fevk ve mâ dúnlarına mevkilerini bildirmelidirler.

Sayfa 24...

2. Keşf ve Emniyet

a) Keşf

27- Topçuya ait keşf, topçumuzun muharebe vezâifinin ifası için kuvvetlerinin taksiminde düşmanın ehemmiyeti haiz olan bütün ahvâl ve harekâtını şamildir. Yürüyüş, muharebe ve hedef keşifleri bir arada ve müteakiben cereyan eder.

28- Topçuluk nokta-i nazarından keşf ve hedef keşfi hareket harbinde vakit ve zamanıyla ve plana uygun olarak başlamalıdır; çünkü veka'in yekdiğerini süratle veli etmesi hesabıyla kâfi malumat elde edileceğine itimâd ve intizar olunamaz. Bu vezâif için hava tarassud filolarının topçu kademeleri ve tarassud kıt'aları topçu kumandanı emrine verilir. Burada ilk esasları ekseriya umumi keşfe me'mur edilen tayyâreler verilir.

Topçu tayyârelerine yanlara ve derinliklerine doğru tehdid edilmiş hususi keşf sahaları verilir.

29- Bundan başka topçu kumandanı bir amir(kaideten birer zabıt) ile birkaç atlıdan mürekkebe **bir topçu keşf kolunu** ileriye gönderebilir.

Bu keşf kolları düşmanın mevcudiyetine veya ileri hareketine haiz olan muayyen haberler ve ya alametler bir muharebeyi eyyid Ve intizar ettiriyorsa ancak o zaman çıkarılırlar.

Sayfa 25...

Kıt'a kumandanı tarafından emredilen uzak keşif netâicine göre bu keşif kollarına ve vazıh vazifeler verilmeli ve vakit dâhilinde keşif yapacakları mıntıkların yan hudutları sıhhatle tayin edilmelidir.

Keşif kollarının esas vazifesi, yolları, tarassuda taalluk eden hususâtı ve topçunun açılmasına yarayan sair esasları keşif etmektir. Keşif kolları, ekser hallerde kendilerini gönderen kumandana evvelce sözleşilmiş bir noktada intizar ederler. Düşmana ait olup vazifeleri haricinde kalan mühim müşâhedeleri dahi icbar ederler ve bunu yakınındaki piyadeye bildirirler.

Keşif kolları kumandanlarına umumi keşif vezaifi tahmil edilmek suretiyle bunların hususi vazifelerinden uzaklaştırılmaları caiz değildir.

Her an yeniden zabıt ve emir atlısı gönderilmesi lazım gelebileceğinden ve bu hal, kıt'anın icra-i kudretini zaafa uğratacağından bu hususta idareli davranmak lazım gelir.

30- Hedef keşfi için en mühim vasıta, *topçu mesaha(ölçme) kıt'alarıdır*. Bu kıt'aların kıymetlendirme merkezi topçu kumandanı yakınında tertip edilmelidir.

Mesaha noktaları yalnız fırka mıntıkası dâhilinde tesis edilmezler. Bunlar komşu mıntıklarda da tesis olunabilirler.

31- Hareket harbinde, bir arazi mesaha kıt'ası gelip müsellesat(trigonometri) fennine tevfikeyen doğru bir mesaha-i ameliyesi yapıncaya kadar,

Sayfa 26...

topcu mesaha noktalarını erken başlatmak için, bu noktalar diğer hususi bir mesaha usulüne tespit olunabilirler. Bu ameliye haritadan ve müsellesat fennine tevfikeyen tespit olunacak noktalardan ayrı, mamafih kıt'atın ilk ihtiyaçlarına kâfi olan ve mesaha fenni nokta-i nazardan keşfi ve keşif edilen hedeflerin ateş altına alınmasını mümkün kılan, muvakkat bir nirengi şebekesine(haritasını çıkarmak üzere bir sahayı üçgenlere bölme işi) esas teşkil eder.

32- Gayr-i müsaid tarassud vaziyetlerinde mesaha usulü, balon vasıtasıyla yapılacak kestirme ameliyatı usulüyle itmam olunur. Bu maksatla sabit balonalar yüksek bir mesaha mevki gibi istimal olunurlar.

33- Arazi mesaha kıt'alarının istihdamları eldeki zamana tabidir.

34- Hedef keşfi için havadan tarassud, zeminden tarassuda nazaran daha hasletli olup fotoğraf üzerinde düşmanın ve düşman tarafındaki arazinin bütün aksamı hakkında tam malumat verebileceğinden hedef keşfini mühim surette ikmal eder. Havadan tarassud, bilhassa düşman topçu mevziinin, en ileri piyade hatlarının ve çukurlarla meskün yerler içerisinde ve tepeler gerisindeki mühim hedeflerin keşfi hususunda ehemmiyetlidir. Hareket harbinde, havadan alınan fotoğrafların usulüne tefviken işlenmeleri çok zaman kaybettirir. Bu sebeple, fotoğraf keşfinde tespit edilen mühim hususâtın fotoğrafın ihzârından evvel

Sayfa 27...

bildirilmeleri ve ekseriyetle bizzat rasat tarafından ihbâr olunmaları lazımdır.

35- Direkli dürbün ve istikamet dinleyen alanda hedef keşfi için yeni vasıtaldandır.

36- En çetin hedefleri, mesela tercihen düşman topçusunu ateş altına almak vazifesini deruhte eden cüz'i- Tamlara erkenden hedef keşfine yarayacak en iyi vesait verilmiş bulunmalıdır.

37- Hedef keşfi için havadan tarassud, mevzii harbinde çok daha büyük bir kıymete haizdir. Çünkü mevzii harbindeki hedeflerin yerden görülüp tanınmaları müşkül olduğu gibi esasen bu hedefler sabittirler. Kezalik mevzii harbinde elde kâfi derecede uzunca bir zaman bulunması havadan keşf tertibat ve tetkikatına imkân bırakır.

38- Bununla beraber mevzii harbinde dahi, *yerden tarassud* topçusunun hedef keşfi için başlı başına bir ehemmiyete haizdir. Zira yer tarassudu mütemediyen icra edildiği halde hava tarassudu ancak daha kısa bir zamana münhasır kalır. Düşmanın daha büyük dikkat ve itina ile nazardan saklandığı mevzii harbinde hedef keşfi için yerden tarassud, hareket harbindekine nisbetle yalnız başına maksadı daha az temin eder. Mevzi harbinde yer tarassudlarının heyet-i umumiyesinden veya ayrı ayrı her birinden, hareket muharebesine nazaran daha iyi istifade mümkün olur; çünkü mevzii

Sayfa 28...

harbinde hal ve vaziyetin uzunca müddet aynı şekilde kalması, tarassudun müttehîd bir plana tevfikeyen tanzim ve icrasına ve telefon şebekesinin vesair muhabere vasıtalarının tamam-i tesisine müsaade eder. Kezalik mücavir mıntikalardan araziye güzelce tevcihe nazar-ı temin eden tarassud yerleri de elde etmek daha kolaydır.

39- İleri sürülmüş tarassud yerleri, mevzii harbinde düşman mevziilerinin teferruatını yakından keşfe yararlar. Bundan başka orada mutarassıdın bulunması, piyadenin itimadını takviye ve en ilerideki aksamın arzu-ı mahsuslarının yerine getirilmesini mümkün kılar. Mamafih şiddetli top ateşlerinde irtibatın kesileceği ve bu yüzden tarassud yerlerinin faaliyetten kalacağı dahil-i hesap edilmelidir.

40- Sükûnetli cephelerde topçu, hava sefinelerinin görünmesi üzerine ateş keserek düşmanın hedef keşfini güçleştirebilir. Daimi surette yükselmiş bulunan sabit balonlar, ateş faaliyetinde çok defa nazar-ı dikkate alınmaz.

İşgal edilmiş batarya mevziilerini **sahte mevziilerden** tefrik müşküldür. Topçu faaliyeti az olduğu bir sırada mermi infilakı ağız alevini vakit ve zamanıyla doğru takip etmemesi ile sahte mevzii şüpheden azade olarak meydana çıkar.

Sayfa 29...

Asri tarassud vasıtalarıyla mücehhez bir topçu, topçu mevziilerini keşif için, ekseriya piyade mevziilerinin aksamını bombarduman etmek suretiyle düşman topçu ateşini meydana çıkarmaya çalışır.

41- Topçuluk nokta-ı nazarından hedef keşfi, daima piyadenin keşfi ile ikmal edilmelidir. Bilhassa mevzii harbinde plana tevfikeyen yapılan keşif tertibatı ile iyi neticeler elde edilir. Topçu bu keşif netâicine vakıf olmadan kendi vazifesini tamamen ifa edemez. Piyade, kaideten düşman piyade mevâizindeki tebdilâtı (inşaat istihkâmıyla, dinleyici postaları, mev'an-i fer'iyeyi(manı), bomba topları ve makineli tüfek mevzilerini, tarassud yerlerini, değiştirmeleri ve sair harekâtı,...ilaahir..haber verebilmelidir. Piyade ile doğrudan doğruya topçu arasında daimi olarak haberlerin teatisi mühimdir.

b. Emniyet

42. Topcunun ateş mevziini, ilerisinde muharebe eden piyade temin eder. Mevziide bulunan topçu ileri araziye yakın mesafâta kadar müessir bir surette ateş altına alabilirse, kendisini ateşle muhafaza eder. Aksi takdirde kendini yakından müdafaa için(196'ya mür) tertibat alır. Bazı kere piyade vasıtasıyla hususi emniyet tertibatı dahi lüzûmlu olabilir.

Sayfa 30...

Baskınlara karşı bilhassa emniyete alınmamış bir cenahı muhafaza için, topçunun bizzat müteyakkız bulunması mecburdur. Her bir cenah bataryası, hiçbir şeyi beklemeksizin cenahın emniyetini istihsale çalışır.

Batarya mevziilerimizin tayyârelere karşı muhafazasını, evvel-i emirde, topçu kumandanlığınca bu vazifede de uygun olarak istihdam edilecek olan, tâyyare bataryaları deruhte ederler.

Alçaktan uçan tayyârelere karşı bataryalar, yanlarında bulundurdukları makineli tüfeklerini, müessir bir def ve tard silahı olarak isti'mal ederler. Makineli tüfeklerin isti'mali hakkında (196 fıkra 2) ye müracaat.

43. Konakların emniyeti için, îcâb ederse, harici postalara münferit toplar tahsis ve ilhak olunabilir. Bu toplar mevâk-i meskûneye giden caddelerden icap edenlerine hakim olabilecek bir surette tabii olunur. Gece ateşi için ve ani olarak zuhur edecek muharebe arabalarını ateş altına almak için hazırlık yapılmalıdır.

Ahalinin vaziyeti dâi-i şübhe (şüphe uyandıracak şey)ise dahili postalara tek toplar verilmesi şayan-ı tavsiye olabilir. Tayyâre def'ine mahsus toplar asker ikame olunan meskûn mevkilere tevzii edilmek suretiyle hava müdafaası tertip olunur.

Sayfa 31...

s44. İleri karakol, hizmetinde, bilhassa bir düşman taarruzu bekleniyorsa, ileri karakollara kaideten topçu ilhak olunur. Bu topçunu tamamıyla veya kısmen mevziide ateşe hazır bulunması veyahud ileri karakol ihtiyatı nezdinde derhal top başına yapabilecek vech ile yaklaşma yollarını ateş altına almak için ileri karakol

bölüklerine ekseriya tek toplar verilmesi maksada muvâfıktır. İleri karakollara tayyâre defîne mahsus topta verilebilir.

4. Yürüyüş

a. icti'ma

45. Topçunun yürüyüş için içtima'ında, ta'biye vaziyeti ile arazi icabâtından başka, bilhassa havadan keşfe karşı saklanması esastır.

Büyücek topçu cüz'i-tamlar, içtimada tayyâre defîne mahsus toplar tarafından muhafaza olunurlar. tayyâre defîne mahsus toplar yoksa, bunların yerini diğer elverişli toplar ve makineli tüfekler tutarlar.

İçtima maksada muvâfık olarak arazi üzerinde kolayca saklanabilen küçük gruplar halinde yapılır. Büyücek gruplar halinde içtimadan içtinap olunmalıdır. Caddenin üzerinde veya hud

Sayfa 32...

caddenin hemen yanında tek kol şeklinde içtima ekseriya müreccahtır(tercih edilen). Bir tayyâre taarruzu tehlikesi olduğu zaman arabacılar ile numara neferleri binerler.

b. Yürüyüşte Sûret-i Hareket

46. Herkesin ferahlanmak için kendiliğinden kıyafetini bozması memnudur. Mesela yakanın açılması gibi lazım olan kolaylıklar tam vaktinde emir edilmelidir.

Yürüyüşte "rahat!" kumandası verilince konuşmak, şarkı söylemek, sigara içmek, caizdir. Ayrıca bir emir verilmedikçe resmi ta'zim yapılmaz.

Kıt'a, caddenin kendisince en iyi olan tarafında müttehiden yürür. Muhtelif cüz'i- tamlarda piyade, yolun elverişli olan tarafından yürür.

Müstesna olarak caddenin her iki tarafına taksim olunarak yürünüyorsa, topçunun aksamı kendilerine daha müsaid olan taraftan müttehiden giderler.

Herhalde caddenin bir kısmı atlıların, velospidlilerin ve otomobillerin gidip gelmeleri için serbest bırakılmalıdır.

Bataryaların ileriye icabında, çatışmalara meydan verilmemek için bunların yolun hangi tarafından geçeceği emir olunur. Dar yollarda yürüyüş kolunun yolun bir tarafına iyice yaklaşması

Sayfa 33...

sûretiyle yol üzerinde serbest bir kısım temin olunur. Yürüyüş kollarının çatışmalarından içtinap imkânsız ise, topçu, piyadeye aralıklarından koşup geçmesi için fırsat vermelidir.

Münferit bataryalar veya taburlar yürüyüş kolundan dışarıya çıkarılacaklarsa, bu batarya ve taburları takip eden cüz'i- tamın bunları yanlışlıkla takip etmeyerek doğru yolunda devam edebilmesi için mezkûr cüz'i- tam kumandanlığına muktezâ-ı emr vakit ve zamanında verilmelidir.

Yürüyüş kolunu uzatmamak için, parçalar mesafelerini muhafaza etmelidirler. Yürüyüş derinliğinde husûle gelecek ufak tefek değişiklikler cüz'i- tamlar arasındaki mesafelerle giderilirler. Bir bataryadan sonra tutulacak mesafe 15 ve bir taburdan sonraki mesafe 40 adımdır.

47. Uzun tevkifler ve ya molalar için içtima bahsindeki nokta-i nazar aynen caridir. Su, gölge, rüzgâr ve yağmur dolayısıyla bazı inhıraflar(sapma) vaki olabilir.

c. Yürüyüş Kabiliyetleri

48. Muhtelif topların istihdamları yalnız atış kabiliyetlerine değil, aynı zamanda, **yürüyüş kabiliyetlerine de ta'bidir.**

Hafif topçu, yolların haricinde dahi iyi bir zemin üzerinde uzun bir mesafeyi sür'atle ile kat'edebilir. Bu topçu dağlık

Sayfa 34...

Arazi haricinde hemen her yerde hatta çetin arazide doğrudan doğruya piyadeyi takip edecek vaziyettedir.

Uzun müddet dörtnal ile hareket ancak suret-, umumiyyede **süvari topçusu** kabiliyetlidir. Hafif topçunun koşulu (at veya esterle(katır))bataryaları dahi iyi zamanda nisbeten kısa mesafeleri dörtnal ile kat'edebilirler.

Atların hali, dört nal hareketinin büsbütün menfi' mecburi kılabilir. Herhalde seri' yürüyüş nev'îleri (sür'atli ve dört nal) tab'iyeye vaziyetinin talep ettiği yerlerde isti'mal olunur.

Ağır toplar, yollar haricinde suret-i umumiyyede ancak adetâ ile hareket edebilir. Mamafih müsait zemin üzerinde ağır sahra obüsünün sıkletinden daha fazla sıklete malik bulunmayan ağır top bataryaları da süratle hareket edebilirler.

Motorla cer'(çekme) olunan bataryalar ve toplar, sağlam zemin üzerinde büyük bir süratle yürüyüşe kabiliyetlidirler. Sahra topu çapındaki motorlu bataryalar bu gibi yerlerde saatte 20 kilometrelik bir süratle hareket edebilirler. Nispeten büyük yürüyüşlerde vasati sürat olarak saatte 15 kilometre hesap edilebilir. Yükletilmiş veya cer' vaziyetindeki **dağ topçusu** ancak adeta ile ve piyade ile bir kararda yürüyebilir.

Sayfa 35...

d.Yürüyüş Sırası

49. düşmanla hemen temas ma'mul ise muhtelif nev'ide ki topların yürüyüş sırası tâ'biye vaziyetine tabiidir. (harp yürüyüşü) ahval-i sairede kıt'atın korunması aynı zamanda esastır. (seyahat yürüyüşü)

Harp yürüyüşleri için şu kaideler caridir:

Uzunca topçu kollarında yanlardan bir tehlike varsa ve tayyâre tehlikesi melhuz(düşünülebilen, mülâhaza edilen) ise veya kapalı arazide topçu kolları arasına piyade kısımları sokulur.

Motorlu toplar için,daimi surette az bir sür'atle yürümek güçtür. Bu sebeple bu toplar ancak muvakkat bir zaman ve kısa mesafeler için piyade ve koşulu topçu yürüyüş kollarının arasına tertip edilmeli ve sair zamanlarda ayrı yollardan yürütülmeli yahut sıçramalarla geriden celp edilmelidirler. Bu toplar derhal ileriye sevk edilmek üzere kumandanın eli altında ihtiyat olarak da kalabilir.

Ağır toplar usulen hafif topçuyu takip ederler. Şayet derhal bir vazife almaları melhuz ise, kısm-ı küllideki hafif topçunun arasında veya önünde ve ahvale nazaran öncü de ve ya artçıda dahi bulunabilirler.

Sayfa 36...

tayyâre def'ine mahsus toplar için atıyyede ki kaideler caridir: bunlar doğrudan doğruya topçu kumandanının emrine verilirler. Ve kademe kademe sıçramalarla yürüyüş caddesinin bazen bir yanında, bazen diğer yanında bulunarak yürüyüş kolunun bütün aksamını düşmanın bir hava taarruzundan muhafaza edebilecek surette, mevziiden mevziye ilerlerler.

Tayyâre def'ine mahsus projektör bataryaları, gündüz yürüyüşlerinde kısm-ı küllinin gerisine alınabilirler.

Küçük çaplı tayyâre def'ine mahsus topların (rovelver topları) Sûret-i umumiyede balonlara ve tayyâre istasyonlarına verilmesi kaidedir.

50. Öncü emrine taburlar(bataryalar) verilmiş ise, bu alay(tabur) cüz'i- tamının ayrılmasını intâc eder. Bu halde alayın (taburun) müttehiden sevk ve idaresi için kumandanının da aynı vech ile öncüde bulunması maksada muvafık olabilir.

51. Topçunun yayılması için hazırlık (tarassud ve irtibat tertibat ve te'sisâtı, yaklaşma yollarının ve mevziilerin keşfi) zaman sarfına mucib olduğundan, tabur cüz'i- tamı dâhilindeki muhabere kademeleri toplu olarak taburun başında yürütülebileceği gibi, bu muhabere kademelerinin derhal istihdamları lüzumu kestiriliyorsa, büyücek cüz'i- tamlarda müstesna

Sayfa 37...

olarak tabur toplu bir halde daha ileriye de alınabilirler. Kısm-ı küllideki topçunun muhabere kademelerinin önce celbi icap etmez.

52. Ekseriya bir topçu mesaha kıt'ası her türlü ihtimale karşı derhal ifa-ı vazifeye başlayabilmek için kendine lazım gelen zamanı kazanmak üzere öncünün nihayetinde yürür.

53. Sair keşf anasırı-Balon kıt'ası, havanın ahvalini mesaha eden kıt'a, arazi mesaha kıt'ası topoğraf heyeti- ekseriya kısm-ı küllide bulunurlar.

54. İkinci cephane kararları ve bundan sonra muharebe ağırlığı, toplu olarak ve batarya batarya sırasıyla taburun nihayetini takip ederler ve kademe veya ağırlıklardaki en kademeli amirin emri altında bulunurlar.

55. Hafif cephane kolları, bir mu'tad kıt'a kumandanının emriyle muharip kıt'anın nihayetinde, kendi tabur (batarya)larının yürüyüş nizamında olarak bulunurlar. Fakat

bazı hallerde kendi tabur ve bataryalarını doğrudan doğruya takip ettirilecekleri gibi pişdâra kadar ileriye de alınabilirler.

h. Kumandanların Mevkiileri

56. Topçu kumandanı taht-ı emrinde bulunduğu firka veya kıt'a kumandanının nezdinde bulunur.

Sayfa 38...

57. kısım-1 küllide de bulunan alayların müstakil taburların kumandanları, kaideten kısım-1 küllinin başında ve kısım-1 külli kumandanın nezdinde, tabur kumandanları kendi alaylarının başında, batarya kumandanları, kendi taburlarının başında, lüzumu halinde kendi bataryaları nezdinde atlı olarak giderler. 50nci maddedeki hal müstesna. Topçu kumandanı topçu tayyâresi cüz'i taamlarının zabitanını da kendi yanında bulundurur.

58. Atlı veya otomobilli emir zabitleri, emir atlıları, velospidliler ve motosikletliler kumandanlar arasında irtibatı tesis ederler.

Emirlerin ulaştırılması için yürüyüş caddesi boyunca yapılmış olan muhabere irtibatının ekseriya istifade olunabilir.

5.Konak ve Ordugâh

Muhtelif sınıfların birlikte sevk ve muharebesi-228 ila 254.

6. Tesadüf muharebesi.

a. Tarassud ve Tarassud Yerleri

59. Topçu, muharebe için açılmazdan evvel tarassud yerlerini, ateş mevziilerini ve mevzie götüren yolları keşfe mecburdur.

Sayfa 39...

Bütün bu keşifler esnasında düşmanın nazar-ı dikkatini celp etmekten suret-i kat'iyede sakınmalıdır.

60. Topçunun herhangi bir ateş faaliyetinin esası tarassuddur. Yerden yapılacak tarassudlarda nezareti tevsi'(genişletme) için ağaçlardan, binalardan ve saireden, ve hatta direkli dürbünden istifade olunmalıdır.

Havadan yapılan keşif, mestur hedefleri meydana çıkarır. Yerden fena gözüken hedeflerin tarassudunu ikmal ve kâfi tarassud yapılmaksızın icrası icab eden tesir ateşi için kabil-i istifade esasları temin eder.

Mamafih tayyâre ve sabit balonlar havanın hallerine tabiidirler. Bundan başka tarassud tayyârelerinin adedi mahdûddur. Zira tayyârelerin çokluğu nisbetinde tarassud netâyicinin ulaştırılması müşkülleşir. Bundan dolayı havadan tarassud, daima bataryaların bir kısmı ve hedeflerle ateşin suret-i umumiyyede murakabe altında bulundurulması için nazar-ı itibara alınır.

Fakat şiddetli muharebelerde zemin tarassud yerleriyle bataryalar arasındaki irtibatlar tahrip edilmiş ise, yalnız havadan yapılacak tarassudla topçu ateşi icap eden yerlere tevcih edilebilir.

61. Tarassud yerleri, ekseriya sür'atle cereyan eden tesadüf muharebesinin ve bu muharebenin değişici hallerinin topçuya tahmil ettiği vazifelere göre intihap olunmalıdır. Tarassud

Sayfa 40...

yeri ile ateş mevzii, irtibatın sür'atle tesisi ve hüsnü muhafazası için yekdiğerinden mümkün mertebe çok uzak olmamalıdır.

Tarassud yerleri piyade üzerine tevcih edilen düşman piyade ateşi kitlesinden ve yakın muharebenin değişen hallerinden (temevvücat-dalgalanmalar)masun bulunmalıdır. Ateş mevziileri ile olan irtibatları muharebenin devamı esnasında dahi muhafaza edilmelidir. Tarassud yerleri düşman nazarından saklı ve düşman ateşine karşı masun(Korunan, mahfuz, emin, muhafaza olunan.)bulunmalıdır. Bu umumi şartlar içinde tarassud yerlerinden intihap ve taksimi muharebe vezâif-i hususiyesine ta'bidir.

62. Asıl tarassud yerlerinin ,(baş tarassud yerleri) muharebeden hariç kalmaları veya hud düşman eline geçmeleri halinde, yakın bir taarruzu def' ve tard için her batarya doğrudan doğruya ateş mevzii yakınından tarassud imkânına haiz bulunmalıdır.(yakın tarassud yeri)

63. Asıl tarassud, mevkiin hal vaziyeti icab ederse, taburun emriyle ileriye veyahud yana sürülmüş olan tarassud yerleri, ekseriya fevkalade iyi ve düşmanın içerilerine doğru derin bir görüş temin ederler.

64. Muharebenin cereyanı esnasında o zamana kadar tarassud yapılan yerden artık tarassuda devam imkansız olmuş veya irtibat bozulmuş ise, mutarassıdlar, telefoncular,...ilaahir..., her türlü vasıtaya da müracaat ederek vazifelerini diğer bir mahalde yeniden yapmak üzere mevkilerini terke salâhiyet-dârdırlar.

Sayfa 41...

65. Tarassud yerleri dar yerde tekâsüf etmemelidir. Bunlar bilakis düşmanın ateş tesirini azaltmak için, lüzumunda sarih (açık) emirlerle arazide iyi taksim edilmelidirler. Mamafih evvel-i emirde madun(aşağı derece) kumandanlara tam bir serbesti bırakmalıdır, zira yalnız haritaya nazaran taksimat, topçunun bazı aksamının hiçbir tarassud yeri bulamaması mahzurunu kolayca intâc edebilir. Taburun ve bataryanın tarassud yerlerinin sadâ ile anlaşılabilir kadar birbirine yakın bulunması şayan-ı arzudur.

b. Muharebe İdare Yerleri

66. Tabur kumandanından itibaren daha büyük kumandanların muharebe idare yerleri suret-i umumiyyede tarassud yerleri hakkındaki nikat-ı nazara tevfikan intihâb olunurlar. Büyücek kumandanlar (alay kumandanlarından itibaren)için ta'biye ve muhabere nikat-ı nazarı esas ise de, tabur kumandanı, kaideten kendi tarassud yerlerinden birisinden bataryanın ateşini tarassud edebilmelidir.

c. Ateş Mevziileri

67. Bataryanın mevziilere yerleştirilmesi, kumandanın maksadına, muharebe vaziyetine, araziye, tarassud icabâtına ve top cinsine tabiidir. Ateş mevziilerinin intihabında her şeyden evvel tarassud yerlerinin vaziyeti müessirdir, çünkü topçu, muharebenin değişen

Sayfa 42...

cereyanına kâfi suretle takip edemez ve ekseriya tarassudsuz atışa mecbur kalır.

En müessir atış mesafelerinden istifade olunmalıdır. Topçu, mevzii değiştirmeksizin muharebenin tahavvül atını takip edebilmek için, düşmanın işgal ettiği araziye uzaklara ve kendi arazimizi hiç değilse ilerideki piyadenin önü ve gerisi yakınlarına kadar ateşiyle hakim olmaya mecburdur.

68. Topçu mestur mevziiden ateş eder. İleri araziye en yakın ateş mesafelerine kadar hakim olmayı veya değişen hedefleri süratle yan ateşine almayı icap ettiren hususi haller vaki olur ise münferid bataryalar veya toplar muvakkaten **açık mevzii** olabilir.

69. Bataryaların araziye gayri muntazam surette taksimi ile düşman ateşi dağıtılır. Müteselsil hatlardan ve sık batarya yuvaları tertibatından ictinâb edilmelidir.

70. Düşman keşfiyyâtını güçleştirmek için bir bataryanın toplarını, mümkünse, gayr-i muntazam bir şekilde kademelendirmeli ve gayr-i müsavi aralıklarla yerleştirmelidir. Topların dar bir yere birbirine yakın olarak sıkıştırılmalarından içtinap olunmalıdır. Diğer taraftan birbirinden çok uzak ve kademelendirilmiş aralıkların bilhassa kuvvetli rüzgârlarda ve şiddetli ateş faaliyetlerinde, ateşin idaresini güçleştireceği unutulmamalıdır.

Sayfa 43...

Ateş mevziinin önünde ve gerisindeki yerler düşman mermilerinin tesirine müsait olmamalıdır. Ateş mevziinin hemen gerisindeki yer alçalıyorsa faideli,

yükseliyorsa zararlıdır. Yumuşak ve rutubetli zemin, düşmanın mermi tesirlerini azaltır, fakat topların mevzi yerleştirilmesi ve hareketleri için elverişli değildir.

71. Meskûn yerler, ormanlar, meyve bahçeleri, ağaçlar, yarma yollar, bilhassa çalılar ile mestur iseler, *hava keşfine karşı* en iyi bir surette mestûriyyet temin ederler. Münferit ormancıklar, çiftlikler veya sair nazar-ı dikkati celp eden noktalardan içtinap olunmalıdır. Çünkü bunlar düşman ateşini üzerlerine çekerler ve düşmana ateş tanzimini de kolaylaştırırlar.

Havadan tarassuda karşı arazi hiçbir suretle saklanmaya elverişli değilse, mevziinin üstü dallarla, telden yapılmış ve yerden biten otlarla örtülmüş ağlarla veyahud sair vasıtalarla örtülerek gizlenir.

72. Yan Ateşi, maddi ve manevi tesiri arttırabilir, fakat ekseriya ateş mevzii ile tarassud yeri ve kumandanlık ile topçu ve piyade arasındaki irtibatı uzatır. Bu yüzden mühim bir fırsat anı kolayca kaybedilebilir.

Yan ateş icrası için, büyücek topçu cüz'i tamlarının yan mevziide isti'mali şayan-ı tavsiye değildir, çünkü cepheyi zayıflatır

Sayfa 44...

ve atışı güçleştirir. Bundan başka kendi kıt'atımız da bununla kolaylıkla tehlikeye düşürülmüş olur.

73. Piyade Topu Bataryaları, vazifelerini değişen ve ekseriya açık olan mevziilerden münferid toplarla en iyi bir surette ifa ederler. Bu toplar, düşman topçu ateşini üzerlerine çekmezden evvel muharebe vazifelerini çabuk hallederler. Bu sebepten ve cephanedeki ikmalindeki güçlükler dolayısıyla, uzun müddet devam eden ateşlere, kabiliyetli değildirler. Bilakis vazifelerini gördükten sonra tekrar süratle ve nazar-ı dikkati celp etmeden gözden kaybolmalıdır.

74. süvari fırkası dahilinde süvari bataryalarına ekseriya piyade topu bataryalarının vazifeleri tevcih eder. Bu halde hayvanlarını geride bırakır.

75. Zuhur edecek muharebe arabalarını (tankları) ve ilaahireyi tahrip etmek için bataryalar, takımlar veya toplar ekseriya mestur olarak hazır bulundurulurlar. Bunlar, ahvale göre münasip anda o surette ileriye sürülürler ki bir açık mevziin mahzurları ancak ateşin küşadından sonra meydana geldin. Muharebe vazifeleri ifa ettirilmez, tekrar geri çekilmelidirler.

76. *tayyâre Def'ine Mahsus Topçu*, fırkanın bütün kısımlarının havaya karşı müdâfaasını temin edecek surette mevzie idhâl olunur.

Sayfa 45...

Küçük çaplı tayyâre def'ine mahsus topların(rovelver topları) isti'mali için 49'a müracaat olunmalıdır.

d. Muhabere Vasıtaları ve İrtibat

77. Topçu, diğer her bir sınıftan fazla, muharebede iyi muhabere irtibatına daha muhtaçtır.

Eğer emirler, malumat ve haberler ve tarassud at, erkân, tarassud yerleri, ateş mevziileri, telsiz ve helyosta istasyonları ve ilaahir ile piyade ve topçu arasında inkit'âsız bir surette teati edilebilirse, ancak o zaman hakiki bir muharebe ve ateş idaresi mümkün olur.

Eğer irtibatlar işlemez ise, topçunun faaliyeti ataletle uğrar.

78. Mevziie girmezden evvel bilhassa atlı emr-i berler, bisikletliler, motosikletliler, yaya emr-i berler ve tayyârelerde irtibat vazifesini görürler.

79. Muharebe vaziyetinin vuzuha nisbetinde erkence telsiz istasyonları tesis ve birer telgraf zabiti ile işgal edilmelidirler.

Telsiz istasyonları ateşe az maruz bulunmalı ve telsiz muhaberatıyla esasen alakadar olan kumandanlar ve bataryalarla rahat ve emin irtibata malik olmalıdırlar.

80. Topçunun ziya işaretleriyle irtibat yerleri aynı esaslar dahilinde intihâb olunurlar.

Sayfa 46...

81. Batarya mevziide ise, tarassud yeri ile ateş mevzii arasında müteaddid irtibatlar tesis olunur.

82. En mühim irtibat vasıtası *telefondur*. Bundan sonra ziya ile muhabere vasıtaları (helyosta?) gelir. *Telsiz istasyonları* süratle tesis olunur ve emniyetle işlerler. Diğer irtibatlar tesis edilinceye kadar muvakkaten *flamacı postaları* seda ile *muhabere zinciri* veya hud *koşucular* dahi bu maksadla istihdam olunabilirler.

83. *Ateş mevzii ile toparlaklar*, kaideten flama işareti ile anlaşılır. Ahvale göre işaretlerin doğru olarak ulaştırılması ara postaları ile temin olunur. Uzun müddet devam eden hallerde ve geceleyin telefon irtibatı tercih edilebilir.

84. Her bir irtibat vasıtası için âtiyyedeki hususât düşünölmelidir:

Tel irtibatları, ancak mahdûd mikdar için mümkündür ve kolaylıkla tahrip olunurlar. Fakat daimi surette tamir olunmalıdırlar, çünkü muharebe hazırlığını, muhabere hizmetini ve kıt'aların işe, ikmal işlerini bunun kadar başka hiçbir muhabere vasıtası daimi surette temin edemez.

Sayfa 47 ...

Ziya ile muhabere vasıtaları ve telsiz istasyonları düşman ateşinden çok daha az müteessir olurlar.

Fakat bunların miktarı da mahdûddur. Bundan dolayı ancak en mühim irtibatlar için ve en ileri hatlarda ancak müstesna olarak kullanılırlar. Bunlar bati'çalışırlar.

85. Muharebenin icrası ekseriya topçunun sürat ve tedbirlerine bağlı bulunduğundan, muhabere şebekesinin tesisi de mevzie girişle el ile yürümelidir.

86. Bu sebeple telefon hatları, topçu emir yerinin irtibatları batarya mevziilerinin irtibatları ile aynı zamanda bitecek vech ile ve mümkün olduğu kadar erkence ber vech- i Âti ihzar olunmalıdır:

1. Topçu kumandanı, fırka muhabere taburu vasıtasıyla topçu alay kumandanlarına rabt olunur.
2. Alay kumandanları, kendi alaylarının muhabere takımları vasıtasıyla tabur erkânına merbuturlar.
3. Tabur kumandanları, tabur muhabere takımı vasıtasıyla bataryalara rabt olunurlar. Kaideten tarassud yerleriyle bataryaların esas tarassud yerleri arasında telefon hatları temdîd olunur.
4. Tarassud yerini ve ateş mevziini tespit edecek olan batarya kumandanı ile birlikte bir telefon kıt'ası atlı olarak ilerler ve derhal her iki noktanın arasını, batarya mevzie

Sayfa 48 ...

girdiği zaman irtibat tesis etmiş bulunacak vech ile rabt eder. Bundan sonra tarassud arabası gelince, kaideten ince kablolar kalın ile değiştirilirler.

5. Topçu alay veya tabur kumandanları, birlikte tevhi'd-i mesaî edecekleri piyade kumandanlarıyla telefon irtibatı tesisine çalışırlar.

87. Topçunun telsiz irtibatları muhtelif suretlerle tanzim olunur.

Topçu kumandanı muharebeye girişte, topçu kumandanlık erkânını otomobil ile takip eden tayyâre zabıtlarına vazife verdikten sonra, kendi telsiz istasyonunu topçu tarassud tayyârelerine mukabil istasyon olarak ahza makamında yerleştirir.

Topçu alay kumandanları aynı vech ile tarassud tayyâresi için bir telsiz istasyonu kurarlar. İkinci telsiz istasyonu bir yer rasadının, ya bir taburun ve yahud bir bataryanın yanında hususi tayyâre ateşi için hazır bulundurulur. Tabur kumandanları ve bataryalarda kendi ahizelerini kurarlar. Davet işaretlerini ve dalga tevziatını fırka tanzim eder. Yakın muharebe topçusunun bir kısmı piyade emrine

verilmiş ise, topçu antenleri kendi tayyâreleri ile kendi alayının muharebe mıntikasındaki piyade telsizleri için ahizelik yaparlar. Uzak muharebe topçusunun ahizeleri kendi tayyârelerine ve telsizle mücehhez yer rasatlarına kulak verirler.

Sayfa 49 ...

Topçu ve alay kumandanları nezdlerindeki ahize ve mürseleli telsiz istasyonlarının tayyârelerle ve yer rasatları ile muhaberede bizzat azami imkân dahilinde az telsiz muhaberesi yapması ve fakat çok dinlemesi kaidedir.

88. Lüzumlu muhabere vasıtaları ile mücehhez olarak piyade erkânı nezdine gönderilen *topçu irtibat hey'etleri, piyade ile irtibat temin ederler.*

Topçu irtibat heyetleri, ekseriyetle uzun müddet için, nezdlerine gönderildikleri piyade kumandanları ile aled-devam yakından teması muhafaza ederler. Bu hey'etler, tam yer emniyet mıntika ile bu suretle müttehîd ve muvaffakiyyet-i bahş faaliyete esas temin ederler. Bu heyete, bir küçük zabıt ile birkaç nefer ve lüzumu kadar muhabere malzemesinden (telefon ve ziya ile muhabere malzemesi) mürekkebi bir muhabere kıt'ası terfîk olunur. Bu hey'et, piyade de cereyan eden hallerden topçuyu ve bilakis topçunun hallerinden de piyadeyi haberdar eder ve piyadeyi bilhassa ızrar eden hedeflerin ve değerli ani hedeflerin ateş altına alınmalarına çalışırlar. Ateş idaresinin bizzat bu hey'et tarafından deruhte olunması bazen faideli olabilir. Muharebenin devamı sırasında ve muharebenin karışık bir şekle girmesi halinde, bilhassa kıt'atımızın ateşimizden müteessir olmamasını temin için vaktü vakt piyademizin ve düşman piyadesinin bulunduğu vezâiti

Sayfa 50 ...

bildirir. Diğer taraftan piyade, topçuya ale'd-devam haber vermek suretiyle irtibatı tesis ve muhafaza ile mükelleftir.

h. Muharebe için Yayılma

89. Düşmana yaklaşılnca, muharebe hazırlığını arttırmak için, kumandanlar ileriye celp olunur veya topçu, yürüyüş kolunda dışarıya çıkarılır. İyi keşf ve ihtimâmkarane sevk ve idare, piyademizin, topçu himayesi olmadan düşman ateşine maruz kalmasına azami imkân dahilinde mani olmalıdır. Bu maksatla topçu, ekseriya sıçrama halinde ve kademe kademe mıntıkadan mıntıkaya ilerlemeye mecburdur. Bu sırada hedef mevcut olmasa dahi, *hazırlık mevzii* yahud *gözleme mevzii* alınması, hiç olmazsa münferid bataryalar için lüzumlu olabilir. Topçunun açılması ekseriya piyadenin açılması ile tevhid edilmelidir.

Bu tertibatların alınması hususunda kıt'a kumandanı nezdinde teşebbüs ifası topçu kumandanının vazifesidir.

90. Muharebeye girmezden evvel henüz vuzuh kesp etmemiş olan vaziyetlerde *muharebe yayılması için emirler* nadiren verilebilirler. Buna rağmen topçu kitlesinin ileri celbi ve yayılması için, düşman hakkında doğru haberler gelmesine kadar beklemek caiz değildir.

Sayfa 51 ...

91. Topçu kitlesi erkenden ateşe hazır bulunmalıdır. Motorla cer olunan toplar, süvari ve müstesna olarak bazı koşulu bataryalar, hatta takımlar, düşmanı erkenden açılmaya ve yayılmaya icbar için, mutasavver yayılma sahasının ilerisine sürülebilirler. Bu tarzdaki ateş mevziileri ekseriya ancak muvakkat olarak tutulabilir.

92. Azami menzillerden istifade icap ettiği yerlerde, mevziiler pek ileride intihab olunmalıdır. Hassaten en uzun menzilli toplar, topçunun ve uzak hedeflerin ateş altına alınması için ekseriya çok ileride yerleştirilmelidirler.

Bu tellerin daha ilerisinde hususi maksatlar için tahsis edilen bataryalar, takımlar ve ya toplar bulunur (doğrudan doğruya piyadeye yardım, yakından yan ateşi, muharebe arabalarının, makineli tüfeklerin ve bomba toplarının dövülmeleri)

93. Muharebe vaziyeti tenevvür etmediği müddetçe topçu ihtiyatı tefrik olunmalıdır. Muharebenin cereyanı esnasında dahi mevziide bulunan topçu, piyadenin süratle ilerlemesini veya değişen ihtiyaçlarını, topçunun o zamanda değin geride tutulan

kısımları kadar süratle gözde bulundurulmazlar. Piyadenin büyük kısımları henüz ihtiyatta tutuluyorsa ve topçunun bütün kuvveti müsait olduğu takdirde, bir topçu ihtiyatının da elde bulundurulması şayan-ı tavsiyedir.

Sayfa 52 ...

Tefrik edilen topçu ihtiyatlarının kumandanları, ellerinde bulunan bütün vasıtalardan istifade ederek, kumandanlığın maksadlarına ve muharebenin cereyanına dair malumat edinmeli ve muharebe sahasının çok ilerilerine kadar şamil-i irtibatlar tesis etmelidirler. Ancak bu sayede tabiye nokta-i nazarından doğru bir istihdam temin edilmiş olur.

94. Topçu ihtiyatından başkaca birkaç bataryanın müsait muharebe vasıtalarından baskın icrası ile istifade edebilmek için, *gözcü bataryası* olarak *gözleme mevziinde* alıkonulması ekseriya faideli olur.

Bu bataryalara topçu tayyâresi(gözcü tayyâresi) sabit balonlar veya mesaha kıt'atı ilhak olunur.

95. Eğer *mâ-dûn kumandanlar*, bizzat talimat verilmek üzere tam zamanında ileriye celp edilirlere ve sürat ve maharetle ileriye gelirlere, topçunun yayılması çok tesri' edilmiş olur. Diğer taraftan, bilhassa batarya kumandanları kıt'alarından pek erken alınmamalıdır.

96. *Topçu kumandanı*, muharebeye girmezden evvel, ekseriya mâ-dûn kumandanları, umumi vaziyet ve maksat, gizlik muharebe vazifesi hakkında tenvir etmek ve bu kumandanlara, kıt'a kumandanının emirlerine tevfikân tahriren ve haritaya göre topçunun

Sayfa 53...

açılması veya yayılması için umumi hutût-ı müveccihe vermekle iktifa etmelidir. Topçu kumandanı bu ilk talimatı vaziyet inkişaf ettikçe mukannen muharebe vazifeleri vererek tedricen ikmal eder. Topçunun bir kısmının elde bulundurulup

bulundurulmayacağına kaideten kıt'a kumandanı karar verir, müstesna hallerde topçu kumandanı dahi buna selahiyattardır.

Topçu kumandanının emirler, lüzum ve imkâna göre **ekseriyetle münferit emirler** şeklinde verilir. Bunlar şu maddeleri ihtiva ederler:

Umumi vaziyet ve kumandanlığın maksadı,

Topçuya muharebe vazifeleri,

Yayıma sahaları, hedefler, bir piyade kıt'asına ilhak ve ya bir piyade kıt'asının emrine idhâl ilaahir...

İnd-el hace ateş küşadı.

Cephane ikmaline dair talimat, bilhassa kendi hafif cephane kollarının nerede emre amade bulduklarının madun kumandanlara tebliği.

97. Alay kumandanı, eğer tabur kumandanlarını evvelce berây-ı keşf ileri celp etmemiş ise en geç olarak topçunun açılması ve ya mevzie girmesi için emir alır almaz, ileri celp eder.

Sayfa 54 ...

Alay kumandanının emirleri ,topçu kumandanının emir ve talimatlarını teferruat itibariyle ve icabına göre ikmal eder.

98.Tabur kumandanı, aldığı talimata göre bataryaların mevzie girmesi ve ateş faaliyeti hakkında icab eden emirleri verir. Tabur kumandanının emrinde, topçu kumandanının ve topçu alay kumandanlarının emirlerindeki hususatin icrasına müteallik lazım gelen mevaddan başka, ekseriya şu teferruat dahi bulunmalıdır:

Kıt'anın ileriye celbi için daha evvel verilmiş olan hususi emirler,

Mevziiler, istikamet-i asliyeler, tarassud sahaları ve hedefler, muhabere vasıtalarının isti'mali için taburun muhabere takımına talimat,

Lüzumunda emniyet tertibatı,

Bataryaların tarassud yerleri, taburun muharebe idare yeri ,

Hafif cephane koluna verilen emirden malumat it'ası, bundan başka lüzumu halinde piyade ile ne surette irtibat tesis ve muhafaza olunması lazım gelecek hakkında batarya kumandanlarına tebligat yapılmalıdır.

Mücavir kıt'ata ve bunların, tabur muharebe mıntikasına olan tesir müştereklerine dair tebligat ifası ekseriya maksada muvafiktir.

Sayfa 55 ...

99. Emirlerin tarz-ı tertibi hakkında, zıkr edilen ana hatlar, bir destur mahiyetine haiz olmayıp hiçbir numune dahi teşkil etmezler. Kıt'ata böyle bir numune vermek memnudur. Muhtelif ta'biye icâbları sabit bir şekil ile tehdîd olunamazlar. Emin ve rasîn bir sevk ve idarenin alametleri, uzun emirler değil, bilakis tam zamanında ve tam yerinde verilmiş vâzih ve muin emirlerdir.

100. Tabur kumandanlarından itibaren yukarı rütbedeki kumandanlar keşiften sonra intihap olunan muharebe idare yerlerinde veya tarassud yerlerinde kalırlar.

101. Batarya kumandanı, almış olduğu emre nazaran intihap ettiği tarassud yerinden evvel emirde hedefi veya kendisine verilen tarassud sahasını keşfeder. Kendi tarassud yeri ile ateş mevzii arasındaki irtibatı emir ve tanzim eder ve kendi bataryasının mevzie girmesini ve ateş açmasını ihzar eder.

Tabur kumandanının umumi emirlerine tevfikan mevzie ne suretle girileceği batarya kumandanına ait bir keyfiyettir. Bu bâbda husûsi tertibata ihtiyaç var ise, bataryayı geride sevk eden zabite, lazım gelen emirleri gönderir. Batarya kumandanı müşkîl hallerde takım ve top kumandanlarını ileriye mevzie celp edebilirler.

Batarya kumandanı bataryayı bizzat kendisi mevzie idhal ediyorsa, tarassud zabiti veya bir nişan dairesi küçük zabiti tarassud yerinden keşfe deruhte eder.

Sayfa 56 ...

102. Mevziie girişde kendini düşmana belli eden batarya, uyanık bir düşman topçusu tarafından kolayca tepeleneceğinden, *mevzii gerisine* azami imkan dahilinde sezdirilmeksizin vuku' bulmalıdır.

Dolaşmak ve çatışmaktan, içtinap olunmak ve sağlam caddelerle köprülerin bilhassa motorla cer' olunan bataryalara isabetini temin için, muhtelif yollar, bataryalara ahvale nazaran doğru olarak taksim olunmalıdır.

Bütün kumandanlar daha ileriye celp ettirildikleri zaman, ileri yürüyüşün maksada muvafik surette icrasını temin için *arazinin harekete ve kıt'atın görünmeksizin ileri alınması için setre olan kabiliyeti* tetkik etmek ve münasip tedbirleri almış bulunmalıdır.

103. Mevziie giriş için doğru keşifler yapılması batarya ve tabur kumandanının işidir. Daha büyük rütbeli kumandanlar, bu hususta lazım gelen emirleri çok defa ancak haritaya nazaran verebilirler.

İleri hareketimizi ve kendi tarassud yerlerimizi ve ateş mevziilerimizi meydana çıkarmamak için, her türlü keşif faaliyetinin düşmanın nazarlarından saklı kalması icap ettiğinden, kumandanlar, keşşaf ve ila.

Sayfa 57...

Mevcut her bir setreden en büyük bir ihtimamla istifade etmek mecburiyetindedir.

Bu sebeple yakın keşif kaideten yaya veya yalnız olarak yapılır. Emir ve tarassud yerleri ve ateş mevziileri yanında dahi emir atlılarının vesairenin düşmanın nazar-ı dikkatini celp edebilecek olan her türlü lüzumsuz hareketleri men' olunmalıdır.

104. yalnız kumandanların tedbirleri, kıt'atın geride maksada muvafik olarak sevkini temin edemez. Bir çok işler kıt'ayı *geriden sevk eden zabitin* kendiliğinden hareket ve basiretinden ve takımı top kumandanlarının maharetinden beklenir. Önce ileri şitâb eden kumandanlar, kıt'ayı usulen emir zabitleri, emir atlıları, motosikletliler ve bisikletliler vasıtasıyla keşfedilen yollardan ileri celp ederler. Kıt'atı geriden sevk eden zabitlere düşmanın umumi vaziyetine ve düşman hakkındaki haberlere dair malumat i'tası faidelidir.

İleri yürüyüşte yol şebekelerinden azami imkan dahilinde istifade etmek ve bataryaları tek kol şeklinde mevziin içerisine veya yakınına kadar ileri celp etmek suret-i umumiyede maksada muvafiktir.

Kıt'ayı geriden sevk eden zabitler, göz temasını kaybetmeyecek ve bizzat idare edebilecek kadar kıt'adan uzaklaşabilirler.

Sayfa 58...

105. Tehlikeli cenahlarda, bilhassa kapalı arazide keşşafklar çıkarmalıdır.

106. Hayvan koşulu bataryalarda yürüyüş nev'i muharebe vaziyetine, araziye, zeminin teşkilatına, bundan başka topların hareket kabiliyetine veya hayvanların her kabiliyeti ve kudretine her gün yeni ve daima artan talepler tahmil edilebileceğinden, lüzumsuz her aşırı yorgunluktan tukye lazım gelir.

Bütün kumandanların tam zamanında gösterecekleri basiret sayesinde bir çok hallerde daha büyük bir yürüyüş nev'ine müracaattan içtinap mümkün olabilir.

Bataryanın emin ve muntazam olarak mevzie girmesi icap ediyorsa, yolun sonlarına doğru yürüyüş nev'i mutedil olmalıdır. Adeta(bayağı) ile mevzie giriş, tuzak kalkmasını men eder.

107. Atış hazırlığı için atış talimnamesinin (atış hazırlığı) bahsi esas teşkil eder.

108. Top indirmenin, tarzı muharebe vaziyetine ve zemin in teşkilatına nazaran intihap olunur. Toparlaklar mevcut setreleri veya az ateş tutan yerleri ararlar. Bu toparlaklar, icabında ateş mevziinin 2 ila 3 kilometre yan ve gerilerine kadar gitmelerini icap ettirebilir. Tayyâreye karşı

Sayfa 59...

Tesettür-i nazar dikkate alınmalıdır. Gözetleme mevziilerinde çok defa toparlakların çok uzağa geriye gitmelerine lüzum yoktur.

Setre mevcut değilse, tek kol şeklinde durmak şayana haizdir. Bazı noktalarda yığın teşkil etmekten içtinap olunmalıdır.

109. 1. Cephane kademesinin arka arabaları, havadan keşfe karşı mestur iseler, ateş mevziinde kalırlar.

2. cephane kademesinin tarz-ı hareketi için esas, cephane ikmaline dair olan mülahazat ile bu bâbda verilmiş emirlerdir.

7. Ta'kib

110. Topçunun uzaklara kadar müessir ateş kuvveti ve sürat hareketi bilhassa takipte işe yarar. Topçu, düşmanın tekrar tutunmasını veya kendine çekidüzen vermesini men etmek için, elindeki her bir topunu müessir mesafede mevzie sokarak kazanılan zaferden tereddütsüz istifade etmelidir.

Kıt'atımızı, muin mıntika ve cüz'i taamların karışmamasını nazar-ı mülahazaya almak, tali bir ehemmiyete haizdir.

111. Topçunun bir kısmı bâ-husûs uzun menzilli toplar evvel- i emirde buldukları mevziilerden çekilmekte olan düşmanı hava

Sayfa 60...

Tarassudunun yardımıyla, hırpalamalıdır. Topçunun diğer kısmı, geride mevziilerinde kalan topçumuzun ateşinden düşman kurtulur kurtulmaz, onu ateş altına almak üzere, düşmanı takip eden piyade ile birlikte, yakından takip eder.

Düşmanı önlemek ve ona yandan tesir etmek için motorlu (otomobilli) bataryalarla süvari bataryaları bilhassa elverişlidirler. Cepheden muharebe eden topçu bozgunluğa, oraya da sürat ettirilmek için, düşmanın uzaktaki kısımlarını ateş altına alır. Düşmanın ricat yollarını, irkâb istasyonlarını ilh.ateş altına alan uzun menzilli toplar, burada elverişli bir faaliyet sahası bulur.

Piyade topçu bataryaları, ve firka topçusunun **yakın muharebe topçusu** olarak istihdam edilen kısımları piyade ile en sık bir irtibatta bulunarak ilerlerler.

112. Mevzii değiştirmek çok defa emredilemez. Madun kumandanlar, kendi kararlarıyla harekete mecburdurlar. Fakat ihbar edilmelidirler.

Kazanılan neticelerden kat'i surette istifade beklenen yerlerde bütün kumandanlar kendilerinden ilerlemeğe salâhiyyet-dâr ve bununla muvazzafdırlar. Tam vaktinde yolların keşfi lazımdır. Fakat,

Sayfa 61...

Bataryaların hepsinin aynı zamanda harekete geçmelerinden içtinap edilmelidir.

113. İlerlememizi müşkülata uğratan hedefler tercihen ateş altına alınmalıdırlar. Artık daha ziyade ilerlemek imkanı kalmadıysa, düşmana azami imkan dahilinde ateş ile ağır zâiyat verdirmek, topçunun vazifesidir. Bunun için tarassud yerlerinin ileriye sürülmesi, daha takibin başlangıcında ekseriya faideli olduğu gibi, lazım olabilir.

114. Kat'i tesire haiz bir takip ateşi icrası, ancak bol miktarda ve vakit ve zamanıyla geriden ileriye cephaneye yetiştirmekle mümkündür. Bu sebeple buna, bütün kumandanlar çalışmalıdırlar. Bu maksatla otomobilli kolların istihdamı faidelidir.

8. Muharebeyi Kesmek***Geri Gitmek***

115. Geri gitmek lazım olunca, topçu düşmanın geride yapacağı tazyik ateşiyle tehirden ve bu suretle geri çekilen piyadenin düşmandan kurtulmasını kolaylaştırır.

Bu maksat için topçunun bazı kısımları ***son raddeye kadar sebat etmeli ve hatta toplarının bu yüzden zayi'***

Sayfa 62...

olmasından korkmamalıdırlar. En gerideki artçı kıt'atına yardım için kabiliyet hareketlerine büyüklüğü dolayısıyla ***otomobilli(motorlu)*** toplar bilhassa elverişlidirler.

116. Artçıya ilhak olunan topçu, aldığı himaye mevziilerinden ***uzaklara kadar müessir ateşiyle*** geriden tazyik eden düşmanı daima yeniden yapılmaya ve tevkife mecbur edebilmelidirler.

Tesir için baskın tarzında **ateş açmak** ve yan ateşi yapmak faidelidir. Çünkü düşman ekseriya bilhassa süratle ve ihtiyatsızca ilerlemesi halinde büyük hedefler gösterir.

Düşmandan çözülmemizi en çok tehlikeye ilkâ eden hedefler esas itibariyle ateş altına alınmalıdır.

117. Topçu kumandanı, kıt'â kumandanlarının emri üzerine ilk emir ve talimatlarını verdikten sonra emr edilen himaye mevziilerinin keşfi için geriye gidebilir. Tabur kumandanına kadar, diğer topçu kumandanlarının kendisini takip edip etmeyecekleri ve ne zaman takip edecekleri muharebe vaziyetine tabidir. Topçu kumandanı kendi emir yerini mümkün mertebe süratle ve tekrar fırka erkanının emr-i beri' ile birleştirir.

118. Batarya kumandanları, kaideten kıt'aları nezdinde kalırlar. Ancak bataryalar ulaşmazdan evvel, mevzii keşfi

Sayfa 63...

Ve ateş hazırlığı ihzar etmek için yolun sonlarına doğru bataryalarından ayrılarak ilerleyebilirler. Ahvale nazaran hazırlık için batarya kıt'asının bir kısmıyla birlikte bazı zabitan geriye tabur kumandanı nezdine gönderilebilirler.

119. Ric'at yollarının esaslı bir surette keşfi ve ekseriya kademe ile yapılacak olan hareketin başlangıç zamanının intihabı bilhassa mühimdir.

Geriye doğru yürüyüşlere kaideten adeta ile başlanır. Sonradan süratliye geçilecekse , geriden yapılan tazyik nazar-ı dikkate alınarak doğru bir zamanda süratliye geçilir.

120. İhtiyacı temine kafi cephane alındıktan sonra hafif cephane kolları, muharebe ağırlıkları ve ikinci cephane kademeleri önceden geri gönderilirler.

121. Geri yürüyüşte cenahlar çok büyük dikkat isterler. Çünkü en büyük tehlike cenahlardan gelir.

9. Mevziilere Karşı Taarruz

a. *Hareket harbinde taarruz*

122. Eğer Taarruz sathı bir surette hazırlanmış bir mevzie karşı yapılacak ise topçuluk nokta-i nazarından keşf, hedef keşfi ve yayılma için kavaid, hareket harbinde olduğu gibidir. Taarruz hazırlığına mukteza(icap ettiği gibi) zaman ihtiyacı, bu düşman mevziinin kuvveti nispetinde artar.

123. Düşmanın keşfine daha ileri yürüyüşle beraber başlamalıdır. Bu işte başlıca tayyâre ve sabit balonlar kullanılır. Bunların en mühim hizmeti düşman topçusunun kuvvetini gruplara tarz-ı inkısamını tespittir. Topçunun tarassud yeri ve yayılmasına mukteza arazi kazanıldıktan sonra topçuluk nokta-i nazarından **hedef keşfi** başlar. Bu keşif, topçu mesaha kıt'atının vazife-i mahsusasıdır. Bu vazifelere mukteza **zaman pek kısa olarak tahrir edilmelidir ki**, ateş idaresi emin esâsâta istinat edebilsin. Sonradan yapılan tashîhât hem zaman yiyici, hem de ekseriya güçlkle kabil-i icradır.

Sayfa 65...

Düşman topçusu havadan keşf suretiyle de bulunamıyorsa, bazı bataryalar ateş açarak düşmanı, ateş mevziini belli etmeğe ihbara çalışabilirler.

124. Topçumuzun vaz' ve ta'biyesi , ateşinin en mühim hedeflere karşı toplanmasını mümkün kılmalıdır. Fakat faik bir ateşin toplanması, hiçbir zaman dar bir vaz' ve ta'biye demek değildir. Daha yürüyüş esnasında uzak ve yakın muharebe topçusu tefriki lazım gelip gelmeyeceği, topçunun kuvvetine , düşmanın hal ve vaziyetine ve araziye ta'bidir.

125. Mutaarruz, tarassut yerlerinin ve ateş mevziilerinin keşfini ve topçunun mevzie girmesini gayet büyük bir dikkatle icraya mecburdur. Ateş mevziilerine gündüzün

girilemiyorsa, bataryalar hazırlık mevziine girerler, be buradan karanlıktan bi-l-istifâde hakiki mevzie girerler.

Geceleyin mevzie giriş, sessizce yapılmalıdır. Bu ise esaslı istihzârâta mütevakkıfdır. Her şeyden evvel takarrüb yolları, batarya mevziileri ve tarassud yerleri, gizlik atış istikametleri daha gündüzün tespit edilmeli ve tanıyanı bilecek vech ile işaretlenmelidir.

Her batarya, mevzie götüren yol hakkında etraflıca malumat edinmiş bulunmalıdır. Tabya işaretler bulunmayan yerlerde açık renkli alâmet-i fârika – beyaz şeritler, bayraklar, ilaahir

Sayfa 66...

kullanılır. Şayan-i itimat kılavuzlar, pusula, işaret-i ziyâiyye ve düşman tarafı karanlık fenerler yaklaşıkların öne alırlar.

126. Tarassud yerlerinde ve ateş mevzilerinde toprak işleri, maskeler, sahte tertibat seri ve emin irtibat ve emirlerin ulaştırılması keyfiyetlerini, düşmanın taarruz arazisine hakimiyet için zaman ve fırsat bulunduğu nispette, çok daha temin etmek haiz-i kıymettir.

127. Önce mevzii bilinmeyen düşman topçusuna karşı istihdam olunmak üzere, bazı bataryaların hazırlık veya gözleme mevziilerinde geride tutulması tavsiye olunur.

128. Topçu, evvel-i emirde düşman topçusunu ezmelidir ki piyade düşmanın ateş sahasını kolayca aşabilsin.

Bundan sonra uzak muharebe topçusunun bir kısmı ateşini, yakın muharebe topçusu ateşiyle düşman mevziindeki hücum mahalline karşı birleştirir, bu sırada diğer topçu, müdâfaam topçusuna baş kaldırtmaz ve düşman mevzii gerisindeki faaliyetini te'hir eder.

İhzârâtımız, düşman topçusuyla muharebe ve düşman müdafaa tesisatının dövülmesi zamana mütevâkıfdir. **Her hal ve karda** topçuya **bu zaman bırakılmalıdır**. Esasen bu hücum eden piyadenin nef'inedir.

Ateşin küşadı ve devamı ateş sürati, fasılaları, ateş taksimi ve kaldırılması inceden inceye düşünülmüş ve ekseriya

Sayfa 67...

Teferruata varıncaya kadar doğru olarak tanzim edilmiş olmalıdır. Taarruzun ilerlemesi nispetinde topçunun bazı aksamına terettüp eden yakın muharebe vazifeleri de yaklaşır. Bunun için **yakın muharebe topçusunun** bir kısmı **piyade kumandanının emri altına** verilmelidir. müttehîd bir ateş hazırlığını sekte-dâr etmemek için bu keyfiyet çok erkence vuk'u bulmalıdır.

b. Mevzii Harbinde Taarruz

129. Mevzii harbinde taarruz, suret-i umumiyyede ancak çok kuvvetli topçu ile icra edilebilir. Bu, asri orduların elinde ve emirlerine amade bulunduğu gibi, böyle kuvvetli topçuya malik bulunmayan ordularda ise mevcut topçunun netice-i kat'iyye mahallinde süratle veya geceden istifade ile kitle halinde celp ve cemi' suretle mevzii harbinde taarruz icrası temin edilmek lazımdır.

Düşmanın az kuvvetli tertibat alması ve taarruzun terki ve inkişafı tespitinde madun topçu kumandanlarının **karar-ı zâtiyeleriyle hareket** ve teşebbüsleri için faaliyet sahası bulur.

Topçunun doğrudan doğruya piyadeye yardım eden bütün aksamının vazifesi, piyade için en çok tehlikeli olan hedeflerle ve bilhassa düşman makineli tüfeklerle muharebe

Sayfa 68...

etmektir. Tehlikeyi anlayan ve başka vazifelerle bağlanmamış olan diğer bütün topçular dahi bu hususta vazifedârdırlar.

130. Taarruz için ihtiyaç görünen topçu kuvvetini, taarruz edilecek mevziin kuvveti ve muharebe vazifesi temin eder. Topçunun vazifesi :

1) Piyade hücumundan evvel , hücum esnasında ve hücumdan sonra düşman topçu ateşine karşı himaye etmek,

2) Bomba toplarıyla müttehida düşman mevzii mürettebatını sarsmak, makineli tüfeklerini susturmak ve ya sindirmek, kendi piyademizi taarruz esnasında düşman mevziine hücumda ve dalmada bir ateş silindiri ile muhafaza etmek ve mukabil darbelerin def'i ve tardında ona yardım etmek,

3) Düşman mevziii gerisindeki muharebe faaliyetini; balonlarını, emir yerlerini, mevsiile yollarını, köprülerini, istasyon tesisatını, cephane depolarını, malzeme parklarını, meskun yerlerini, ve ihtiyatlarının ikame olundukları mahalleri ateş altına almak suretiyle ta'ciz etmek.

Bu vezaiifin ifasına mukteza topçu kuvveti ihzar ve emre amade kılınmalıdır. Gayr-i kafi bir kuvvet istihdamı taarruzu adem-i muvaffakiyete sevk eder.

Taarruz Hazırlıkları

131. Taarruz hazırlıkları şümüllüdürler ve zamana ihtiyaç gösterir. Düşmandan evvel davranmak ve ona takaddüm etmek için

Sayfa 69...

her vech ile isti'cal şayan-ı arzu olmakla beraber hiçte unutmamalıdır ki, aşırı telaş ve icab-ı hale uygun olmayarak yapılan kısa hazırlıklar sūi tefehhümlere yol açar, beyhude zaiyâta mal olur ve taarruzu akamete uğratır.

Düşmanın keşif hazırlıklarına karşı korunmada ve düşmana baskın yapmada ihmal etmemelidir.

132. Kumandanlık, taarruz kararını verir vermez, ***taarruz için muayyen takviye topçusunun erkanını ileri celp eder.***

Bu takviye topçuları istihdam olunacakları mıntikalarda, evvelden beri oralarda icra'-i faaliyet eden topçu kumandanları idaresinde ve harita, fotoğrafla ve

ilah. Yardımıyla düşman piyade ve topçu mevziinin ve düşman mevzii gerisindeki arazinin teferruatı hakkında malumat edinirler ve o ana kadar cereyan eden keşifleri tetkik ederler.

133. Hedef keşfi, düşmanın nazar-ı dikkatini celp etmeyecek vech ile beliyyesiz yapılmalıdır. *Nazar-ı dikkate celp tayyâre faaliyetlerinden ve balon keşfinden kaçınmalıdır. Diğer taraftan tayyâre ve tayyâre def'ine mahsus toplar vasıtasıyla kendi hava tarassudâtımızı temin ve düşman hava tarassudâtını ta'ciz için azami derecede çalışmalıdır.*

Sayfa 70...

134. Takviye topçusu için *çok ileride müteaddid batarya mevziinin tertibi* ve haritada tespiti, *yeni grup taksimatı, hedeflerin taksimi ve plan malzemesinin tanzimi esaslı bir surette ihzar edilmelidir.*

135. Mutarruz topçusunun inkısamı, hiçbir nümûneye tabii değildir. Bu inkısam, kumandanın fikir ve arzusuna tâ'biyyevî ve mahalli ahval ve vaziyet-i mülahâzâtına göre tayin eder. Âtiyyedeki inkısam bu hususta ancak bir esas verebilir:

Topçu muharebe grupları: her grup (kolordu) kumandanlığı mıntıkasında bir grup.

Vazifesi: Düşman topçusunu sindirmek.

Piyade muharebe grupları: İlk hattaki her taarruz fırkası mıntıkasında bir grup.

Vazifesi : Düşman mevziilerine ve destek noktalarına baş kaldırtmak ve düşman mevziileri arasındaki araziye taciz ateşi yapmak.

Uzak muharebe grupları: Her grup (kolordu) mıntıkasında bir grup.

Vazifesi : Balonları, karargah ve ordugahları, meskun yerleri, emir yerlerini, telsiz istasyonlarını, yaklaşma yollarını ila.ateş altına almak.

Sayfa 71...

En ağır çaplı yatık mermi yolları gruplar ordu kumandanlığı mıntıkasında bir grup.

Vazifesi: En büyük mesafelerdeki hedeflere karşı muharebedir. Bütün bu gruplar lüzumuna göre tali gruplara ve tali mıntikalara ayrılırlar.

136. Topçunun mevzie sürülmesi kesb-i vüzûh ve kat'iyet eder etmez, derhal emir yerleri, muhabere ve emir irtibatları, cephanedepoları, yaklaşma yolları ve tamirhaneler tesis olunur. Mevcut tesisattan istifade, zaman kazandırır. Mevzie sokulmak üzere tayin edilmiş olan bataryaların mürettebatı, ahvale nazaran inşaat için ileriye alınırlar. Bu takdirde toplar evvel-i emirde geride konak yerlerinde kalırlar.

137. Muharebeye tahsis edilen topçu kitlesinin büyüklüğü nispetinde bütün yaklaşma yollarından ihtimâmkarane istifade ve bu yolların taksimi, işaretlenmesi, ve hüsn-ü muhafazası kesb-i ehemmiyet eder. Esas yollardan ancak hareket istikametinde buldukları halde istifade şayan-ı arzudur.

138. Taarruz cephesinin cephanesevk ve iddihârı, işleri etraflıca ihzar ve tanzim olunmalıdır. Bu keyfiyet, düşmanın keşif ve istihbaratına karşı her vasıttan bi-l-istifâde sağlanmalıdır. Taarruzda muvaffakiyet ancak buna va-bestedir. Mümkün olan yerde kartuş halinde bulunmayan (mermi

Sayfa 72...

ve hartucu ayrı ayrı olan) cephanenin hartuçları taarruzdan hemen biraz evvel takviye mevziilerine getirilmelidir.

Cephanenin depo edilmesi ve ihzar işleri uzunca bir zamana ihtiyaç gösterdiğinden, park kumandanları ve kıt'atı erkenden yerlerine erişmelidirler.

Diğer cepheye düşmanı aldatma tedabiri(geceleyin araba gürültüleri, hartuçlardan suni yangınlar) alınmalıdır.

139. İntihab olunan mevazii, bahsettikleri tesettüre göre ve zaman itibariyle sınıflara ayrılırlar. Mevzie girme zamanının sırası buna nazaran tayin eder.

Birinci zaman devresine ait bataryalar, havadan tarassuda karşı saklı mevziilere girerler (ormanlar, köyler, bahçeler). Bu bataryalar, taarruzdan epeyce evvel esas ateş mevziilerine girebilirler. Ancak buldukları mahalde uzun müddet kalmaları yüzünden yeni yol izleri belirmemelidir.

İkinci zaman devresine ait bataryalar, havadan tarassuda karşı saklı olmayan mevziilere girerler, fakat taarruzdan biraz evvel efrâd vasıtasıyla muin ateş mevziine getirilebilecek vech ile bu mevziin yakınındaki gizli mahallerde saklı bulunurlar.

Ekseriya toplar, takviye mevziileri, hatta işgal edilmiş daimi mevziiler sahası dahilinde saklı olarak tutulurlar. Bunlar bilahare son gece, ateş mevziinde bulunan herhangi bataryanın bir cenahında mevzie sokulurlar.

Sayfa 73...

Takviye mevziinin hemen yanında bulunan daimi mevziilerden , takviye topçusunun cephaneleri yerleştirilmek suretiyle istifade olunur.

İkinci zaman devresine ait bataryalar, son geceden evvel toplarını saklayan setrelere sürerler.

Üçüncü devreye ait bataryalar hemen keşfe karşı mestur bulunmayan mevziilere girerler. Bunlar, en yakınındaki setreden hayvansız ve ya vasıta-i cerryesiz olarak mevzie giremeyecek kadar uzak olan yerlerde kalırlar. Bunun için bu bataryalar ancak son gece mevzie girebilirler. Cephane, nazar-ı dikkati celp etmeden yerleştirilebileceğinden, bu gibi mevziilerin gerideki piyade mevziileri yakınında bulunması şayan-ı arzudur.

Üçüncü zaman devresine ait bataryaların miktarı azaltılmalıdır. Zira bataryaların büyük bir kısmının taarruzdan bir gece evveline kadar mevzie veya mevziinin yakınına mesturen yerleştirilmiş bulunmaları lazımdır. Bundan başka son gece yolların kaideten piyade için serbest bırakılmasına mecburiyet vardır.

140. Mevziie girme için icap eden bütün hazırlıklar, düşman tesir sahası dahilinde çatışmalara ve yıkılmalara meydan verilmeyecek surette , büyük bir dikkat ve

basiretle yapılmalıdır. Gecelerden ve günün kapalı zamanlarından istifade olunmalıdır.

Gündüzün, düşmanın havadan keşf imkanı mevcut olduğu müddetçe mevâk-i meskûne ve ormanlar haricinde toplanmalardan,

Sayfa 74...

Mu'tâd-ı hilafında her türlü hareketlerden ve kalın bir toz ve duman tabakası yaymaktan çekinmelidir.

Park halinde konulmuş tekerlekli vesait gizlenmeli, yeni vücut bulan araba izleri, üzerleri bozulmak vesair suretlerle tam zamanında belirsiz hale getirilmelidir.

141. Geceleyin mevzie girmek için âtiyedeki nekât-i nazar caridir:

Yolların önceden keşfi ve işaretlenmesi, kollar aksamının yan yana ileriye celbi doğru değildir. Bu aksam ne suretle istihdam edileceklerse, o suretle tertip ve tanzim olunmalıdır.

Nispeten büyük kollar, parçalara ayrılmalıdırlar. Ateşle yalanan yollar aksamı, etraftan dolaşarak veya küçük gruplarla geçilmelidirler. Tekerlekli münferit vesait nakliyenin tevkifleri diğerlerinden kalmasına meydan vermemelidir.

Yolların çetin kısımlarında yardımcı efrat veya koşum hayvanı hazır bulundurmak tavsiye olunur. Düşman projektörlerinin ve tayyâre tenvir bombalarının ziyaları altında her hareket derhal durmalıdır.

142. Hazırlık, yalnız çıkış mevziilerine ihzar itmez, mevzii değiştirme hazırlığı lazımdır. Bu meyanda yollar, şimendiferler, tarassud ve emir yerleri, ateş mevziileri ve emir ve kumanda iritbâtları mümkün olan raddeye kadar ileriye doğru keşf edilmeli ve hazırlanmalıdırlar.

Sayfa 75...

Taarruzun icrası

143. Ateşin şekilleri ve idaresi, hakkındaki kaide (izahat 3 ve 9 ila 12 müracaat) mevzii harbinde taarruz icrası hakkında da caridir. Bu gibi zamanda yüksek makamâtın teferruata kadar da karışmaları ve anlamak istemeleri kaideten gayr-i kabil-i ictinâbdır.

144. Topların muhtelif ateş süratleri tâbiyevi ve fenni esbâbdan dolayı lüzum görünen ateş fasılları nazar-ı mülâhazaya alınarak bir mevzie karşı muharebe için topçu ve cephaneye tahsisinde âtiyedeki esas-ı nikât hakimdir:

100 metre genişliğinde bir hendeğin, hücumla aşılacak bir surette mürettebatını sarsmak için takriben 3 saat zarfında:

4 topçu, bir sahra bataryası ile 1200 atım

4 topçu, bir hafif sahra obüs bataryası ile 900 atım

4 topçu, bir ağır sahra obüs bataryası ile 500 atım

4 topçu, bir havan bataryası ile 300 atım icap eder.

145. Topçu muharebesi için, piyade taarruzunun ihzar ve icrası esnasında düşman topçusunu suret-i umumiyyede tepelemek üzere lüzum görünen miktarda bataryalar hazır bulundurulmalıdır.

Sayfa 76...

Bir düşman bataryasını sindirmek için icap eden cephaneye miktarı hakkında yukarıda zikr edilen esas-ı nikat hükmü caridir.

146. Muvasala yollarına, demir yol ittisâlâtına, köprülere, istasyon tesisatına, cephaneye ve malzeme parklarına, mevâki-i meskûneye, ordugâhlara ve ihtiyatların buldukları mahallere karşı tâ'ciz ateşi yapmak suretiyle düşmanın mevâzii gerisindeki muharebe faaliyetini sekte-dâr etmek için tahsisi icap eden bataryaya miktarı, araziye, düşmanın muhtemel faaliyetine ve taarruz malzememizin heye't-i mecmuâsına tâbiidir.

Balonları ateş altına almak, geri ittisâlâtına (*istihkam kısımlarını veya türlü istihkamları birbirine bağlamak için yapılan yollar*) karşı isti'mâl olunan orta ve ağır çaptaki yatık mermi yollu topların vazifesidir.

147. Ne miktar cephanenin hazır bulundurulması icap edeceği, taarruz planına ve kumandanlığın takip edeceği maksada nazaran tâyin eder.

148. Ateşin usûl-i tertîb ve nizamı hakkında kat'i hiçbir kaide vaz' olunamaz. Ateş, vakit vakit ne kadar muhtelif tarzlarda icra ve isti'mâl olunursa, düşman o nispette baskına uğratılmış ve tam zamanında lazım gelen mukabele tedbirlerini o nispette az alacak vaziyette bırakılmış olur. Düşmanı, mevziilerini işgale sevk ve imâla etmek ve piyade taarruzunun an icrası hakkında

Sayfa 77...

Aldatmak için ateş, gayr-i muntazam fasılalarla kesilebilir. Bilahare hakiki taarruz esnasında olduğu gibi aynı vech ile ileriye kaydırılması, taarruz-ı hakikiyenin icraatlarını düşmandan gizlemek için ekseriya iyi bir vasıtaadır.

149. Düşman topçu te'sirinin azalması, piyadenin ilerlemesi için şarttır.

Hücum, topçu en mühim mevkiî tahrip etmiş ve mürettebatı tepelemiş ise, ve top atışı altında düşmanın çok müteessir olduğu ve yahud hücumu en az beklediği bir anda yapılır. Hücum, ya ateş en son haddine kadar yükseltildikten sonra yahud doğrudan doğruya nazar-ı dikkati celp edecek kadar şiddetlenmeden ve fakat herhalde tesiri akabinde ve derhal icra edilir. En öndeki piyade, topçunun (bomba toplarının) son mermisiyle beraber düşman mevziine girer.

Düşman topçusuna karşı muharebe faaliyetinin tacizi, hücumda muvaffakiyet elde edildikten sonra dahi, hiçbir an ihmâl edilmemelidir.

150. Piyadenin doğrudan doğruya muhafazası için topçu ateşi, piyadenin ileri hareketi ile daimi surette onun önünde ilerlemeli (ateş silindiri) veya eğer piyade olduğu yerde kalırsa, tevkif veya imha ateşi şeklinde piyadenin önünde kalmalıdır.

Bu surette piyade ile ateş silindirinin lüzumunda tekrar birbirine uydurularak tanzimi için ateş silindirinin uzunca

Sayfa 78...

Müddet kalacağı takriben birbirinden 1 ila 2 kilometre uzak bütün hatlar tespit edilmelidir. Ateşin bundan sonra daha ileriye kaydırılması ya saate göre (hesaplı silindir, atış talimnamesine müracaat) veya sözleşilen bir işaretle piyade tarafından talep edildikten sonra (tarassudlu silindir, atış talimnamesine müracaat) başlar.

151. Piyade topları taarruz hazırlığına iştirak etmezler. Bu toplar, ilerleyecek olan piyadeyi yakınından takip için hücumun başlangıcına kadar hazır tutulurlar, ekseriya takım veya top halinde efrat tarafından götürülürler.

152. Bundan başka münferit otomobilli,(motorlu) toplar ihzar ve en öndeki piyade ile beraber ileriye sevk edilmelidirler. Maksada uygun(tırtıllı) imal edildikleri takdirde, bu toplar mermi çukurlarına havi araziye, bargir koşulu toplara nazaran daha çabuk geçebilirler.

153. Taarruz ve yarma melhamelerinde topçuyu tam zamanında ve kafi kuvvetle ileriye geçmek, kıt'â ve topçu kumandanlığının en çetin vazifelerindendir.

Bunun için yapılacak işler :

a) Keşif icrası ile planlara ve haritalara ve işaretin ifadelerine müracaatla, havadan keşf, tayyâre ve balondan

Sayfa 79...

fotoğraflar ahzı suretleriyle düşman arazisindeki yolların geçiş kabiliyetini tespit etmek.

b) En ileri piyade mıntıkamızda ve düşman arazisindeki ateş mevziilerini keşf ve tespit, kendi mevziimizden görünen nikat (evler, yolların nikat-ı noktası ila..) kestirmek suretiyle düşman arazisindeki ateş mevziilerini haritaya nakletmek.

c) İleriye götüren yolların tespiti, mevzii inşası yüzünden ve ateş tahribatı dolayısıyla bozulan yollar aksamını tamir için erkence işçi kıtaları tahsisi.

d) İleriye ve geriye götüren yolların her cins vesait-i nakliyeye göre emirle ve kroki üzerinde tayin ve tespiti. Kendi siper şebekemiz içerisinde bu yollara nazar-ı dikkat celp etmeyecek surette yapmak ve işaret etmek, koşulu vesait nakliye ile motorlu vesaitin yollarını mümkün olduğu kadar ayırmak.

h) Yollardaki inzibat ve intizamın en şiddetli bir surette temini.

v) Cephanelerin yerleştirileceği mahallerin ve ila.Temini.

z) Arabaların, toparlakların bulunacakları yerlerin tayini.

Ha) Bataryaların ileriye celp edileceği zamanın tanzim ve tespiti.

Harekete geçilecek zamanlar doğru hesap edilmeli ve kıt'ata bildirilmelidir. Bu hesapta münferit cüz'i tâmlar harekete başlayacakları zamanlar arasındaki fark nazar-ı dikkate alınmış olmalıdır.

Sayfa 80...

t) Mevâni'den suret-i müruru, mevaziin serîan tavsiyesini dar hendeklerden, köprücükler üzerinden geçmeyi ve çamurlu arazide topların ileri celbini talim etmelidir.

y) Her parçanın çalı demeti ve tel makasları ile teçhizi, köprü malzemesini havi arabaların hazır bulundurulması.

k) Mermi çukurlarını havi araziden geçiş esnasında yardım için bataryalara istihkam postları verilmesi.

154. İleriye atılacak olan topçunun emir ve kumanda münasebeti tam vaktinde tanzim olunmalıdır. Yakın muharebe topçusunun bu kısmı lüzumu halinde hücum eden piyade emrine verilmeli ve her iki selahât-ı müşterek tesirleri temin edilmelidir. Eğer her bir topçu kıt'ası hangi piyade kıt'asını himaye edeceğini ve kimim emrinde bulunacağı bilinirse, lüzumu olan irtibat serîan tesis eder ve her iki selahat-ı müşterek tesirleri temin edilmiş olur.

155. Cephanenin geriden ileriye sevk işi, yük otomobil kollarıyla önceden tayin kılınan ve kıt'ata bildirilen müteaddid depolara cephane gönderilmek suretiyle

tanzim edilmiş olur. Bırakılan ateş mevziilerinde kalan cephane, hususi kollar vasıtasıyla bu mahallere taşınır.

156. İleriye giden topçunun muharebe kuvveti, çok miktarda topa az miktarda cephane düşmesi yüzünden artmak değil, bilakis zayıflar.

Sayfa 81...

157. topçu ile sınıf-ı saire arasında olduğu gibi, topçu ile kumandanlık arasında da irtibat ve muhabere vasıtalarının, taarruzun bir yarma muharebesinin her safhasında şayan-ı itimat bir surette işlemesi muvaffakiyet için esastır.

158. Büyük bir derinliğe haiz bir düşman mevziine karşı taarruzda ekser topların menzilleri bir mevziiden düşmanın bütün mevzii şebekesinin hücumu müsait bir vaziyete getirilmesine kafi gelmez. Bu gibi hallerde fırka topçusunun geriden ileriye celbi suretiyle yardım edilmemeli, bilakis büyük bir topçu kuvveti yeniden mevzie sürülmelidir. Yalnız en ilerideki bataryalar ve menzilleri yeni muharebe vazifelerini ifaya kafi gelen bütün uzun menzilli toplar, buldukları yerde kalabilirler. Bunların himayesi altında mütebaki hafif ve ağır toplar ileriye celp olunmalı ve yeniden bir ateş hazırlığı için mevzie sokulmalıdır. Müteakip ateş hazırlığı için bataryalar, tam zamanında plan malzemesi ile teçhiz edilmiş bulunmalıdırlar.

159. Eğer geriye çekilmekte olan düşman yeniden sebata koyulur ve ya teki bir mevziide durursa, mesaha kıt'ası hava fotoğrafı keşfiyatı, fotoğrametreler ve harita mahallindeki kartoğraflar yeni plan esaslarını da temin ve ihzar ederler.

160. Mevzii küçük darbelerde ve mesela mevziin ıslahı için yapılan hücum kıt'atı teşebbüsâtında ve ila.de topçuya

Sayfa 82...

Düşen vazife, icraya me'mûr kıt'ayı daha gerideki düşman tesisatı ateşlerine ve mukabil savletlerine karşı muhafaza etmek, takrip yollarını ve hendeklerini ateşle sedd etmek ve o mıntıkadaki düşman bataryalarını sindirmektir. Topçu ateşi ne derece müessir olursa, ileriye giden piyadenin kanı o nispette esirgenmiş olur. Ekseriya topçunun ve bomba toplarının ateşi, teşebbüsât ve harekâtın başlaması ile aynı zamanda ve darbevâri tevcih olunur. Hücumda muvafık olunduktan sonra topçu ateşi şiddetini azaltarak tesdîd mıntıkasında tevzii eder ve yeni mevzii için yahud çıkış mevziine geriye giden piyadenin muhafazası için bir tevkif mahiyetine intisap eder.

161. Hücümün ve ihzar ve icrası hakkındaki bu kavaid, tayyâre defîne mahsus topçu içinde aynen caridir. Bu topçunun derinliğine tertip ve inkisâmı ve ihtiyatlarının hazır bulundurulması kaidedir. Hücümün an icrasından evvel tayyârelerin def'i ve tardı için yeniden bataryalar istihdamı lazım gelip gelmeyeceği ve bu maksat için ne miktar batarya ihzar olunacağı, yüksek makamlarca kararlaştırılır.

h. Daimi İstihkamâta Karşı Taarruz

Sınıfların sevk ve idaresi ve muharebesi &352-353 müracaat.

Sayfa 83...

10. Müdâfaa

â) Hareket Harbinde Müdafaa

162. Hazırlık için elde çok zaman bulunduğu nisbette hareket harbinde müdâfaa için mevzii harbi kaideleri hükmü caridir.

Muharebenin sevk ve idaresi, hareket veya mevzii harbindeki kaidelere tevfiân cereyan eder. Muharebe hatt-ı aslisinin nerelerden geçeceği, haddi zatında topçu tarassud yerlerini vaziyetine tabidir.

163. İleri dürülmüş mevzie yerleştirilmiş olan topçu, düşmanı geniş bir cephedeki ateşle ve güç tanınır bir vaz' ve ta'biye ile aldatacak ve onu vaktinden evvel yayılmaya icbar edecektir. Plana tevfiân tam zamanında geri çekilme, esaslı keşfiyât ile temin olunmalıdır.

Topçunun mevzi'e esaslı bir ta'biyesi için derinliğine tertip ve inkisâm ve iyi zemin tarassud yerleri ehemmiyete haizdir. Kendi ileri hatlarımızın gerilerine olduğu gibi düşman cephesi derinliklerine kadar dahi piyadenin muharebe arazisine kavrayışlı nazar atfına çalışılmalıdır.

İleriye sürülmüş tarassud yerleri (&63 ile mukayese) bilhassa ehemmiyetlidir.

Sayfa 84...

Düşmana müteveccih pamacların tarassudu, pek geride bulunan yüksek noktalardan veya yandan ekseriya mümkündür.

İleri arazideki ateş mevziilerinin ve münasip münasib noktaların kesitirilib kestirilemeyeceği, mesaha ve tespiti, eldeki zamana ve umumi vaziyete tâbi olmakla beraber kestirilmesi daima şayan-ı arzudur.

164. Topçu, ateşini kıt'a kumandanının emriyle açar, vaktinden evvel *ateş açmak*, mevzi'î düşmana belli eder. Mamafih bilhassa büyük mesafelerde saygısızca ilerlemekte bulunan düşman cüz'î- tâamlarının kuvvetli ateş baskınlarıyla zaiyâta uğratılması, düşmanın ileri yürüyüşünün tehiri ve dolaşmaya icbar edilmesi için ateş küşadı şayan-ı tavsiye olabilir.

Bundan sonra topçunun esas vazifesi, düşman topçusunun mevzie girmesine ve düşman piyadesinin hazırlığına (hazırlık mevziilerine) karşı ateşle muharebe etmektir. Burada mesaha kıt'âtı tarassudâtı ve hava tarassudâtı iyi işler görür.

Gece hücumuna karşı karanlıkta ateş açmaya daha gündüzden hazırlanmalıdır. (umumi tabirât hakkında izahata müracaat)

tayyâre def'ine mahsus toplar için suret-i umûmiyyede mevzii harbinde taarruzdaki esas kaideler aynen caridir.

Sayfa 85...

b) Mevzii Harbinde Müdafaa

Mevziilerin işgali ve düşman taarruzuna karşı ihzarât

165. Atıyyedeki kavaid başlıca def' ve tard melhamesine aittir. Bu *kaideler*, nispeten küçük taarruzların def'i ve tardında da aynen caridir.

Eğer hareket harbi tedrici bir surette mevzii harbine inkılâb ederse, düşmanın henüz çok uzak bulunduğu bir mevziin tesisinde *muharebe yapılması tarzı* büsbütün değişir.

Bu halde ateş mevziilerinin ve tarassud yerlerinin plana tevfikân intihabı ve mesahası ve plana tevfikân irtibatların te'sisi lazımdır. Hatta havadan ve düşmanın bulunduğu taraftan ihtimamlı istikşafât ile mevziii, suret-i kat'ıyyede tespit ve inşaat esnasında da tetkik ve murakabe tekrar olunur.

166. *Zemin tarassud yerlerinin hey'et-i umumiyyesi piyade ateş mevziilerimizin önünden itibaren düşman cephesinin gerisine, uzaklara kadar ve imkan derecesinde kendi ileri hattımızın gerisindeki araziye dahi şamil-i mükemmel bir nezaret te'min etmelidir.*

Sayfa 86...

Muhtelif vazifelerde batarya için ekseriya müteaddid tarassud yerleri lazım olur. Filhakika ;

â) En mühim hedef sahalarını görebilen bir tarassud yeri (***esas tarassud yeri***) . Bu tarassud yeri azami imkan dahilinde mevziin en ilerideki aksamının haricinde bulunmalıdır. Çünkü aksi halde şiddetli ateş altında batarya ile irtibat muhafaza edilemez:

b) Cepheyi yaran bir düşmanın def'i ve tardı için hemen bir batarya yakınında bir tarassud yeri (yakın tarassud yeri),

c) Başka suretle görünmeyen hedeflerin ateş altına alınması veya tevkif ve imha ateşlerinin tedkiki için mevziin ileri aksamında(***yan tarafta da***) bir tarassud yeri (***ileri sürülmüş tarassud yeri***).

Bu tarassud yerlerine irtibat, topçu taarruzu başladıktan sonra muhafaza edilemez.

167. Derinliğine kademelendirme, topçumuzun tesir imkanını ve mukavemet kuvvetini yükseltir ve aynı zamanda büyücek aksamın elden çıkmasına(mesela düşmanın gaz atışında) mani olur. ***Topçunun vaz' ve tâ'biyesi***, bilhassa kendi siperlerimize giren düşmanı dahi muvaffakiyetle ateş altına almaya müsait

Sayfa 87...

bulunmalıdır. Münferit bataryalar, koşulu olarak veya hazırlık vaziyetinde, cepheyi yaran bir düşmana karşı zaman zaman hazır bulundurulabilirler.

Değiştirme ve takviye mevziileri gerideki müdafaa tesisatında da keşf ve ihzar olunmalıdır. Bu ihzarât meyânında en mühimleri tarassud ve emir yerleri ve irtibat tesisatı ve cepaneliklerdir.

Tanklara karşı koşulu veya motorlu (tırtıl tertibatlı) münferit toplar veya takımlar hazır bulundurulmalıdır. Bunlar tanklara karşı giderler. Bu topların süratle mevzie sürülmeleri, muhabere işlerinin mükemmel olmasına vâ-bestedir.

Muharebede hareket kabiliyeti çok kaidelidir. Düşman tarafından keşf edilmiş batarya, kuvvetlice sığınaklar vücuda getirmiş olmasına rağmen, kolaylıkla

sindirilebilir ve tepelenebilir. Diğer taraftan açıkta duran bir batarya, mevzii keşf edildiği müddetçe, hiçbir zayiâta uğramaz yahut pek az zayiâta uğrar. Sık sık mevzii değiştirme, düşman keşfiyatını güçleştirir. Mevzii değiştirmedeki vazifeler, nazar-ı dikkati celp olmayan müteaddid mevziilerin daha evvelden ihtimâmla te'sisi (mermiyata karşı emniyetli cepanelikler ve efrat sığınakları) ve mesahası, atış esaslarının tespiti ile kolaylaştırılır.

Sayfa 88...

Tabî veya sünî maskeler, ve sahte tertibat, düşman cephanesini dağıtmaya sebep olacağından, eğer zaman varsa, daima buna müracaat edilmelidir.

168. Topçunun muhabere ve emir irtibatları, mevzii harbinde bütün yardımcı fen vasıtalarına müracaat edilerek geniş ve devamlı ittisalât için vücuda getirilmelidir. Def' ve tard melhâmesi takviye topçusu için dahi emir yerleriyle irtibatlarının tesis veya hiç olmazsa ihzarı lazımdır.

Topçu kumandanı erkânı veya grup ve küçük gruplar erkânı nezdlerinde husûsi zabitan, telefon şebekesinin kurulması, işletilmesi ve kendi cüz'î- tââmlarının bütün muhaberat işleriyle tanzim edilir. Fırka müdahale etmediği müddetçe, bu teller mevcut tel şebekesinden, kablo hendeklerinden, telsiz ve helyosta irtibatları ve saireden istifade ederler ve bunların ikmaline çalışırlar. Ve şebekenin tesisi hususunda diğer kıt'ât ile anlaşılırlar.

Topçu kumandanı, kendi erkânı nezdinde bir istihbarat merkezi tesis eder. Bütün keşif neticeleri burada toplanarak kıymetlendirilir. Bu istihbarat merkezi, doğru olarak düşmanın vaz' ve tabiyesi faaliyeti ve niyet ve makâsı hakkında sarîh bir malumat edinmelidir.

Bu istihbarat merkezinin idaresi ile tanzim edilen zabıt, fırkanın istihbarat merkezi ile irtibat tesis eder.

Sayfa 89...

Sair kıt'âttan ve keşif vesaitinden gelen veya esirlerin isticcevabâtı ile elde edilen ve topçu için mühim olan haberleri fırka istihbarat merkezinden alır.

Bu haberleri fırkaya, merbût kıt'âta, piyadeye ve mücavir cüz-i taamlara ulaştırır.

Düşmanın top techizâtı topçu cephanesi ve keşif vasıtaları hakkında malumat, topçu kumandanının istihbarat istihbarât merkezinde toplanır.

Tarassut yerlerinin telefon irtibatını ve muhaberatını idame etmek ve bundan istifade etmek için, tarassut yerlerini bir grup veya küçük grup dahilinde umumi irtibata rabt etmek kaidedir. Bu suretle bir tarassut yerinden görülmeyen hedeflere karşı diğer bir tarassud yerinden veya tahrip edilmiş bir tarassut yeri için henüz faaliyette bulunan diğer bir tarassut yerinden tarassut imkanı elde edilebilir. Topçu irtibat kıt'asında kendi mıntıkası tarassut yerine dahi rabt maksada muvafıktır.

En ilerideki piyadenin en basit (teferruatsız) arzularını veya haberlerini, bilhassa tevkif ateşi talebini ulaştırmak için muhtelif renkli, şekilli tenvir işaretleri kararlaştırılır.

Bu hususta piyade talimnamesi yüzüncü cüzü birinci fasıl& 192 ile mukayese. Sisli havalarda mütalebâtın ulaştırılması

Sayfa 90...

İçin hususi tedabir (sis postaları⁵ işittirme işaretleri) alınması lazımdır.

Gaz alarmı için alarm vesaiti hazır bulundurulur. Büyücek muharebe için bütün tarassut ve istihbarat vasıtaları tam zamanında talimle yetiştirilmelidirler. Bu keyfiyet ihmal edilirse, topçu, büyük muharebelerde gerçekten gözü kapalı muharebe etmiş sayılır.

169. fırka kumandanı tarafından emredilen ateş planına tevfikân-ki bu topçuya, ağır makineli tüfeklere, bomba toplarına vazifelerini tayin ve irâe eder-topçu kumandanı *ateş faaliyeti için topçu muharebe planını* tertip eder. Ancak düşmanın ateşinden dolayı “cevap” yahut “mukabele-bi-l-misl” olarak atış hatadır.

⁵ Bunlar sisli zamanlarda muhabereyi temin ederler.

Mevzi harbinin sükunetli zamanlarda büyücek muharebeler için hazırlık icrası lazımdır. Bu hazırlık mühim noktalar üzerine seri' ve tarassutsuz olarak müessir ateş tevcihini mümkün kılan atış esasâtını (hedef defterlerini) elde ettirir.

Ateş mevziimizi belli etmemek için, vezâif-î rûz maksada muvafık olarak ateş mevziimizden harice çıkarılmış bir topla halledilir, bu topun –mümkün mertebe mesaha edilmiş olan- yeri vakit vakit değiştirilir.

Sayfa 91...

Topçu vazifesini sırf def' ve tarda ve diğer sınıfların arzularını yerine getirmeye maksûr bilmemeli, daha doğrusu fikr-i taarruzkârâne ile hareket ederek piyade için en tâ'cizkar ve en tehlikeli olan veya muharebenin devamı esnasında bu vaziyete girebilen hedefleri karar-ı zâtiyesiyle ateş altına almaya mecburdur.

Te'sir, ateşin toplanması ve tanzimi suretiyle yükseltilir. Baskın icrasına daima çalışmalıdır.

Düşman, bütün hedefleri gözden saklamaya ve tarz-ı muharebesini ve itibârâtını değiştirmek suretiyle topçu ateşimizin tesirini azaltmaya ne kadar teşebbüs ederse, değerli ani hedeflere karşı atış da o nispette kesb-i ehemmiyet eder. Topçu, müteharrik mestur hedefleri de tespit eder etmez derhal ateş altına almaya çalışmalıdır.

170. tayyâre def'ine mahsus topçu, mücavir cüz'-i taamlarla irtibatta bulunarak hava müdafaasını o suretle tanzim etmelidir, ki satranç tahtası şeklinde aralıksız iki def' ve tard mıntıkası (yüksekliğine) husule gelmiş olsun. Mühim tesisat, mesela: cephanelikler, istasyonlar, en ağır toplar ve ilah için ekseriya küçük çaplı tayyâre define mahsus toplar bi'l-ittihâd hususi müdafaa tertibatı almaları inceden inceye düşünülmelidir. İhtiyatların ve sevkiyat kollarının ileriye sevkleri hususunda istifade olunan caddeler bilhassa

Sayfa 92...

geceleyin, projektörlerle tevhid-i mesai olunarak ilah. tayyâre define mahsus topçu tarafından himaye olunurlar.

Hava müdafaası teşkilatına mensup bütün makamât, kezalik tayyâre cüz'itaamları ve bomba hücumuna karşı himaye edecek kıt'at ve ilah.en kısa bir zamanda hiç düşman hava gemisinin cephemiz üzerinden uçmasına meydan verilmeden evvel haberdar edilmelidirler. Bunun için hususi istihbarat vasıtalarını haiz ayrıca bir tayyâre ihbar hizmeti tertip olunur ki , bu sayede daimi olmak üzere tayyâre define mahsus topçu kumandanının kumandası altında gündüz gece hava müdafaası teminine çalışılmış olur.

Bu tayyâre ihbar hizmetiyle vazifedâr olanlar ve projektörler ile beraber tayyâre define mahsus topçu ve tayyâreye karşı mevzû' makineli tüfekler yerlerinde sabit bulunurlar. İlerideki muharebe mntikasında topçu mevzileri sahasında mavzu' tayyâre define mahsus bataryalar, ekseriya noksan olan sığınaklar dolayısıyla –atış sahası 460 olduğu zaman – kolayca sindirilebilirler, bundan dolayı bunlara ait değiştirme mevziileri bulunmalıdır. Ekseriya bilâ-fâsıla hava müdafaasında istihdam olunmuş kıt'atın muntazaman değiştirilmeleri keyfiyeti ayrıca tanzim olunmalıdır.

171. Fırka topçu kumandanı, kendi emir yerini, fırka emir yerinin şifâ'en görüşülebilecek kadar

Sayfa 93...

yakınında tesis eder. Bizzat daimi surette araziye nezaret, topçu kumandanı için nadiren lüzumludur.

Grup ve küçük grup kumandanları –bilhassa yakın muharebe topçusu-mevkilerini en çok tevhid-i harekât mecburiyetinde buldukları piyade kumandanlarının mevkileri yakınında intihap ederler. Taht-ı emrindeki bataryalara nezaret ve icra-ı te'sir ve nüfuz kabil olmamak dolayısıyla, bu mümkün değilse topçu irtibât kıt'aları piyade kumandanları nezdlerine verilirler.

172. İstirahat, talim ve terbiye için kıt'ât, zaman zaman cephe gerisine çekilebilir.

Muharebe cephelerinde kuvvetlerin yıpranması kıt'ânın sık sık değiştirilmesini lüzumlu kılar.

Fırkanın nizam harbine mensup topçusu piyade ile birlikte değiştirilmelidir. Yalnız birlikte değiştirme, muharebe faaliyetini his olunur derecede nakısadâr edecek olursa o zaman muvakkaten ayrılma tecviz olunabilir.

Fırkalar nizam harbi harbinde bulunan topçu cüz'i-tâmları, mümkün olduğu kadar uzun müddet buldukları yerde tutulurlar.

Muharebe vaziyeti, değiştirme sırasında topların ateş mevziinde terkin ve değiştiren kıt'âya tevdi'ini müstesna olarak lüzumlu kılabilir. Fakat bu, malzeme bakımı itibariyle faideli değildir.

Sayfa 94...

Kumandanlar ve kıt'ât, değiştirmeden evvel vazifeleri ve vaziyetleri hakkında tenvir edilirler. Kumandanlar, kıt'âlarından evvel mıntıkada bulunmaya mecburdurlar. O emrin tebliği ayrıca görüşülmelidir.

Müdâfaanın İcrası

173. Def' ve tard melhamesi için takviye olarak tahsis edilen topçu, bir kıtayı değiştirmekle muvazzaf değilse veya yüksek kumanda makamının ihtiyatı olarak katılacak ise, münferit kıta mıntıklarının ehemmiyetine göre kaideten fırkalara taksim olunur.

Yanaşık cüz'i-tâmlar (mesela müdahale fırkaları) kaideten kendi topçularını muhafaza ederler.⁶

Muharebeye tahsis olunan topçudan yalnız uzun menzilli ağır bataryalar doğrudan doğruya ordular veya grup (kolordu) kumandanlıklarının emrine verilebilirler. Veya da maksada uygun olarak müşterek emirler altında ve hususi muhabere şebekesi ile toplu bir halde bulundurulurlar.

Fırka dahilinde bütün topçular, topçu kumandanının emri altına verilirler. Uzak muharebenin icrası ve fırka mıntıklarının karşılıklı muavenetleri için yüksek

⁶ Müstesnalar hakkında &161 ve 167'ye müracaat.

makamlar firkalara talimat vermelidirler. Topçunun vas'î-mikyasında karşılıklı muaveneti

Sayfa 95...

için bizzat anlaşmış bulunmalı, hatta bunu bilâ-emir icra etmelidir.

Topçunun dahili tertibat ve inkisâmı ve topçu kumandanlarının faaliyeti hakkında & 7 ila 26 hükmü aynen caridir.

174. *Hedef keşfi* düşmanın topçumuz tarafından ateş altına almak üzere bilinmesi icap eden nesi varsa bütün onlara şamildir: Kıt'ât, topçu, piyade mevziileri, makineli tüfeklerin, bomba toplarının ve topların mevziileri, emir ve tarassut yerleri, balon yükselme yerleri, avcı takarrüb hendeklerinin nerelerden geçtiği, sığınaklar ve ihtiyatlar, toplanma noktaları, muvâsala yolları, demir yol tesisatı veilah.

175. Topçunun erkenden mukabil tesiri müteârizin ihzarâtı (kıt'âtın, topçuların, bomba toplarının, cephanenin, yakın muharebe vasıtalarının ileriye celbi ve yerleştirilmesi, tankların vesairelerin hazır bulundurulması ilah.)halel-dâr ve inkişâfını tevkif etmelidir. Değerli hedefleri ser'i ve müessir bir surette ateşle yakalamak için keskin bir uyanıklık lazımdır. Fakat bazı kere kuvvetimizi ve mevziilerimizi belli etmemek veya düşmana

Sayfa 96...

emniyet ilka' ederek onu tâbiye nokta-i nazarından muvafık anlarda yakalamak için geri kalış muvaffaktır.

Eğer harbin cereyanı esnasında münferid muharebe mntıklarındaki neticeler muhtelif ise, buna nazaran kuvvetlerin, ve hedeflerin taksimi de değişir. Ve mevzii değiştirerek veya değiştirmeyerek – vakit vakit ve yer yer- tesir yükseltilir. Yalnız bu suretle topçunun muharebe kuvvetinden tamamiyle istifade olunabileceğinden tedâbir-i mezkûre muvaffakiyetlere ehemmiyetli bir surette hâiz-i te'sirdir.

176. Def' ve tard melhamesinde topçuya âtiyede ki muharebe vazifeleri düşer:

Düşman topçusunun ve bomba topçularının sindirilmesi,

Düşman piyadesinin ve piyade tesisatının dövülmesi,

Konaklar, parklar, balonlar ve ilaha.dahil olduğu halde, düşman ihtiyatlarıyla bütün geri ittisalatının ateş altına alınması,

Düşman mevazii içerisinde ve gerisindeki gidip gelmeleri ve işlerin ta'cizi,

Tevfik ve imha ateşi (izahat 3 , ateş şekilleri ve mahal isti'malleri faslına nazar),

Tankların dövülmeleri,

Mukabil hücum ve mukabil taarruzlara yardım.

177. Düşman taarruz ihzarâtı yaptığı anda **düşman topçusunun sindirilmesi**, topçunun esas vazifesidir. Taarruz başladıktan sonra da bu vazife baki kalır.

Sayfa 97...

Düşmanın batarya mevziileri hedef gruplarına taksim olunur ve ateş altına alınmak üzere firka tarafından gruplara ve küçük gruplara verilir. Plan merbuâtına veya piyadenin yana doğru mümettid muharebe sahasına nazaran hedeflerin bilâ-tefrik tahsisi maksada muvafik değildir.

178. **Düşman piyadesini**, ve bundan başka piyade tesisatının **ihtiyatların ve geri ittisalatının**, mahal-i meskûnenin balonların ve sairenin ateş altına alınması ve gidip gelmelerin taciz edilmesi , kaideten düşmana büyük zayiât ika-ı esasına mübtenîdir. Bundan sonra düşmanın umumi muharebe sevk ve idaresini sektedar etmek maksadını istihdaf eder. Melhame cephesinin gerisinde ve cephe içerisinde ki harekât, gece ve gündüz o kadar çok kıt'âtın tuttıkları sahalar o kadar geniştir ki plana tevfikân hareket olunduğu takdirde iyi neticeler beklenir. Doğru keşif ve müsait anlardan çabuk istifade lazımdır. Esirlerin isticevâbı kıymettar malumat elde ettirebilir. ,

Hedeflerin intihâbında daimi tebeddülât bilhassa geceleyin iyi neticeler vaad eder ve düşmanın kuvve-i ma'neviyyesini üzerine tahripkâr tesir yapar.

179. Düşmanın taarruz hazırlığına, hatta taarruzuna karşı hususi tedbirler icap eder. İhzarat ve tedabir

Sayfa 98...

yapılmış bulunmalıdır. Burada iyi idare edilen imha ateşi, sabit bir Tevfik ateşinden daha müessirdir.

Her batarya, muin tevfik ateşi hattı ve imha ateşi sahaları alır. Bataryalar saftan çıkarılırsa veya bazıları kendiliğinden saftan hariç kalırsa, tevfik ve imha ateşleri küçük gruplar dahilinde, inde'l- hâce büyük cüz'i-taamlarda dahi yeniden tanzim olunmalıdır. Asıl muharebe hattının değişmesinde de aynı kaide caridir.

Cephe ateşi kaideyi teşkil eder. Saftan hariç kalacak bataryalardan büyük boşluklar husule gelmemesi için sahalarda bataryalar ateşlerinin yek diğerine taşırılması şayan-ı arzudur.

180. Tankların ateş altına alınması-ki bu vaziyette mühimdir- için &267 fıkra54'e müracaat.

181. Mukabil darbeler,daima topçu tarafından himaye olunmalıdırlar.

Taarruz arazisinde piyadenin yakınında hareket eden müteharrik topçu, topçuya nispetle ekseriya daha çok tesir gösterir. Mevzie girmiş olan düşmana karşı, düşmanca ma'lûm olan mevziide plana uygun olarak vaz' ve tembih edilen piyade topları ve hafif toplar bunun için hasseten elverişlidirler. Münferit bataryalar, bu hal ve vaziyeti için koşulu olarak geride tutulabilirler.

Sayfa 99...

Diğer topçu, tâbiye nokta-i nazarından piyade ile birlikte tesir icrası müsait oldukça yardım eder. Düşman topçusunun bastırılmasına muvaffakiyet hasıl olursa, bu topçunun piyadesini ateşiyle himayesi sekteye uğratılmış olur.

Taarruz eden düşman idareli imha ateşiyle dövülmelidirler. Düşman ihtiyatları bir ateş çenberi içine alınmalıdırlar. (tesdid) kendi piyademizin mukabil

darbelerini ateşimizle halel-dâr etmemek için ateş, tam vaktinde ateş geri ve ileri kaydırılmalıdır.

Mukabil darbe adem-i muvaffakiyete uğrarsa, topçu, cepheyi yaran düşmanı durdurur ve lüzumu halinde toplarını yakın muharebe ile müdafaaya mecburdur.

182. Yüksek makamların emrine tevfikân *ve plana uygun olarak* icra edilecek *mukabil taarruzların* himayesi için topçu, taarruz melhameleri hakkında cari kaidelere göre tahsis ve ilave olunur.

İkinci hat fırkaları, topçunun bu maksat için ekseriya lazım olan bu tahsis keyfiyeti, dūr-bînâne ve plana uygun keşf ile istikmâl edilmelidir. Bol cephane ile kuvvetli topçunun tahsisi muvaffakiyetin ilk şartıdır.

Teferruat olarak ber- vech-i âti mevâdd şayan-ı kayıttır:

1. Mukabil taarruzdan evvel hedef en kuvvetli ateş ile tepelenmelidir. Taarruz meydanına hakim makineli tüfeklerin susturulması hâsseten ehemmiyetlidir.

Sayfa 100...

Taarruzumuzu yan ateşi altına alan mücavir cepheler sindirilmelidirler.

2. Mukabil taarruz esnasında taarruz hedefi ve Tevfik ateşi yapan düşman topçusunu sindirmeli, ve düşman ihtiyatlarının ilerlemesini men' etmeli, ve geri arazi ateş çenberi içine alınmalıdır(tesdid).

3. Mukabil taarruz muvafık olduktan sonra kazanılan mevazi'in elde tutulması için daha uzun bir müddet bol miktarda cephane tahsisi lazımdır.

h. Daimi Tahkimatın Müdâfaası

Muhtelif sınıfların sevk ve idaresi &413'e müracaat.

Sayfa 101...

11. Hususi Hallerde Muharebe

Muhtelif sınıfların sevk ve muharebesi &414, 448, 461, 466 müracaat.

Dağlık Arazide Muharebe

183. Topçunun düz arazide istihdamı hakkında nekât-ı nazar, dağ muharebelerinde dahi caridir. Topçunun tahsis ve istihdamında dağın teşekkülâtı ve yolların vaziyeti suret-i mahsûsâda nazar-ı dikkate alınmalıdır.

Koşulu ve motorlu topçu, ileri yürüyüş ve muharebe için caddelere ve doğrudan doğruya bu caddelerin civarına tabidir.

Dağ topçusu, araziye tabi değildir. Bu sebeple her şeyden evvel büyük muvasala caddelerinin (dere caddelerinin) tarafında dağlar içerisinde gönderilen müfrezelerin himayesi için istihdam olunur ve bu cüz’i- taamlar emrine verilirler.

Dağ topçusunun her nev’i arazideki kabiliyet-i hareketinden değişen hususi vazifeler için istifade olunmalıdır. İyice saklanacak olan münferit dağ topçuları ve takımları için tepeler ve ya sırtlar üzerinde açık mevziilerden-mevzii harbinde müstehzîr top mevziilerinde, mağaralarda ve ilah.-görerek atış

Sayfa 102...

suretiyle çok defa iyi tesir imkanı ve yan ateşi icrası ve yahut mühim noktaların ateş altına alınması temin olunur.

184. Muhtelit (karışık) cüz’i-taamlar teşkili, *topçunun istihdamını* kolaylaştırır. Çetin arazide,yalayıcı mermi yollu olması dolayısıyla, sahra topları tahsisinden suret-i kat’îyede sarf-ı nazar edilmiş değilse , hafif topçu küçük grupları emrinde maksada uygun olarak 2 obüs ve top bataryası bulundurulmalıdır.

Arazinin hali, bataryaların takım takım veya top top istihdamına çok kereler lüzum gösterir. Bu, bataryaların maksada muvafık olarak tertip ve taksimi suretiyle istikmâl olunmalıdır. Bu keyfiyet dağ bataryalarında iki müstakil takıma inkisâm suretiyle önceden nazar-ı dikkate alınır.

185. ateş mevziilerinin ve tarassut yerlerini keşfi işleri çok zaman ihtiyaç gösterir. Bu iş, erkence yoluna konulmalıdır. Keşfe gönderilen topçu keşşâflarına, istihdamları mevzu bahis her nev’i topların kabiliyet-i isti’mallerini tespit maksadıyla hudud-i muin arazi mintikaları verilmesi kaidelidir. Topçu keşşâfları bu topların balistik kudretleri ve kabiliyet-i hareketleri hakkında tam bir vukufa malik ve atış cetvelleri, pusula ve setre zaviyesi mesaha altı ile mücehhez bulunmalıdırlar. Çok yüksek noktalardan tarassut imkanı, ekseriya yaya, kışın

Sayfa 103...

kar ayakkabılı yahut kızaklı hususi keşşâflar vasıtasıyla elde edilir.

Mevziie sokulacak bataryaların *tarassud yerleri* muhtelif ve birbirini itmam eden bir sahay-ı rû'yet kazanmak için geniş bir arazi üzerine taksim olunmalıdırlar. Bu tarassut yerlerinin kaideten yalnız en yüksek, nezaretli nekatta bulunmaları icap etmez, çünkü bu tepeler, üzerlerine düşman ateşini çekerler. Hatta tarassut yerlerinin irtifa'ı vaziyetleri de muhtelif olmalıdır. Çünkü aynı rakımdaki tarassut yerleri ale'l-ekser aynı zamanda bir sis tabakası tarafında faaliyetten hariç bırakılırken, daha yüksek veya daha alçak tarassut yerleri tarassuttan mahrum bırakılmamış olurlar. Serîan kemal edilen bir telefon şebekesi, grup veya küçük grubun hemen bütün bataryalarının müteaddid tarassut imkânını temine hadim olunmalıdır. Mücavir kıt'âların tarassut yerleri ile irtibat tesis olunmalıdır. Sık sık muavin mutarassıdılar gönderilmelidir.

186. Arazinin çetinlikleri, ileri *yanaşmayı ve yayılmayı* geciktirebilir, fakat bütün vasıtalara müracaatla, hayvan ve insan kuvveti veya cerr(çekme halatları ile buna galebe çalınmalıdır. Bu gibi manilerin aşılmasında bir kıt'âtın kabiliyet-i ruhiyesi kendini gösterir. Kıt'â bilmelidir ki düşmanın, arazinin

Sayfa 104...

müsaitsizliği yüzünden topçunun saha-i icraya çıkamayacağını hesap edeceği yerde muvaffakiyet kendisine tevcih eder.

187. Grup yürüyüşlerinde topçu kitlesinin, kolun pek çok ilerisine alınmaması şayan-ı tavsiyedir. Aksi halde keşif ve irtibatın tesisi için zaman bulunmayacağı gibi bataryalar acele ile gayr-i müsait mevziilere girerler veya bir muharebenin idaresi esnasında mümkün olan sahadan harice taşmış olurlar.

Eğer önceye ancak münferit bataryalar ilhak edilebilirse, o halde bu maksat için evvel-i emirde hafif sahra obüsleri tayin olunurlar. Öncü öncüsü nezdinde düşmanın vadi ve şoseleri kapmak için ileri sürmüş olduğu men' kıt'âtını muharebeden hariç kılmak için münferit toplar bulundurulabilir.

Dağ topçusu caddeler üzerinde ileri yürüyüş esnasında ekseriya kısm-ı küllide tertip olunur. Bu suretle caddenin yan tarındaki dağların içerisine doğru gönderilebilmek üzere hazır bulundurulmuş olur. Mamafih dağ kollarının öncüsüne dağ topları ilhak olunmalıdır.

Eğer kumandanlar kendi keşşafı ve istihbarat kademeleriyle birlikte kısm-ı küllinin başında bulunurlarsa, keşif ve muharebe için yapıma tasri' edilmiş olur.

Aksi halde dar ve dik caddeler üzerinde muharebe tamamı başladığı zaman kumandanın bunları ileriye celp etmesi çok defa güç olur ve zaman yer.

Sayfa 105...

188. Topçunun vaz' ve tâ'biyesi, arazinin teşkilatına tabidir. Geniş cephe ile mevzie girmeye çalışmalıdır. Mamafih ekseriya derinliğine büyücek kademeler teşkili de lüzumlu olabilir. En çetin arazide bile piyadeye yardım ifasını mümkün kılar mevziiler bulunur.

Topçunun vaz' ve tâ'biyesi, ateşin en mühim nekatta toplanmasına ve mücavir kıt'âtın himayesine müsait bulunmalıdır. Yan ateş te'siri ale'l-ekser mahirane tâ'biye edilen münferit toplar, bilhassa dağ topları ile temin olunmalıdır.

189. Kıt'â kumandanına, topçunun istihdam kabiliyeti hakkında izahat verilmelidir. Kıt'â kumandanı, topçunun esas kısmının ateş hazırlığı yapmak üzere ne kadar zamana muhtaç bulunduğuna dair de malumat edinmelidir ki, piyadenin muharebe faaliyeti ana nazaran hesap ve tertip edebilsin.

190. Esas ateş kuvveti yürüyüş caddesi etrafında gruplandırılmış olan topçudur. Mamafih bu, ancak caddeyi elde bulundurmak için muharebe eden piyadeye yolu açmaya inhisâr etmez, topçu vadiden dağların içerisine doğru ilerlemeye çalışan kıt'âta dahi yardım etmeye çalışmalıdır.

191. Sırtlar üzerinden aykırı aşılma suretiyle ileri yürüyüşler icrasında topçu her ihtimale karşı kademe kademe

Sayfa 106...

ilerlemelidir. Mamafih her bir mevzie girmenin ve bataryaların geriden celbinin bir çok zaman sarfını mucip olacağı da düşünölmelidir.

192. Tahkimat yaparak yerleşmek bir düşmana karşı taarruzda düşman makineli tüfeklerinin ve toplarının keşfi ve sindirilmesi büyük bir ehemmiyete haizdir. Bunların dövülmesi, münferit toplara hususi vazifeler verilmek suretiyle tanzim olunmalıdır.

193. Taarruz ilerlediği esnada ve *ta'kip* için topçunun bir kısmı derhal ileri gitmek üzere muharebe eden piyadenin gerisinde hazır bulundurulmalıdır.

194. Ric'atta dağ topçusu, caddenin iki tarafındaki ar dahi muharebelerinde kıymetli hizmet ifa eder. Mamafih dağ topçusunun düşmandan çabuk çözümlü

kurtulamayacağı da nazar-ı dikkatte tutulmalıdır. Zira bu topların hareket kabiliyeti az olduğu gibi mevzii değiştirmesi de zamana mütevakıftır.

195. Tarassut ve muhabere malzemesinin ileri celbi için mekâriilerin birlikte götürülmesi dağ muharebelerinde istihdâm edilen bütün bataryalar için faidelidir.

Cephane ve erzakın geriden ileriye sevki için topçu kumandanının emrinde mekârîler bulunmalıdır.

Sayfa 107...

12. Yakın Müdafaa

196. *Yakın müdafaa için*, toplar artık ateş edemeyecek bir vaziyete gelmişlerse, makineli tüfekler, el- esliha namlusu, el bombaları ve esliha-i cârihaya müracaat edilir. Yakın müdafaa , bütün mevziilerde batarya kumandanı tarafından ihzar olunmalıdır.

Ekseriya taburun bir emriyle tayyârelerin def'i ve tardına tahsis edilen makineli tüfeklerin vaz' ve tâ'biyesi ve mütekâbilen muâvenetleri tanzim edilmelidir.

Ateş mevziilerimiz, kendi piyademiz için kent (destek) noktalarıdır. Piyadenin yakın muharebede çok muannidâne (inatla) müdafaası ile düşman durdurulmalı ve bu suretle gerideki cüz'-i- tamlara mukabil darbeler için zaman ve fırsat kazandırılmalıdır.

Topçular hiçbir zaman kabil-i isti'mal bir halde düşman eline düşmesi caiz değildir. Hal-i zarurette bütün cephaneye olduğu yerde tahrip olunur(usul-ü vech ile).

Mutarassudlar, telefoncular, topçu irtibat kıt'âsı ve ilah.aynı suretle hareket ederler.

Sayfa 108...

13. Mevzii İnşası

197. Tarassut yerlerinde ve ateş mevziilerinde düşman ateşine karşı korunmak için toprak işleri, hareket harbinde dahi, daima lazımdır.

Eldeki zamanın çokluğu nispetinde toprak işleri de kuvvetli olur. Gizlenme işi evvela yapılır. Gizleme için bütün tabii ve sun'î yardımcı vasıtalarından istifade olunmalıdır. Bundan sonra efrat için setreler, bunda sonra da cephaneye setreleri tesis olunur. Toplar için muhtemel lüzumlu işler daha sonra yapılır.

Setreler, düşmana mevziin tanınmasını kolaylaştırmamalıdır. Düşman, inşa edilen mevzii öğrenir ve buraya atışını tanzim ederse, bu mevziide kalmaktansa,

tamamiyle ihzar olunmamış mevziilere muvakkaten sık sık mevzii değiştirme tercih edilmelidir.

Topraklar ve kollar için hareket harbinde ekseriya gizleme kafi gelir.

198. *Mevzii harbinin* sükunetli zamanlarda muharebe faaliyetinin, talim, terbiye ve istirahatın müsaade ettiği nispette,, topçunun en mühim vazifesinin biri mevzii inşaatının ıslah ve ikmalidir.

Sayfa 109...

Topçunun kendi kuvveti bu işlere yetişemezse, topçu kumandanı, kıt'ât kumandanına lüzumu kadar efradın verilmesini teklif eder. Umum dahilinde işlerin yek-nesâk olarak idaresini temin etmek, topçu kumandanının vazifesidir.

199. Mevzii harbinde her bir ateş mevzii için ber- vech'i- âti malumatı muhtevi bir sicil listesi tertibi şayan-ı tavsiyedir:

Mevziin ve mevzie müteferri' tarassud yerlerinin inşasına ait malumat mâ kroki,

Telefon tesisatı ve diğer irtibatlara vesaireye dair malumat. Ateş mevziine götüren yolların, tarassut yerlerine giden yolların ve ateş altında bulunan veyahud düşman tarafından (mesela balondan) görülen yol kısımlarının krokisi,

Ateş mevziinden ve tarassut yerlerinden görülebilen ve bil-mesaha haritaya geçirilmiş olan arazi noktalarına dair cetvel,

Su tedariki,

En yakın sargı yeri.

14. Harita ve Plan Malzemesi

200. *Hareket harbinde* harita ve planların sonradan temini müşkül bulunduğundan kıt'âtı daha bidayette bol miktarda

Sayfa 110..

ve kâfi ve saatte bir saha-i araziye meş'ûr haritalarla techîz etmek bilhassa mühimdir.

Hareket harbinde usulen mürebbeata münakkim 1/100.000 mikyasında bir plan malzemesiyle techîz ile iktifâ olunmalıdır. Arazi, haritaya nazaran askeri nokta-i nazardan mühim değişiklikler,(kesilmiş ormanlar veya yeniden zuhur etmiş

ormanlar, kurutulmuş bataklıklar, demiryol ve kanal inşaatı, ve saire) gösterir ise bu değişiklikler mümkün ise, kıt'âta tâmim olunmalıdır.

201. Müstahzır mevziilere plana uygun yer taarruzu için, üzerlerine düşman mevzii işaret edilmiş, büyücek mikyaslı (mesela 1/10.000) haritalar ve planlar lazımdır. Bu gibi mevziilerin havadan fotoğrafı alınarak keşfi, kıt'âya bu mevziilere yaklaştığı zaman, fotoğraflar (sıra fotoğrafları) veya bunlara göre müretteb haritalar veyahud planlar techiz edilecek surette erkence yapılmış bulunmalıdır.

202. Mevzii harbinde müteaddid iyi haritaların, planların ve krokilerin kullanılması imkanı, kıt'âların küçük zabitan ve efradına kadar amel-i faaliyetini kabul eder.

Sayfa 111...

Keşf neticelerine nazaran mezkûr haritalar, plan ve krokilerin tertip ve tanzimi, ve ale-d-devâm matlup şeklinde bulundurulması haritacıların vazifesidir.

Mamafih, haritalar, planlar, fotoğraflar, krokiler vesaireyi aşırı dereceye vardırmaktan çekinmelidir. Aksi takdirde bunlar, amel-i istifadeden ziyade istatistike hizmet eder. Bunların tertip ve tanzimi ve çalışılıp vücuda getirilmeleri çok kuvvete ihtiyaç gösterir ve erkânı çok zaman iş odasına bağlar.

Topçu kumandanı keşif neticesi olarak atideki hususâtı edinir:

Derhal telefon veya fotoğraf vasıtasıyla topçu için mühim olan bütün haberleri, muhtelif haritaları, her şeyden evvel yevmi ve mevkut topçu hedef haritalarını (ale'l-ekser 1/25000 ve piyadeye mahsus haritalar ale'l-ekser 1/10.000)

203. Topçunun yevmi hedef haritaları, (yalnız canlı muharebe faaliyetlerinde) son 24 saat zarfında ateş ederken tanınan bataryaları bu malumatın alındığı keşf yerleriyle birlikte ihtiva eder. Fakat bu harita maksada tamamen vefa edemez, zira mevziileri bilinmeyen diğer düşman bataryalarının da ateş etmiş olmaları veyha hiç ateş etmemiş düşman bataryaları da mevcut bulunabilir.

Sayfa 112...

204. Topçunun mevkut hedef haritası, hangi düşman bataryalarının uzun bir müddet zarfında ateş ettiklerini, kaç defa ateş ederken tarassut edildiklerini ve hangi bataryaların evvelki haritanın itasından beri artık bir daha ateş etmediklerini ihtiva ve mevcut şeklin ıslahına hizmet eder. Bu suretle düşman topçusunun vazî ve tabiyesi

ve gruplandırılması tarzı meydana çıkar. Bu harita, bundan başka cephan nakil yollarını da (caddeler, kol yolları, sahra demiryolları ve saireyi) ihtiva eder.

205. Piyadenin hususi haritaları, bilhassa kendimizi ve düşman piyadesinin vaziyetini ihtiva ve evvelki haritadan sonra vücuda getirilen tesisatı irâe ve iş'âr ederler.

206. Topçu kumandanının istihbarat yeri, **bütün harita** ve sairenin seri ve maksada uygun olarak mesai sahası dahilinde tevzi' i temin eder, kıt'âtın taleplerini yapmakda devam eder, bu haritalar üzerine arada vuku' bulan bütün tebdilât, arzu edilen ta'dilât ve tashihât ve ikmâlât kaydedilir. Verilmiş olan haritaların ikmalî için icap eden krokileri de topçu kumandanı tertip eder.

207. Ateş mevzilerinin, tarassut yerlerinin ve istikamet-i asliye noktalarının müselessât-ı fenne nazaran ve grafik

Sayfa 113...

olarak tatbiki ve batarya planlarının tertibi, için bu bâbdaki husus talimnamelere müracaat olunmalıdır.

208. Haritacılar, tarassut yerleri için dâiren-mâdâr(çepeçevre) (menaziri resimler) ve mutaraassid haritaları tertip ve ihzar ederler.

15. Ateş idaresi

209. Topçu kumandanı emri altındaki alaylara (gruplara) ekseriya tâ'biye icabına nazaran atış vazifeleri verir, yalnız müdafaa faaliyeti (tevkif ateşi, imha ateşi) ve kendi taarruzumuz için (tahrip ateşi, ateş silindiri) yanca doğru bir surette ve ale'l-ekser harita ve plana nazaran tahdîd edilmiş **hedef sahalarını** tevzi' eder.

Bizzat mevzii harbinde topçu kumandanının esas vazifleri, günü işlerini taksim etmek, firka hudutları suret-i mahsusa da nazar-ı dikkatte tutularak tevkif ve imha ateşi ve plana uygun bir ta'ciz ateşi tanzim etmek, hava tarassudâtı ve mesaha kıt'âtı tarassudâtı usulüne tevfikân kullanmaktır.

210. Alay kumandanları, (grup kumandanları) müstakillen vazifeler almamışlarsa (doğrudan doğruya muayyen bir piyade cüz'i taamı emrinde değillerse) topçu kumandanının talimatına nazaran ateş faaliyetini idare ederler.

Sayfa 114...

Alay dahilinde hedeflerin tevzi' i ve taksimi hareket harbinde çok defa, mevzii harbinde ekseriya haritaya ve ya plana nazaran yapılır, ancak nadiren istikamet-i

asliye noktalarını işaret etmek ve hedefleri bu noktalar yardımıyla alay cüz'î taamı dahilinde taksim ve i'tâ etmek mümkün ve istifadeli olur.

Tevkif ve imha ateşi için ve kendi taarruzumuzdaki tertibat(tahrip ateşi, ateş silindiri)için ekseriya harita ve plan ile iktifa olunabilecek vech ile doğru bir hedef taksimi icap eder.

211. Taburlar, büyük muharebede çok kere ateş cüz'î taamıdır. Tabur kumandanı bunun için kendi bataryalarının ateşini çok def'â tâ'biyevi talimat ile değil, bilakis **muayyen hedefler** itası suretiyle idare eder, bu halde müteaddid mesafelerde bulunan bir veya müteaddid istikamet-i asliye noktaları vermek ve hedefleri taksimata göre bildirmek ekseriya faidelidir. Hatta hedeflerin bir bataryanın yüksek paralanma noktalarıyla kabaca gösterilmesi de şayan-ı tavsiye olabilir. Büyük cüz'î taam dahilinde taburiyenin ateşini ser'i bir surette muayyen bir noktada toplamak veya veya bataryaların ateşini aralıksız olarak yan yana bulundurmak ekseriya tabur kumandanına ait bir keyfiyyet olur. Fakat bataryaların ateşlerini yenice tahdid edilmiş bir saha üzerinde birbiri gerisinde (mıntika hedefleri, ateş baskınları)bulundurmak dahi icap edebilir.

Sayfa 115...

Taburun içinde bulunarak muharebe ettiği cüz'î taam ne kadar küçük olursa, tabur dahi ateş cüz'î taamı olmak mahiyetini o kadar çok kaybeder. Müstakil olarak icra-i faaliyet eden bir taburda tabur kumandanının ateş idaresi çok defa bir topçu kumandaninkine benzer; yani tabur kumandanı bataryalara muayyen ve mevki'en mahdûd hedefler yerine tabiye icabına göre münferit vazifeler verir.

212. Bataryalar, büyük muharebelerden taburdan (küçük gruptan) aldıkları talimata nazaran hedeflerini intihap ederler. En son verilen tabur emrinden sonra vaziyet aşikâr bir surette değişmiş ise; bataryalar bu emirden harice çıkmalıdır. Bataryalar, değerli, fakat kendilerine verilmemiş olan hedefleri- yabancı mıntikalarda olsalar dahi- ser'i ve pek müessir olarak ateş altına almalıdırlar. Fakat batarya kumandanı tabiye vaziyetinin hey'et-i umumiyyesini daima nazarı dikkatte bulundurmaya ve bunun için de deruhte edilen muharebe vazifesinin her şeyden evvel ateş altına alınmasını talep ettiği hedefe mermiyatının çok miktarını düşürmeye çalışmalıdır. Ancak mevzii harbinde hiçbir ehemmiyetli muharebe faaliyeti cereyan etmediği zamanlarda yabancı mıntikalarda dahi, mer'i olan kıymetli hedefleri kendiliğinden

ateş altına almak, mevzideki her bataryanın mühim vazifesidir. Ve bu husus yalnız yevmi sarfiyat için elde bulunan cephane mevcuduna nazaran tahdid olunur.

Sayfa 116...

Hedefler ve Bunlarla Muharebe

Hedeflerin intihabı, topçunun vazifelerine nazaran tayin eder.

213. Taarruzda, sun'î ma'nilerin bomba topları yardımıyla tahribi, düşman topçusunun sindirilmesi, düşman piyadesi ateşinin yardımcı silahlarının azami imkan dahilinde susturulması topçuya ait bir vazifedir.

214. Her iki tarafın açılması ve yayılması esnasında kendi topçumuz, düşman topçusunu hemen ızzar etmeye ve ya hiç değilse serbest harekâtını elden almaya muvafık olursa, *hareket harbinde* taarruz esnasındaki düşman topçusu ateşinin bastırılması kolaylaştırılmış olur. Bu, kendi topçumuzun erkenden açılmasını, tarassut vasıtalarının isti'mâli için inceden inceye düşünülmüş tedbirleri ve tarassut vasıtalarından verilen rasadât neticelerinden istifadeyi icap ettirir. Muharebenin bu birinci devresi esnasındaki hedefler, esas itibariyle düşman topçusunun mevzie ilerlemekte olan veya hemen mevziide tespit edilen aksamı, bundan başka büyük muharebenin gayr-i kabil içtinap yığıntıları esnasında düşman topçusunun mevzie girmesi için ilerleyeceği emniyetle kabul olunan arazi parçalarıdır.

Sayfa 117...

Kendi topçumuzun *taarruzdaki vazifesi* için emir olunan tertip ve taksime nazaran (yakın muharebe), (uzak muharebe) veya (topçu muharebe) ve (piyade muharebe) gruplarına ayrılıncaya kadar her iki taraf piyadesi arasındaki temas daraldığı nispette piyade hedefleri de tedricen kesb-i ehemmiyet eder.

Taarruzun müteakip cereyanda hedeflerin intihabı işi, bu grup taksimatına nazaran yapılır. Fakat bunda mecburiyet yoktur. Hususi haller her zaman, şeklin tebdilini icap ettirebilir ve mevziideki topçunun münferit aksamı ateşlerini muvakkaten kendi gruplarına ait olandan gayri bir mntıkaya tevcih edebilir. Bu suretle düşmanı taciz eden topçusuna karşı yakın muharebe topçusunun bir kısmını tahsis etmeye yahut piyade muharebesine tahsis edilen gruplar ateşini, taarruz sahasının muayyen ve tahdid edilmiş kısmına bir müddet için topçu muharebe gruplarının bir kısmı ile ateş etmek suretiyle takviye etmeye mecburiyet hasıl olabilir.

Topçu kumandanı, kendi kıt'âtını doğrudan doğruya piyade kumandanlarının emrinde bulunan aksamı ile muharebe irtibatlarını mümkün olduğu kadar uzun bir müddet muhafaza etmelidir. Bu sayede kıt'â kumandanı bu aksamı yine kendi emri altına iade ederse, bunları seriân elde bulundurmuş olur.

215. *Mevzii harbinde*, taarruzda vaziyet daha basit ve sarihtir. Kendi topçumuz kitlesi için ilk hedef-i asli

Sayfa 118..

müdafaa topçumuzdur. Münferiden hedef taksimi keşf neticelerine göre ekseriya önceden doğru olarak tanzim edilmiş olmalıdır. Muharebenin müddet-i devamı da tespit olunmalıdır. Düşman mevziinin ateş altına alınması düşman piyade aksamına taarruz topçusunun muayyen bir kısmı tarafından yapılacak silindir ateşi gibi müteakip esas taarruz safhasına ait hedef taksimleri de kezalik umumiyetle evvelce tertip edilen plana nazaran yapılır. Bundan inhiraf(dönme) edilmez. Çünkü ateşin kesafeti daha bidayette ekseriya her türlü tarassudu imkânsız bırakır ve tabiye esasâtın da bu hususta nadiren bir karar verdirebilir. Ateş silindirinin ilerleyip gitmesiyle artık silindire iştirak edemeyen taarruz topçusunun münferit aksamının taarruz eden piyadeyi takip etmek üzere ilk mevziilerinden çözülüp ileriye gitmeleri nispetinde hedeflerin intihabı madun kumandanlara ait ve artık kolayca karar verilecek olan tabiye vaziyetine tabii kalır. Eğer firkanın bütün topçusu kademe vari ileri hareket ediyorsa, bu halde dahi topçu kumandanı vazifeleri taksim etmek mecburiyetindedir, çünkü aksi takdirde yeni celp edilen veya derinliğine kademelendirilen düşman bataryalarının ateş altına alınmamış olmaları ihtimal dahilinde bulunabilir.

216. *Müdafaada, mütearrızın* topçusu evvel-i emirde en mühim hedefi teşkil eder. Mevzii harbinde, mütearrızıyenin keşf edilen takviye kıt'âtına mukabil müdafiiin topçusunun da

Sayfa 119...

vakit ve zamanıyla takviyesi suretiyle mümkün olduğu kadar tevzicine ve böylece mutaarrız topçusunun kendi piyade mevziimize olan imhakâr ateş tesirini akamete düçâr etmeye teşebbüs olunmalıdır. Hareket harbindeki müdâfaanın ilk hazırlıklarında taarruz için cari olan aynı esas kaideler mer'idir.

Bununla beraber müdâfaanın topçusu hücum topçusunu iskât edemeyecek veya zayıf düşüremeyecek kadar dîn-i kuvvette ise kendi topçusunun hey'et-i umumiyyesini faik düşman tarafından erkenden imha ettirmemeli, bilakis büyük aksamını evvel düşman nazarından saklamalı ve ancak düşman piyadesinin hücum için takviyeye başladığı anlaşılırsa, bütün topçu bilâtereddüt faaliyete getirilmelidir. Bunun için çokça geride intihap edilmiş olan mevzii maksada yarar bu mevzii piyademizin ona yakınında iyi bir tesir icrası için topçuya en elverişli olmayla beraber düşman bataryaları kitlesinin tesiri dahilinde kalmamış olur.

217. Mevzii harbinde olduğu gibi hareket harbinde de muharebenin bütün hallerinde düşman topçusu ve piyadesi ile beraber düşmanın muharebe sahalarının gerisindeki hedefler dahi, ister ihtiyatlar, yürüyüş kolları, ordugâhlar ilahir gibi görülüp tespit edilen hedefler olsun, ister mevcudiyetleri tabiye vaziyetine nazaran zan ve tahmin olunan dövülmeleri plan ateşi ile icra edilmek icap eden hedefler olsun nazar-ı dikkate

Sayfa 120...

alınacaklardır. Bu gibi hedeflerin dövülüp dövülmeyeceği cephaneye vaziyetine tâbi ve bu hedefler için ayrıca hususi muharebe grupları teşkil edilebilip edilemeyeceği de topçunun kuvvetine vâbestedir.

218. 23 ila 217'de hedeflerin keşfi için zikr edilen kaideler, mevcut teşkilat nispetinde az veya çok kâbil-i tatbiktir. Teşkilatı zayıf bir orduda yakın muharebe vazifeleri topçu için güçleşir. Çünkü elde mevcut topçu kuvveti ekseriya, her vazifeyi aynı zamanda îfâya kâfi olmadığı gibi ateş faaliyeti için elzem olan keşif vasıtalarının mühim bir kısmı da noksandır.

KAYNAKÇA

AGOSTON, Gabor, (2012), “Top”, **TDVİA**, c.XLI, İstanbul.

AGOSTON, Gabor, (2006), **Barut, Top ve Tüfek**, çev. Tanju Akad, Kitap Yayınevi, İstanbul.

ALBAYRAK, Nurettin, (2007), “Redif”, **TDVİA**, c. XXXIV, İstanbul.

BEŞİRLİ, Mehmet, (2004), “II. Abdulhamid Döneminde Osmanlı Ordusunda Alman Silahları”, http://sbe.erciyes.edu.tr/dergi/sayı_16/09/besirli.pdf

BEYDİLLİ, Kemal, (2006), “ Mühendishâne-i Berrî-i Hümayun”, **TDVİA**, c. XXXI, İstanbul.

BEYDİLLİ, Kemal, (2006), “ Mühendishâne-i Bahrî-i Hümayun”, **TDVİA**, c. XXXI, İstanbul.

CHASE, Kenneth, (2008), **Ateşli Silahlar Tarihi**, çev. Füsün Tayanç,- Tunç Tayanç, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

ÇADIRCI, Musa, (2000), “ Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu”, **Türkler**, c.XIII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ÇETİN, Birol, (2000), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Askeri Teknolojilerin Takibi (1700-1900)”, **Türkler**, c. XIII, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ERALP, T. Nejat, (1993), **Tarih Boyunca Türk Toplumunda Silah Kavramı ve Osmanlı İmparatorluğunda Kullanılan Silahlar**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

ERENDİL, Muzaffer, (1988), **Topçuluk Tarihi**, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

DANİMEND, İsmail Hami, (1948), **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, c.II, Türkiye Yayınevi, İstanbul.

ERDEMİR, Halil, (2002), “Batılılaşma sürecinde Fransa Etkisi”, **Türkler**, c. XIV, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ERDOĞAN, Meryem Kaçan, (1999), “II. Viyana Seferinde (1683) Osmanlı Ordusunun Kullandığı Silahlar ve Mühimmatın Temini”, **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

EYİCE, Semavi, (1996), “Gülhâne Hatt-ı Hümâyunu”, **TDVİA**, c. XIV, İstanbul.

GÖLEN, Zafer, (2000), “Osmanlı Barut Üretim Merkezi: Baruthân-i Âmire”, **Türkler**, c. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

GÖNCÜOĞLU, Süleyman Faruk, (1998), “ Humbaracı Ahmet Paşa”, **TDVİA**, c. XVIII, İstanbul.

GÖYÜNÇ, Nejat, (1999), “ Kuruluş Devrinde Askeri Teşkilat ve Devşirme Düzeni” **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

HALAÇOĞLU, Yusuf, (2008), “Humbaracı”, **TDVİA**, c. XVIII, İstanbul.

İLGÜREL, Mücteba, (1999), “Osmanlı Devleti’nde Ateşli Silahlar”, **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

İPŞİRLİ, Mehmet, (1991), “ Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye”, **TDVİA**, c. III, İstanbul.

KARAL, Enver Ziya, (1970), **Osmanlı Tarihi**, c.V, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

KESER, Bilge, (1999), “Geri Hizmet Kıtaları”, **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

KOLOĞLU, Orhan, (2003), “Lâyiha”, **TDVİA**, c. XXVII, Ankara.

KÖKSAL, Nursel, (2007), **Osmanlı Devleti’nde Modernleşme Dönemi Askeri Eğitim Sistemi (1840-1908)**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, <http://www.belgeler.com/blg/1381/osmanli-devletinde-modernlesme-donemi-askeri-egitim-sistemi-1840-1908-military-education-system-on-modernization-period-in-ottoman-empire-1840-1908>

KUTLUER, İlhan, (2007), “Nizâm-ı Cedîd”, **TDVİA**, c. XXXIII, İstanbul.

LEWİS, Bernard, (1996), **Modern Türkiye’nin Doğuşu**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

ÖZCAN, Abdulkadir, (1999), “Osmanlı Askeri Teşkilatı” **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ÖZCAN, Abdulkadir, (2002), “Osmanlı Devleti’nin Askeri Yapısı” **Türkler**, c. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ÖZDEN, Gani, (1986), “Osmanlı İmparatorluğu Silahlı Kuvvetlerinde Askeralma Sistemleri”, **Askeri Tarih Bülteni**, sayı:20, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

PETROSYAN, İrina, (2002), “ Osmanlı Devleti’nin Kuruluşu ve Yeniçerilerin Kökeni”, **Türkler**, c. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

PETROSYAN, İrina, (1999), “ Osmanlı İmparatorluğu’nda Askeri Reformlar Konusunda İlk Girişim: XVII. Yüzyılın Başında Yeniçeri Ocağı” , **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

POLAT, Nazım H., (2002), “ Koçi Bey” **TDVİA**, c. XXVI, Ankara.

SANDER, Oral, (1977), **ABD Dışişleri Belgeleriyle Türk- ABD Silah Ticaretinin İç Yüzü (1828-1925)**, İstanbul.

SEZGİN, İbrahim, (2000), “ Osmanlı İmparatorluğu’ndaki Baruthâneler ve Barut İmalatı” **Türkler**, c. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

Topçu Ta'limnamesi, (1926), Askeri Matbaa, İstanbul.

TUNALI, Ayşe Can, (2003), **Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusunda Yapılanma (1839-1876)**, Basılmamış Doktora Tezi, acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/224/513.pdf

TURAN, Ahmet, **1310 (1895) Tarihli Osmanlı Piyade Ta'limnamesi Işığında Son Dönem Osmanlı Piyade Eğitimi**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas.

Türk Silahlı Kuvvetler Tarihi, (1978), c. III, V. Kısım, Genelkurmay Basımevi, Ankara.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1944) **Osmanlı Devlet Teşkilatında Kapıkulu Ocakları II**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, (1995) , **Osmanlı Tarihi**, c.III, I. Kısım, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

YALÇINKAYA, Mehmet Alaaddin, (1999), “Nizam-ı Cedid Döneminde Osmanlı Devleti'nin Modernleşmesinde İngilizlerin Rolü”, **Osmanlı**, c. VI, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.

ZEYREK, Suat, (20129, “I. Balkan Savaşı Öncesinde Osmanlı Askerlerinin Ta'lim ve Terbiyesi ve Sonuçları Üzerine Bir Deneme”, **Avrasya İncelemeleri Dergisi**, I/1, İstanbul.